

SPRAWOZDANIE BIBLIOTEKI NARODOWEJ

ZA ROK 2024

SPRAWOZDANIE BIBLIOTEKI NARODOWEJ

ZA ROK 2024

SPIS TREŚCI

4–6

WSTĘP

8–21

KALENDARIUM

22–32

ROZDZIAŁ I

GROMADZENIE ZBIORÓW
BIBLIOTECZNYCH

34–40

ROZDZIAŁ II

KATALOGOWANIE
ZBIORÓW
BIBLIOTECZNYCH

42–46

ROZDZIAŁ III

FUNKCJE CENTRALNE BN

48–59

ROZDZIAŁ IV

DIGITALIZACJA I UDO-
STĘPNIANIE ZBIORÓW
BIBLIOTECZNYCH

60–64

ROZDZIAŁ V

KONSERWACJA ZBIORÓW
BIBLIOTECZNYCH

66–68

ROZDZIAŁ VI

PRZECHOWYWANIE
ZBIORÓW
BIBLIOTECZNYCH

70–79

PAŁAC

RZECZYPOSPOLITEJ

80–93

ROZDZIAŁ VII

DZIAŁALNOŚĆ
NAUKOWA

94–100

ROZDZIAŁ VIII

WSPÓŁPRACA
MIĘDZYNARODOWA

102–121

ROZDZIAŁ IX

PROMOCJA CZYTELNIC-
TWA I DZIAŁALNOŚĆ
WYDAWNICZA

122–128

ROZDZIAŁ X

ZADANIA ZLECONE

130–133

ROZDZIAŁ XI

PROJEKTY REALIZOWANE
W 2024 ROKU

134–143

ROZDZIAŁ XII

STRUKTURA ORGANIZA-
CYJNA BIBLIOTEKI NARO-
DOWEJ I ZARZĄDZENIA
DYREKTORA BIBLIOTEKI
NARODOWEJ

PAŁAC RZECZYPOSPOLITEJ OTWARTY!

W e wtorek 21 maja 2024 roku, po raz pierwszy w swojej, sięgającej XVII wieku historii, Pałac Rzeczypospolitej – jeden z najpiękniejszych pałaców Warszawy – został na stałe udostępniony zwiedzającym. W barokowych wnętrzach można oglądać bezcenne zabytki polskiego i światowego piśmiennictwa, takie jak uznawane za najstarszy znany dokument prozatorski w języku polskim *Kazania świętokrzyskie*, wykonany dla królowej Jadwigi *Psalterz floriański* będący najstarszym w całości zachowanym tekstem w języku polskim, *Rocznik świętokrzyski dawny* ze zdaniem z 965 roku: „Dąbrówka przybyła do Mieszka”, rękopisy kronik Galla Anonima i Wincentego Kadłubka, a także średniowieczne i renesansowe dzieła iluminatorów europejskich, w tym słynny inkunabuł *Sforziada* oraz mapę świata Ptolemeusza. Odrębne miejsce na wystawie stałej zajmują rękopisy literackie budujące naszą wyobraźnię: *Balladyna* Juliusza Słowackiego, *Oda do młodości* Adama Mickiewicza, *Vademecum* Cypriana Kamila Norwida, *Quo vadis* Henryka Sienkiewicza, *Nad Niemnem* Elizy Orzeszkowej, *Rota* Marii Konopnickiej, *Przesłanie Pana Cogito* Zbigniewa Herberta czy też jedyny autograf utworu Jana Kochanowskiego. Oglądać można również zabytki kultury muzycznej, takie jak rękopisy Fryderyka Chopina oraz Henryka Mikołaja Góreckiego czy oryginały utworów Agnieszki Osieckiej i Jacka Kaczmarskiego.

Otwarcie Pałacu poprzedził wyjątkowy koncert w reżyserii Krzysztofa Materny, na placu Krasińskich, podczas którego zaprezentowany został utwór *Słowo* skomponowany specjalnie na tę okazję przez Tadeusza Woźniaka. Na scenie można było podziwiać Tadeusza Woźniaka, Joannę Kulig, Jolantę Majchrzak, Justynę Schneider, Daniela Olbrychskiego, Marcina Przybylskiego, Olka Różanka, Zespół Rocka Progresywnego pod kierownictwem Marka Raduli oraz Sinfonię Varsovię pod batutą Wojciecha Michniewskiego. Na placu Krasińskich, w pobliskich uliczkach i Ogrodzie Krasińskich zgromadziło się około 10 tysięcy osób. Wśród licznie przybyłych gości byli Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Hanna

Wróblewska oraz ambasador Królestwa Norwegii Øystein Bø, reprezentujący dwa główne źródła finansowania modernizacji Pałacu.

Uroczystość otwarcia miała szczególnie podniosły charakter. Już dwa lata wcześniej został zamówiony utwór u Tadeusza Woźniaka, znakomitego muzyka, autora muzyki do *Zegarmistrza światła*. Wybór twórcy był dość oczywisty. Spośród kompozytorów, których utwory znalazły się na wystawie stałej skarbca BN w Pałacu Rzeczypospolitej, jedynie Tadeusz Woźniak był wciąż aktywny, mimo 77 roku życia. Półtora miesiąca później niestety kompozytor zmarł nagle w pełni sił twórczych. Cztery dni przed śmiercią, podczas kolacji u niego w domu, nazwał koncert z prawykonaniem utworu *Słowo najszczęśliwszym dniem swojego życia*.

Pałac i wystawy można zwiedzać bezpłatnie codziennie (poza wtorkami) w godzinach 11–19. Od otwarcia w dniu 21 maja 2024 roku odwiedziło go ponad 170 tysięcy zwiedzających. Pałac Rzeczypospolitej stał się nie tylko nową atrakcją turystyczną na mapie Warszawy, ale przede wszystkim bezpiecznym i przyjaznym miejscem, w którym warto spędzić wolny czas.

Spektakularny efekt modernizacji Pałacu był możliwy dzięki pracy wielu osób. Słowa podziękowania kieruję szczególnie do mojego zastępcy Dominika Cieszkowskiego, kierownika Zakładu Inwestycji i Remontów Artura Galińskiego oraz do Liliany Skoczylas, kierowniczki Biura Komunikacji i Promocji, za niezwykle sprawne przygotowanie ceremonii otwarcia.

Drugim kluczowym wydarzeniem dla BN w 2024 roku był zakup Biblioteki Ordynacji Zamojskiej, której ocalały fragment po drugiej wojnie światowej przekazany został w depozyt BN. Pod nazwą Biblioteki Ordynacji Zamojskiej kryje się jedna z najcenniejszych i największych kolekcji polskiego piśmiennictwa, tworzona od czasów pierwszego ordynata Jana Zamoyskiego, słynnego kanclerza i hetmana wielkiego koronnego w XVI wieku. Od ponad 200 lat bezcenna kolekcja znajduje się w Warszawie, najpierw w Pałacu Błękitnym, a po drugiej wojnie światowej przede wszystkim w Bibliotece Narodowej oraz – mniejsze fragmenty – w pojedynczych archiwach, muzeach i w rękach rodziny Zamojskich. W BOZ zgromadzone są

zabytki piśmiennictwa polskiego konstytutywne dla polskiej historii i kultury w oryginalnych rękopisach i unikatowych egzemplarzach drukowanych. Ponadto w BOZ znajdują się bezcenne obiekty średniowieczne i późniejsze innych kultur gromadzone przez 16 pokoleń ordynatów zamojskich. Biblioteka Narodowa zagwarantowała w umowie zakup wszystkich znajdujących się w zbiorach publicznych obiektów z BOZ oraz przekazanie BN prawa do obiektów, które niegdyś należały do BOZ, a obecnie są rozproszone na świecie i w Polsce. Dziękuję Ministerstwu Kultury i Dziedzictwa Narodowego za dotację na ten cel, zaś dzieciom Jana Zamoyskiego, XVI ordynata, za dobre rozmowy i porozumienie w sprawie umowy, ale także za wiele lat dobrej współpracy, tak za życia ich Ojca, jak i po Jego śmierci.

Biblioteka Narodowa konsekwentnie buduje ogólnokrajową sieć biblioteczną, przede wszystkim korzystając z połączonych katalogów poprzez system Alma i wyszukiwarkę Primo. Dla bibliotek oznacza to uniknięcie konieczności lokalnego instalowania systemu, utrzymywania zaplecza serwerowego czy ponoszenia kosztu zakupu licencji. Powstaje dzięki temu perspektywa rozwoju w porozumieniu z centralną biblioteką państwa przy użyciu najnowocześniejszych rozwiązań. Obsługa systemu odbywa się poprzez przeglądarkę internetową, a biblioteki zyskują dostęp do stałych aktualizacji oprogramowania.

W 2024 roku kolejnych 7 bibliotek dołączyło do grona placówek współkatalogujących wraz z Biblioteką Narodową. Stało się to możliwe dzięki wdrożeniu w nich najnowocześniejszego systemu bibliotecznego Alma i wyszukiwarki Primo w ramach programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025”. Książnice, które w 2024 roku znalazły się w ogólnokrajowej sieci, to:

- » Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie (wraz z bibliotekami wydziałowymi i instytutowymi Uniwersytetu Warszawskiego),
- » Biblioteka Polskiej Akademii Umiejętności,
- » Biblioteka Główna Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica w Krakowie (wraz z bibliotekami wydziałowymi AGH),

- » Biblioteka Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie,
- » Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi,
- » Biblioteka Narodowego Instytutu Kultury i Dziedzictwa Wsi (Centralna Biblioteka Rolnicza im. Michała Oczapowskiego),
- » Biblioteka Uniwersytecka Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II (wraz z bibliotekami wydziałowymi i instytutowymi KUL).

Wśród wyjątkowo licznych darów, które uzupełniły zbiory BN w roku 2024, warto wymienić archiwum Wojciecha Młynarskiego przekazane przez jego dzieci oraz portret Andrzeja Załuskiego, jednego z dwóch założycieli Biblioteki Narodowej, otwartej w 1747 roku w Warszawie, autorstwa nieznanego malarza z XVIII wieku podarowany przez Jerzego Karczewskiego. Obraz pochodzi z rodzinnej galerii portretów Karczewskich z Wielgiego. Ród Karczewskich był spowinowacony z biskupem poprzez Antoninę z Ossolińskich Karczewską, siostrzenicę Andrzeja i Józefa Załuskich i prababkę obecnego właściciela dzieła. Pan Jerzy Karczewski jest wdowcem po Lilianie Hofert-Karczewskiej, która pracowała w BN w latach 1950–2002, w latach 1959–1978 kierując Sekcją Zakupów Zakładu Udostępniania Zbiorów, zaś w latach 1978–2001 Sekcją Programowania Nabytków ZUZ. Bardzo za wszystkie dary dziękuję.

Biblioteka Narodowa zorganizowała kilka wystaw w nowo otwartym Pałacu Rzeczypospolitej i gmachu głównym przy alei Niepodległości, z których szczególne zainteresowanie wzbudziła prezentacja *Pan Herbert – podróżnik*, której kuratorką była Anna Romaniuk, kierowniczką Zakładu Rękopisów i pełnomocniczką dyrektora BN ds. zakupów i darów. Bardzo jej dziękuję za duże zaangażowanie w 2024 roku w gromadzenie zasobów BN, a szczególnie za wystawę.

Pośród wielu publikacji Biblioteki Narodowej na uwagę zasługuje 31 tom *Katalogu Rękopisów Biblioteki Narodowej*, po raz pierwszy prezentujący zawartość osobistego archiwum Krzysztofa Komedy Trzcńskiego (1931–1969), które – dzięki hojności spadkobierców tego wybitnego muzyka jazzowego, prekursora jazzu nowoczesnego w Polsce, światowej sławy twórcy muzyki filmowej – pozyskała BN.

Między 16 a 18 czerwca 2024 roku Biblioteka Narodowa gościła coroczne posiedzenie Konferencji Dyrektorów Europejskich Bibliotek Narodowych (CENL), natomiast w dniach

17 i 18 października 2024 roku odbyło się sympozjum organizacji międzynarodowej Bibliotheca Baltica „Przeszłość, teraźniejszość i przyszłość wspólnego dziedzictwa kulturowego w regionie Morza Bałtyckiego”. Sympozjum miało na celu zbadanie kluczowej roli bibliotek w zachowaniu, promowaniu i kształtowaniu wspólnego dziedzictwa kulturowego regionu Morza Bałtyckiego.

Rok 2024 był niezwykle bogaty w działania BN na arenie międzynarodowej. Dziękuję mojej zastępczyni Julii Konopce-Żołnierczuk za niezwykle i skuteczne zaangażowanie w promowanie Narodowej Książnicy, a także aktywny udział w pracach międzynarodowych organizacji bibliotekarskich, przede wszystkim w ramach IFLA.

To był również rok, w którym spotkały mnie osobiste wyróżnienia, jak wybór przez dyrektorów bibliotek narodowych z całego świata wiceprzewodniczącym Conference of Directors of National Libraries (CDNL) na posiedzeniu w dniu 3 października 2024 roku w Brisbane (Australia). Pierwszy raz Polak został wybrany do prezydium CDNL, niezależnego stowarzyszenia zrzeszającego ponad 100 dyrektorów bibliotek narodowych na świecie, powstałego w celu umożliwienia współpracy, wymiany doświadczeń i dyskusji na wspólne tematy wszystkim narodowym księżnicom na świecie. Drugim dla mnie wyróżnieniem był ponowny wybór na przewodniczącego Krajowej Rady Bibliotecznej.

Tomasz Makowski
Dyrektor Biblioteki Narodowej

STYCZEŃ

» 11

W Bibliotece Narodowej odbyło się posiedzenie Krajowej Rady Bibliotecznej, podczas którego opiniowano złożone wnioski o łączenie bibliotek z innymi instytucjami kultury, a także przyjęto sprawozdanie z działalności Rady za rok 2023, ustalono plan pracy na rok 2024 oraz przyjęto stanowisko dotyczące wniosku Biblioteki Fundacji im. Janusza Kurtyki w sprawie zaliczenia Biblioteki Fundacji do bibliotek naukowych. Rada wysłuchiwała także informacji o postępach „Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa z.o. na lata 2021–2025” i sytuacji bibliotek na Ukrainie.

Dr Szymon Cierpisz wraz z promotorem pracy doktorskiej prof. dr. hab. Piotrem Krasnym

Szymon Cierpisz, kierownik Pracowni Deduplikacji Rekordów Bibliograficznych BN obronił doktorat na Uniwersytecie Jagiellońskim na podstawie rozprawy *Kształtowanie obrazu dziejów ojczystych w sztuce polskiej około 1764–1820* napisanej pod kierunkiem prof. dr. hab. Piotra Krasnego. Szymon Cierpisz jest absolwentem Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Jagiellońskiego. Od stycznia 2017 roku pracuje w Bibliotece Narodowej, najpierw w Zakładzie Katalogowania Dziedziny jako bibliotekarz dziedziny z zakresu historii sztuki, a od października 2018 roku w Instytucie Bibliograficznym w zespole wdrożeniowym systemu Alma i wyszukiwarki Primo. Od września 2023 roku jest kierownikiem Pracowni

Deduplikacji Rekordów Bibliograficznych w Instytucie Bibliograficznym.

» 13

Zmarł Romuald Twardowski, ceniony kompozytor i pedagog, laureat wielu nagród, pomysłodawca Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Cerkiewnej w Hajnówce. Od 2012 roku sukcesywnie przekazywał swoje prywatne archiwum Bibliotece Narodowej. Zasadniczą część tego zbioru stanowią подарowane Narodowej Książnicy rękopisy muzyczne i korespondencja z Wojciechem Kilarzem i Jarosławem Iwaszkiewiczem.

» 16

Jacek Świdziński – laureat 31. edycji Paszportu „Polityki”

Jacek Świdziński, pracownik Zakładu Katalogowania Dziedziny Biblioteki Narodowej, został laureatem 31. edycji Paszportu „Polityki”. W kategorii Książka, jury nagrodziło jego komiks *Festiwal* jako znakomicie opowiedzianą epicką, wielowymiarową historię V Światowego Festiwalu Młodzieży i Studentów w Warszawie z 1955 roku.

» 21

Pod patronatem Biblioteki Narodowej rozpoczęła się IV edycja konkursu Literacka Podróż Hestii współorganizowanego przez Fundację Wisławy Szymborskiej i adresowanego do twórców piszących z myślą o młodych czytelnikach.

» 23

Anna Bernhardt podczas spotkania z dyrektorem BN dr. Tomaszem Makowskim

Dyrektor Biblioteki Narodowej dr Tomasz Makowski gościł Annę Bernhardt – prezes Stowarzyszenia Instytutu Literackiego „Kultura” z Maisons-Laffitte. Celem spotkania było omówienie kontynuacji współpracy między obiema instytucjami.

Dr Krzysztof Soliński z promotorem pracy doktorskiej prof. dr. hab. Zdzisławem Pietrzykiem

Krzysztof Soliński, kierownik Zakładu Starych Druków Biblioteki Narodowej, obronił doktorat na Uniwersytecie Jagiellońskim na podstawie rozprawy *Biblioteka kościoła ewangelickiego im. Żłóbka Chrystusa (Kripplein Christi) we Wschowie 1641–1949*, napisanej pod kierunkiem prof. dr. hab. Zdzisława Pietrzyka. Krzysztof Soliński jest absolwentem Uniwersytetu Gdańskiego, gdzie ukończył studia filologiczne ze specjalizacją bibliologia i informacja naukowa. W Zakładzie Starych Druków Biblioteki Narodowej pracuje od 2012 roku, a od lipca 2021 roku pełni funkcję kierownika Zakładu. Od 2013 roku jest redaktorem serii „Polonika XVI–XVIII

Wieków w Bibliotekach Rzymskich”. Od 2016 roku jest członkiem Rady Naukowej *Katalogu Poloników XVI wieku Biblioteki Narodowej*. W latach 2017–2019 był zaangażowany w projekt „Patrimonium – digitalizacja i udostępnienie polskiego dziedzictwa narodowego ze zbiorów Biblioteki Narodowej oraz Biblioteki Jagiellońskiej”.

» 25

Pod honorowym patronatem Biblioteki Narodowej odbyła się wystawa książek nagrodzonych w 2023 roku w konkursach literackich i historycznych. W czytelnicy BN wyeksponowano tytuły nagrodzone i wyróżnione w Konkursie Książka Roku 2023 Polskiej Sekcji IBBY oraz tytuły, które zwyciężyły w innych prestiżowych konkursach, takich jak: Książka Historyczna Roku, Nagroda Literacka „Nike”, Nagroda Literacka im. Marka Nowakowskiego, Paszport „Polityki”.

» 31

Andrzej Kopacki, eseista, poeta, tłumacz niemieckojęzycznej liryki i prozy, profesor literaturoznawstwa w Instytucie Germanistyki Uniwersytetu Warszawskiego, redaktor miesięcznika „Literatura na Świecie”, został laureatem Nagrody Literackiej Skrzydła Dedala za 2023 rok. Nagroda przyznawana przez Bibliotekę Narodową trafia corocznie do pisarzy za książkę lub całokształt twórczości w dziedzinach literatury pięknej, ze szczególnym uwzględnieniem prozy, krytyki literackiej artystycznej, historii oraz szeroko rozumianej problematyki społecznej.

LUTY

» 7

Jerzy Karczewski przekazuje do zbiorów Biblioteki Narodowej portret biskupa Andrzeja Załuskiego

XVIII-wieczny olejny portret biskupa Andrzeja Załuskiego, jednego z dwóch założycieli Biblioteki Narodowej otwartej w 1747 roku w Warszawie, został podarowany Bibliotece Narodowej przez Jerzego Karczewskiego. Obraz pochodzi z rodzinnej galerii portretów Karczewskich z Wielgiego. Ród Karczewskich był spowinowacony z biskupem poprzez Antoninę z Ossolińskich Karczewską, siostrzenicę Andrzeja i Józefa Załuskich i prababkę obecnego właściciela dzieła. Jerzy Karczewski jest wdowcem po Lilianie Hofert-Karczewskiej, która pracowała w BN w latach 1950–2002, kierując w latach 1959–1978 Sekcją Zakupów Zakładu Udostępniania Zbiorów, w latach 1978–2001 Sekcją Programowania Nabytków ZUZ oraz pełniąc funkcję zastępcy kierownika ZUZ.

» 22

W Sali Darczyńców Biblioteki Narodowej z udziałem licznie przybyłych uczniów warszawskich szkół odbyła się promocja książki Marcina Kruszewskiego *Prawo Marcina*, w której wyjaśniony jest status, obowiązki i prawa ucznia, z uwzględnieniem przykładów, które ukazują, w jakim stopniu prawo ma związek z codziennymi szkolnymi sytuacjami.

» 29

W Bibliotece Narodowej odbyło się uroczyste przekazanie skradzionych z Wrocławia dwóch XIX-wiecznych książek – *Pan Vogt* Karola Marksa oraz *Anegdota na temat najnowszej niemieckiej filozofii i publicystyki autorstwa Bruno Bauera, Ludwiga Feuerbacha, Friedricha Köppena, Karla Nauwerka, Arnolda Ruge i innych niewymienionych* pod red. Arnolda Ruge. Książki powróciły do zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu dzięki działaniom podjętym przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Finisaż wystawy *Dziady. Upiór* prezentowanej w czytelniach Biblioteki Narodowej od listopada 2023 roku, poświęconej – utrwalonej m.in. przez Adama Mickiewicza – figurze upiора, będącego w czasach polskiego romantyzmu również symbolem politycznych i niepodległościowych dążeń Polaków.

MARZEC

» 1–3

Pod honorowym patronatem Biblioteki Narodowej odbyła się w Krakowie druga edycja Festiwalu i Targów Gier Planszowych BookGame organizowana przez Targi w Krakowie i Krakowskie Stowarzyszenie Miłośników Gier Planszowych Gralicja.

» 1

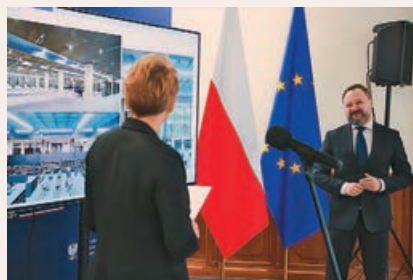
Odbyło się posiedzenie Krajowej Rady Bibliotecznej, podczas którego m.in. opiniowano wnioski o łączenie bibliotek z innymi instytucjami kultury, wysłuchano informacji o postępach „Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025” oraz o sytuacji bibliotek na Ukrainie, a także przeprowadzono dyskusję o projekcie ustawy o zmianie ustawy o prawie autorskim

i prawach pokrewnych oraz niektórych innych ustaw.

» 3

W Auli Dembego Biblioteki Narodowej zorganizowany został koncert charytatywny legendy ukraińskiego hip-hopu – zespołu TNMK, istniejącego na ukraińskiej scenie muzycznej od ćwierćwiecza. Dochód z koncertu przeznaczono na rzecz rodzin żołnierzy ukraińskich poległych w obronie kraju w walce z inwazją rosyjską.

» 6

Ogłoszenie wyników konkursu w siedzibie MKiDN

Biblioteka Narodowa i jej projekt „Pełna czytelnia Rzeczypospolitej” zwyciężyła w konkursie w ramach pierwszego naboru wniosków do Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021–2027 (FEnIKS), finansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. BN otrzymała ponad 26 mln zł z przeznaczeniem na zabezpieczenie najcenniejszych zbiorów, zapewnienie warunków do ich konserwacji i opracowania, a także udostępniania. W ramach projektu zaplanowano adaptację i aranżację wybranych pomieszczeń gmachu głównego Biblioteki Narodowej, a także zwiększenie efektywności energetycznej. Wśród beneficjentów pierwszej edycji programu znalazły się również: Opera Nowa w Bydgoszczy, Muzeum Narodowe w Poznaniu, Estrada

Poznańska, Gmina Miasta Gdańsk, Muzeum Historyczne Miasta Krakowa, Wojewódzka Biblioteka Publiczna – Książnica Kopernikańska w Toruniu, Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi, Muzeum Narodowe w Krakowie, ECi Łódź – Miasto Kultury w Łodzi, Muzeum Narodowe w Szczecinie, Muzeum Śląskie w Katowicach i Parafia Ewangelicko-Augsburska pw. Św. Trójcy w Świdnicy.

» 10

Debata „Herbert i świat”

W nowych czytelniach Biblioteki Narodowej odbyła się debata „Herbert i świat”, która zainaugurowała obchody 100. rocznicy urodzin Zbigniewa Herberta. O twórczości autora *Pana Cogito* rozmawiali Edward Hirsch, poeta i tłumacz, prezydent John Simon Guggenheim Memorial Foundation, Michael Kruger, poeta i wydawca oraz Ryszard Krynicki, poeta i wydawca. Organizatorami debaty była Fundacja im. Zbigniewa Herberta oraz Biblioteka Narodowa. Debatę uświetniła recytacja wierszy Zbigniewa Herberta w interpretacji Agaty Buzek.

» 13–14

Bibliotekę Narodową odwiedziła delegacja Biblioteki Narodowej Estonii, której przewodniczyła Kristel Veimann, zastępczyni dyrektora do spraw usług bibliotecznych.

» 14

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego Bartłomiej Sienkiewicz podjął decyzję o włączeniu Biblioteki Europejskiego Centrum Solidarności oraz Centralnej Biblioteki Matematycznej do ogólnokrajowej sieci bibliotecznej, po uprzednim pozytywnym zaopiniowaniu wniosków obu bibliotek przez Departament Mecenatu Państwa MKiDN i Bibliotekę Narodową.

» 15

W Warszawie zmarł Tomasz Łubieński, znakomity eseista, prozaik, dramaturg, poeta, wieloletni redaktor naczelny miesięcznika „Nowe Książki”, autor wielokrotnie wznawianych szkiców o polskich powstaniach *Bić się czy nie bić?*. W 2023 roku swoje obszerne archiwum, zawierające notesy z materiałami warsztatowymi z kilkudziesięciu lat, duży zbiór fotografii rodzinnych i korespondencję, przekazał do zbiorów Biblioteki Narodowej.

» 16

W Warszawie zmarł Ernest Bryll, wybitny pisarz, poeta, autor tekstów piosenek, tłumacz i krytyk filmowy.

» 17

Fragment spuścizny po Wojciechu Młynarskim

Do zbiorów Biblioteki Narodowej zostało przekazane archiwum Wojciecha Młynarskiego, znakomitego poety, satyryka, autora tekstów piosenek, tłumacza, dramaturga, librecisty, scenarzysty i kompozytora. Archiwum przekazały dzieci twórcy –

Agata Młynarska, Paulina Młynarska i Jan Młynarski. Zawiera ono materiały warsztatowe, rękopisy, korespondencję, fotografie, zapiski i notatki z lat 1981–2015, druki muzyczne dokumentujące historię polskiej muzyki popularnej, w tym przedwojennej, unikatowe książki i czasopisma drugiego obiegu, a także materiały dźwiękowe: płyty długogrające, single, płyty CD, dyplomy i nagrody, w tym Złoty Laur dla Wojciecha Młynarskiego na XXX Krajowym Festiwalu Piosenki Polskiej w Opolu oraz Złotą i Platynową Płytę.

» 18

Dzięki hojności Krystyny Piórkowskiej z Nowego Jorku do zbiorów Biblioteki Narodowej trafił autograf *Mazurka d-moll* Thomasa Tellefsena, ucznia i przyjaciela Fryderyka Chopina, animatora wydania jego dzieł oraz hiszpańskojęzyczny żywot św. Stanisława Kostki z 1678 roku *Vida, y milagros del B. Estanislao Kostka, de la Compañia de Jesus* autorstwa Gabriela de Arandę. Oba dzieła ofiarodawczyni nabyła na aukcjach antykwarycznych z intencją przekazania ich do zbiorów Narodowej Książnicy.

» 19

Biblioteka Narodowa podpisała umowę zakupu Biblioteki Ordynacji Zamojskiej (BOZ), której ocalały po II wojnie światowej fragment stanowił do tej pory depozyt złożony w BN przez ostatniego XVI ordynata Jana Zamoyskiego. Dzięki dotacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowej BOZ stała się własnością Narodowej Książnicy, a tym samym państwa polskiego. W BOZ znajdują się zabytki piśmiennictwa polskiego konstytytywne dla polskiej historii i kultury w oryginalnych rękopisach i unikatowych egzemplarzach drukowanych, a wśród nich *Kodeks supraski* – jeden z najstarszych tekstów zapisany cyrylicą w języku staro-cerkiewno-słowiańskim, *Geografia* Klaudiusza Ptolemeusza – kolekcja renesansowych,

wykończonych złotem i barwnikami droższymi od złota map świata, najstarszy odpis *Kroniki* Galla Anonima, jedyny zachowany autograf Jana Kochanowskiego czy fragment *Rękopisu znalezione w Saragossie* Jana Potockiego. Zgodnie z umową podpisaną ze spadkobiercami Jana Zamoyskiego Biblioteka Narodowa nabyła także prawa do obiektów, które niegdyś należały do BOZ, a obecnie są rozproszone na świecie i w Polsce, bądź znajdują się w zbiorach publicznych w innych instytucjach.

» 21

Biblioteka Narodowa została partnerem IV edycji ogólnopolskiej akcji społecznej „Podaruj wiersz” organizowanej przez Fundację im. Zbigniewa Herberta w 100. rocznicę urodzin poety. W ramach trwającej do 15 grudnia akcji jej uczestnicy przepisywali na specjalnej papeterii wybrani przez siebie wiersz Herberta i przekazywali go konkretnej osobie, a celem miało być m.in. pogłębianie relacji międzyludzkich (w tym międzypokoleniowych) skupionych wokół słowa – znaczącego, nadającego sens, stanowiącego oparcie.

» 22

W Bibliotece Narodowej odbyły się konferencja i warsztaty „Oko na świat” organizowane przez BN i Wydawnictwo Wytwórnia, adresowane do specjalistów pracujących z książką dziecięcą i młodzieżową.

» 23

W Krakowie zmarł Leszek Długosz, poeta, pieśniarz, artysta związany z Piwnicą pod Baranami, jeden z najpopularniejszych przedstawicieli artystycznego Krakowa, kawaler Orderu Orła Białego.

» 25

Pod przewodnictwem dyrektora BN dr. Tomasza Makowskiego odbyło się posiedzenie Rady do spraw Narodowego Zasobu Bibliotecznego, na którym przyjęto sprawozdanie z działalności za rok 2023, ustalono plan pracy na rok 2024 oraz omówiono temat finansowania bibliotek zaliczonych do NZB.

» 26

Inauguracja aplikacji mPolona dostępnej w AppStore i GooglePlay, umożliwiającej użytkownikom przeszukiwanie i korzystanie w smartfonach z blisko 4 milionów zdigitalizowanych zbiorów Biblioteki Narodowej.

KWIECIEŃ

» 8

Biblioteka Narodowa opublikowała raport o stanie czytelnictwa w Polsce za 2023 rok, z którego wynika, że 43% Polaków przeczytało w minionym roku co najmniej jedną książkę, co stanowi wzrost o 9 punktów procentowych, największy od 10 lat. Wzrosło także zainteresowanie bibliotekami, szczególnie u młodych mężczyzn w wieku 25–39 lat. Badanie stanu czytelnictwa realizowane jest przez BN w ramach Planu Ewaluacji i Monitoringu Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0, który został przyjęty przez Radę Ministrów 21 maja 2021 roku.

» 11–14

Publikacje Biblioteki Narodowej prezentowane były na 29. Targach Wydawców Katolickich, które odbyły się w Arkadach Kubickiego Zamku Królewskiego w Warszawie.

» 12

W Bibliotece Narodowej odbyło się posiedzenie Krajowej Rady Bibliotecznej, podczas którego m.in. opiniowano wnioski o łączenie bibliotek z innymi instytucjami kultury, omówiono stan czytelnictwa w Polsce oraz wysłuchano informacji o postępach „Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025” oraz o sytuacji bibliotek na Ukrainie.

» 17

Biblioteka Narodowa była organizatorem specjalnej sesji „Sztuka Konserwacji” przygotowanej w ramach XXVIII Spotkań Konserwatorskich.

» 23

W nowych czytelnich Biblioteki Narodowej odbyła się gala 10. edycji Nagrody Architektonicznej Prezydenta Warszawy, której zwycięzcą został przebudowany Kopiec Czerniakowski z parkiem Akcji „Burza”. Autorom projektu nagrodę wręczyli dyrektor Biblioteki Narodowej dr Tomasz Makowski i Tomasz Konior, autor projektu przebudowy i modernizacji czytelni BN, który otrzymał Grand Prix w 2023 roku.

•

W czytelnich Biblioteki Narodowej zainaugurowano wystawę książek wyróżnionych w 2023 roku prestiżową Nagrodą im. Marcina Króla, przyznaną przez Fundację im. Stefana Batorego za najlepszą książkę z dziedziny historii idei i badań nad przyszłością, filozofii oraz myśli społecznej i politycznej, refleksji nad cywilizacją i kulturą, wprowadzającą nowe idee, koncepcje czy sposoby myślenia.

» 25

W Bibliotece Narodowej odbył się wernisaż wystawy *Zwierzętopismo albo historia naturalna dla dzieci i młodzieży* przygotowanej przez

dr. Łukasza Kozaka i Hannę Dudkowiak. Na wystawie czynnej do 1 września przedstawione zostały książki zoologiczne dla dzieci i młodzieży, teksty i ilustracje, które powstawały wraz z rozwojem i ustanowieniem historii naturalnej jako przedmiotu w polskich szkołach, a także jako obiektu kultury popularnej.

MAJ

» 8

Z okazji Dnia Bibliotekarza w Auli Dembego Biblioteki Narodowej odbyło się spotkanie, podczas którego dyrektor BN dr Tomasz Makowski wręczył wyróżnienia jubileuszowe zasłużonym pracownikom Narodowej Książnicy.

» 15

Pod patronatem Biblioteki Narodowej rozpoczęła się kolejna edycja kampanii społecznej #TataTeżCzyta organizowanej przez Fundację Powszechnego Czytania i Wydawnictwo Tatarak.

» 21

Uroczyste otwarcie Pałacu Rzeczypospolitej

Pałac Rzeczypospolitej, gdzie przechowywane są najcenniejsze zabytki polskiego i światowego piśmiennictwa znajdujące się w zbiorach Biblioteki Narodowej, został na stałe

udostępniony dla zwiedzających. Uroczyste otwarcie Pałacu poprzedził wyjątkowy koncert w reżyserii Krzysztofa Materny, podczas którego zaprezentowany został utwór *Słowo* skomponowany specjalnie na tę okazję przez Tadeusza Woźniaka, a przed publicznością wystąpiły gwiazdy polskiej sceny – Joanna Kulig, Jolanta Majchrzak, Justyna Schneider, Daniel Olbrychski, Marcin Przybylski, Olek Róžanek, a także Zespół Rocka Progresywnego pod kierownictwem Marka Raduli oraz Sinfonia Varsovia pod batutą Wojciecha Michniewskiego. W uroczystości uczestniczyło ponad dziesięć tysięcy osób, a wśród gości specjalnych obecni byli Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Hanna Wróblewska i ambasador Królestwa Norwegii Øystein Bø, reprezentujący dwa główne źródła finansowania modernizacji Pałacu. W 2024 roku Pałac Rzeczypospolitej odwiedziły 170 852 osoby.

W ramach Otwartego Seminarium Biblioteki Narodowej Mateusz Melski zaprezentował *Katalog Archiwum Krzysztofa Komedy*, jednego z najwybitniejszych polskich muzyków jazzowych, pianistów, aranżerów i prekursorów jazzu nowoczesnego, światowej sławy twórcy muzyki filmowej. Archiwum artysty dzięki hojności spadkobierców zostało w 2011 roku przekazane do zbiorów BN, inaugurując ważną kolekcję, jaką jest Archiwum Jazzu Polskiego. Zawartość osobistego archiwum Krzysztofa Komedy Trzcńskiego zaprezentowana została w 31 tomie *Katalogu Rękopisów Biblioteki Narodowej*, który ukazał się w czerwcu 2024 roku. Publikacja zawiera usystematyzowane opisy kilkuset obiektów: rękopisów muzycznych kompozytora, jego notatek, korespondencji, dokumentów osobistych oraz przedmiotów i pamiątek rodzinnych.

» 22

W Bibliotece Narodowej w Warszawie odbyło się posiedzenie Krajowej Rady Bibliotecznej, podczas którego omówiono temat ewidencji materiałów bibliotecznych i podręczników w bibliotekach szkolnych, a także wysłuchano informacji o postępach „Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025” oraz o sytuacji bibliotek na Ukrainie.

» 23–26

Wydawnictwo Biblioteki Narodowej gościło na Międzynarodowych Targach Książki w Warszawie.

» 26

Janina Trzcńska

W Konstancinie Zdroju zmarła Janina Trzcńska (ur. 1930 r.) – bibliotekarz, bibliotekoznawca, starszy kustosz, specjalista w zakresie opracowania przedmiotowego w Bibliotece Narodowej. W BN pracowała w latach 1967–1993. Od 1970 roku w Zakładzie Przewodnika Bibliograficznego Instytutu Bibliograficznego piastowała stanowisko kierowniczkę sekcji automatyzacji, a później szefowej sekcji opracowania przedmiotowego. W 1989 roku była współautorką pierwszego wydania *Słownika języka haseł przedmiotowych Biblioteki Narodowej*. W latach 80. była działaczką NSZZ Solidarność.

» 27

Ceremonia wręczenia Nagrody Literackiej im. Marka Nowakowskiego laureatowi Piotrowi Pazdejowi (pierwszy z lewej)

W Pałacu Rzeczypospolitej odbyła się gala wręczenia Nagrody Literackiej im. Marka Nowakowskiego, którą otrzymał Piotr Pazdeja za tom *Ostatnia sarna na ziemi*. Nagrodę wręczyli prof. Maciej Urbanowski, przewodniczący jury, oraz dr Tomasz Makowski, dyrektor Biblioteki Narodowej.

» 28

Jubileusz 90. urodzin profesora Krzysztofa Pomiana (drugi z lewej) w Pałacu Rzeczypospolitej

W Pałacu Rzeczypospolitej odbyło się spotkanie z prof. Krzysztofem Pomianem, jednym z najwybitniejszych współczesnych filozofów, historyków i eseistów. Okazją do spotkania był jubileusz 90. urodzin profesora i wznowienie przez Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej i Muzeum Narodowe w Lublinie jego pracy *Wenecja w kulturze europejskiej*.

CZERWIEC

» 4

Okładki nagrodzonych wydawnictw BN

Dwie publikacje Biblioteki Narodowej zostały nagrodzone w prestiżowym międzynarodowym konkursie graficznym „A-Design Award and Competition” we Włoszech. Iron Award zdobyły *Druki ulotne z okresu powstania styczniowego w zbiorach Biblioteki Narodowej* wydane w 2023 roku oraz *Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiątka* z roku 2019. Autorką projektów graficznych obu pozycji wydanych przez BN jest Izabela Jurczyk, artystka z Łodzi.

» 5

Dyplom i statuetka nagrody Lider Dostępności 2024

Nowe czytelnie Biblioteki Narodowej zostały wyróżnione nagrodą w konkursie Lider Dostępności 2024 organizowanym przez Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji i Towarzystwo Urbanistów Polskich pod patronatem Prezydenta RP w celu nagradzania rozwiązań urbanistycznych i architektonicznych,

które przyczyniają się do tworzenia bardziej dostępnych przestrzeni dla wszystkich grup użytkowników, w tym osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Uroczysta gala wręczenia nagród odbyła się w Pałacu Prezydenckim z udziałem prezydenta RP Andrzeja Dudy.

» 5–6

W Bibliotece Narodowej odbyło się drugie posiedzenie grupy ekspertów pracujących w formule otwartej metody koordynacji nad wieloma rolami bibliotek w krajach członkowskich Unii Europejskiej. Eksperci pochodzący z niemal wszystkich krajów członkowskich UE dyskutowali na temat raportu, który przedstawią w połowie 2025 roku. Dokument grupy powołanej przez Komitet ds. Kultury Rady Unii Europejskiej będzie zawierał rekomendacje i wskazówki dotyczące możliwości wspierania bibliotek jako miejsc zapewniających dostęp i propagujących kulturę, umiejętności i europejskie wartości. Podczas wizyty goście zwiedzili czytelnie BN i wystawę stałą w Pałacu Rzeczypospolitej. BN reprezentowała zastępca dyrektora BN Julia Konopka-Żołnierczuk.

» 15

Dyrektor BN dr Tomasz Makowski wita gości przybyłych na wernisaż wystawy ukraińskiej sztuki współczesnej

W czytelnich BN odbył się wernisaż ukraińskiej sztuki współczesnej zorganizowany przez Fundację Kościuszkowską i Narodową Książnicę połączony z galą charytatywną

pod hasłem „Ludobójstwo kulturowe: Walka Ukrainy o zachowanie historii i tożsamości”. Wystawa prezentowana była do 5 lipca 2024 roku, a środki zebrane podczas aukcji towarzyszącej wernisażowi przeznaczone zostały na ochronę ukraińskiego dziedzictwa kulturowego.

» 16–18

Uczestnicy corocznego spotkania dyrektorów europejskich bibliotek narodowych (CENL) po wizycie w Pałacu Rzeczypospolitej

Biblioteka Narodowa była gospodarzem corocznego spotkania dyrektorów europejskich bibliotek narodowych (CENL). Wzięły w nim udział 62 osoby, w tym 33 dyrektorów bibliotek narodowych z całej Europy. Podczas obrad dyrektorzy dyskutowali m.in. o zagrożeniach, z którymi mierzą się dziś biblioteki narodowe i sposobach przeciwdziałania im oraz o polityce gromadzenia egzemplarza obowiązkowego, przede wszystkim elektronicznego egzemplarza obowiązkowego. Dyrektor BN dr Tomasz Makowski przedstawił projekt budowy ogólnokrajowej sieci bibliotecznej w Polsce.

» 23

W Sali Darczyńców Biblioteki Narodowej odbyła się promocja książki historyków sztuki Piotra Korduby i Jarosława Trybusia *Warszawskie mieszkania. Biografie miejsc, rzeczy i ludzi*.

» 24–26

Oksana Bruy zastępczyni dyrektora Biblioteki Narodowej Ukrainy im. Jarosława Mądrego oraz dyrektor BN dr Tomasz Makowski podpisują umowę o współpracy między narodowymi księżnicami

Biblioteka Narodowa gościła Oksanę Bruy – zastępczynię dyrektora Biblioteki Narodowej Ukrainy im. Jarosława Mądrego i przewodniczącą Stowarzyszenia Bibliotekarzy Ukrainy. Podczas wizyty podpisana została umowa o współpracy między narodowymi księżnicami.

» 26

Ceremonia wręczenia certyfikatów potwierdzających wpis na listę „Pamięć Polski. Lista Krajowa Programu UNESCO Pamięć Świata”

W Belwederze z udziałem Ministry Kultury i Dziedzictwa Narodowego Hanny Wróblewskiej odbyło się wręczenie certyfikatów potwierdzających wpis *Psalterza floriańskiego* z przełomu XIV i XV wieku znajdującego się w zbiorach Biblioteki Narodowej oraz 16 innych obiektów na listę „Pamięć Polski. Lista Krajowa Programu UNESCO Pamięć Świata”. Na Listę wpisywane są obiekty dziedzictwa o fundamentalnym znaczeniu

dla polskiej historii i kultury, dokumentujące ważne wydarzenia i działalność wybitnych osobistości, przechowywane na co dzień w polskich archiwach, bibliotekach i muzeach.

» 28

W Bibliotece Narodowej odbyło się posiedzenie Krajowej Rady Bibliotecznej, podczas którego opiniowano wnioski o łączenie bibliotek z innymi instytucjami kultury, wysłuchano informacji o postępach „Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025” i sytuacji bibliotek na Ukrainie oraz podjęto uchwałę w sprawie ewidencji materiałów bibliotecznych i podręczników w bibliotekach szkolnych.

W Pałacu Rzeczypospolitej odbył się wernisaż wystawy *Miłosz. Powrót*, na której zaprezentowane zostały rękopisy, książki, zdjęcia i przedmioty, które trafiły do Biblioteki Narodowej z domu poety w Berkeley oraz z jego krakowskiego mieszkania. Wystawa przygotowana przez Michała Szymańskiego prezentowana była do 14 października 2024 roku.

» 29

Imieniny Jana Kochanowskiego w Ogródku Krasinowskim

W Ogródku Krasinowskim odbyły się Imieniny Jana Kochanowskiego, czyli cykliczny literacki piknik Biblioteki Narodowej, którego tegorocznym bohaterem był Czesław

Miłosz. Noblistę wspominali Adam Michnik, Andrzej Franaszek i Joanna Miłosz-Piekarśka, a jego twórczość stała się pretekstem do rozmów o przekładach poezji z Andrzejem Kopackim i Jerzym Jarniewiczem. Uczestnicy pikniku mogli m.in. zwiedzić Pałac Rzeczypospolitej i wziąć udział w warsztatach przygotowanych przez Fundację Pogranicze, wysłuchać korespondencji Miłosza z Wisławą Szymborską w interpretacji Magdaleny Walach i Jerzego Radziwiłowicza, a także obejrzeć występ Teatru Improvizowanego Klancyk i uczestniczyć w meczu poetyckim drużyn Magdaleny Walach i Grażyny Wolszczak, a także wysłuchać *Pieśni świętojańskiej o Sobótce* w wykonaniu Doroty Miśkiewicz i zespołu Bastarda Trio z gościnnym udziałem Jerzego Rogiewicza.

LIPIEC

» 8

Tadeusz Woźniak

W Warszawie zmarł Tadeusz Woźniak, wybitny kompozytor i pieśniarz, autor muzyki do kilkuset piosenek i ponad stu inscenizacji teatralnych. Był przyjacielem Biblioteki Narodowej, dla której skomponował swój ostatni utwór – suitę *Słowo* zaprezentowaną podczas uroczystości otwarcia Pałacu Rzeczypospolitej 21 maja 2024 roku. Tadeusz Woźniak przekazał swoje cenne archiwum do zbiorów Biblioteki Narodowej, a rękopis jego najbardziej znanego utworu *Zegarmistrz*

światła prezentowany jest na wystawie stałej w Pałacu Rzeczypospolitej obok dzieł Fryderyka Chopina, Krzysztofa Komedy i Henryka Mikołaja Góreckiego.

» 9

Biblioteka Narodowa i Biblioteka Uniwersytecka Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie podpisały umowę przewidującą pracę we wspólnym środowisku katalogowym.

» 13

W Bibliotece Narodowej odbył się koncert Mojseja Bondarenki, skrzypka, a zarazem żołnierza ukraińskiej 59. Brygady Piechoty Zmotoryzowanej, którego filmy dokumentujące inwazję rosyjską na Ukrainę obiegły cały świat. Podczas koncertu odbyła się aukcja charytatywna dla walczącej Ukrainy.

» 15

W Warszawie zmarł Jan Tomkowski, wybitny literaturoznawca, profesor Instytutu Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk, eseista i prozaik. W 2021 roku za całokształt pracy naukowej i pisarskiej został uhonorowany Nagrodą Skrzydła Dedala przyznawaną przez Bibliotekę Narodową.

SIERPIEŃ

» 13–16

Z okazji setnej rocznicy urodzin Zbigniewa Herberta i dwudziestej rocznicy śmierci Czesława Miłosza we dworze w Krasnogrudzie na Podlasiu odbyło się zorganizowane przez Fundację Pogranicze, Fundację im. Zbigniewa Herberta i Bibliotekę Narodową sympozjum „Pamiętanie: Miłosz – Herbert 2024” poświęcone twórczości obu wielkich poetów.

» 14

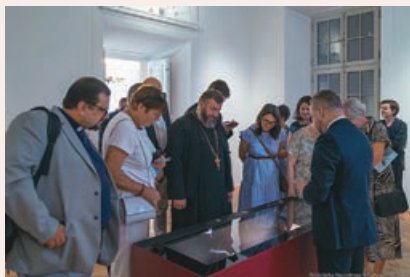
W Warszawie zmarła Halina Mackiewicz, córka Józefa Mackiewicza, autora wielkich powieści historycznych, badacza zbrodni katyńskiej i radykalnie antykomunistycznego publicysty. Halina Mackiewicz – działaczka opozycji niepodległościowej w okresie PRL – przekazała swoje archiwum rodzinne do zbiorów Biblioteki Narodowej.

» 26

W Bibliotece Narodowej w Warszawie odbyło się posiedzenie Krajowej Rady Bibliotecznej, podczas którego opiniowano wnioski o łączenie bibliotek z innymi instytucjami kultury, wysłuchano informacji o postępach „Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa z.o. na lata 2021–2025” oraz o sytuacji bibliotek na Ukrainie.

WRZESIEŃ

» 3

Prezentacja *Kodeksu supraskiego* w Pałacu Rzeczypospolitej

W Pałacu Rzeczypospolitej odbyło się spotkanie poświęcone przekładowi na język polski zabytku światowego i słowiańskiego dziedzictwa kulturowego, wpisanego na Listę Pamięci Świata UNESCO – *Kodeksu supraskiego*. Rękopis kodeksu pochodzący z X wieku z terenów obecnej Bułgarii i zawierający żywoty świętych oraz nauki Ojców Kościoła czytane podczas liturgii w marcu,

został odkryty w 1823 roku w monasterze bazylińskim w Supraślu, a następnie trafił do Biblioteki Ordynacji Zamojskiej w Warszawie, której ocalała po II wojnie światowej część znajduje się w Bibliotece Narodowej. Od 21 maja 2024 roku rękopis stanowi część ekspozycji wystawy stałej prezentującej najcenniejsze zbiory BN. Kodeks jest nieocenionym źródłem do badań nad językiem staro-cerkiewno-słowiańskim. W spotkaniu współorganizowanym przez Fundację OIKONOMOS uczestniczyła Ambasador Republiki Bułgarii Margarita Ganeva.

» 4

W 100. rocznicę urodzin Jerzego Ficowskiego, poety, eseisty i tłumacza, autora utworów dla dzieci, badacza życia i kultury polskich Romów, znawcy życia i twórczości Brunona Schulza i wydawcy jego utworów, na portalu polona.pl opublikowane zostały rękopisy jego wierszy.

» 7

Dyrektor Biblioteki Narodowej dr Tomasz Makowski uczestniczył w uroczystej inauguracji 13. edycji akcji Narodowe Czytanie, która odbyła się z udziałem Pary Prezydenckiej w Ogrodzie Saskim w Warszawie. Lekturą w 2024 roku był *Kordian* Juliusza Słowackiego.

» 18

W Pałacu Rzeczypospolitej odbyła się uroczystość wręczenia Nagrody Solidarności im. Lecha Wałęsy przyznawanej przez polskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych za szczególne działania na rzecz promocji i ochrony demokracji oraz wolności obywatelskich. Laureatem tegorocznej edycji został białoruski opozycjonista Paweł Łatuszka. W ceremonii uczestniczył przewodniczący Kapituły Nagrody były prezydent RP Lech Wałęsa, a laudację na cześć laureata wygłosił minister spraw zagranicznych Radosław Sikorski.

» 20

W Bibliotece Narodowej w Warszawie odbyło się ostatnie posiedzenie Krajowej Rady Bibliotecznej kadencji 2019–2024. Rada zaopiniowała wnioski o łączenie bibliotek z innymi instytucjami kultury, wysłuchała informacji o postępach „Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025” oraz o sytuacji bibliotek na Ukrainie. KRB przyjęła rekomendacje zespołu roboczego KRB ds. kształcenia w zakresie informacji naukowej i bibliotekoznawstwa, wydała pozytywną rekomendację w sprawie powołania dyrektora Biblioteki Narodowej dr. Tomasza Makowskiego bez procedury konkursowej oraz wydała stanowisko w sprawie projektu ustawy o zarządzaniu danymi.

» 26

Pamiątki po Henryku Wieniawskim – dar Krystyny Piórkowskiej dla BN

Dzięki hojności Krystyny Piórkowskiej z Nowego Jorku do zbiorów Biblioteki Narodowej trafiły dwa autografy wybitnego polskiego skrzypka i kompozytora Henryka Wieniawskiego: list do holenderskiego kompozytora i organisty Eduarda Silasa napisany 7 października 1859 roku oraz karta ze sztambucha z 16 października 1872 roku. Rękopiśmienne zabytki zostały zakupione na aukcji antykwarycznej i przekazane do zbiorów BN.

» 27

W Pałacu Rzeczypospolitej odbyło się wręczenie Nagrody Fundacji im. Kościelskich za rok 2024, przyznanej Aleksandrze Tarnowskiej za debiutancką powieść *Wniebogłos*. W uroczystości uczestniczył ambasador Szwajcarii Fabrice Filliez.

» 28

W ramach Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Współczesnej „Warszawska Jesień” odbył się przed gmachem głównym Biblioteki Narodowej przy al. Niepodległości wernisaż instalacji „Pegazy”. Wcześniej, od 2008 roku, zdobyła ona pl. Krasińskich i była pamiątką po wystawie prezentowanych w Roku Herberta w Pałacu Rzeczypospolitej rysunków Cypriana Norwida i Zbigniewa Herberta. Restauratorką instalacji była artystka Beata Konarska. Wydarzeniu towarzyszył artystyczny performans inspirowany grecką mitologią.

PAŹDZIERNIK

» 3

Dyrektor BN dr Tomasz Makowski, jako pierwszy Polak w historii, został wybrany wiceprzewodniczącym Konferencji Dyrektorów Bibliotek Narodowych (Conference of Directors of National Libraries CDNL). Wyboru dokonali dyrektorzy bibliotek narodowych z całego świata zgromadzeni na zjeździe w Brisbane w Australii.

» 8

W Pałacu Rzeczypospolitej odbyła się prezentacja 8 numeru prestiżowego magazynu „Architecture Snob”, który przybliżyła najciekawsze zjawiska i specyfikę architektury, projektowania i kultury.

» 11

Koncert Stanisława Soyki podczas X Nocy Bibliotek

W Pałacu Rzeczypospolitej odbyła się X edycja ogólnopolskiej akcji społecznej Noc Bibliotek, której hasłem była „Moc bibliotek” (Noc Bibliotek – Noc czytania – Moc czytania – Moc Bibliotek!). Wydarzeniu towarzyszył koncert Stanisława Soyki, nocne zwiedzanie najcenniejszych skarbów Biblioteki Narodowej, które poprowadził dyrektor BN dr Tomasz Makowski, finał wystawy *Miłosz. Powrót*, a także akcja „Podziel się książkami” zachęająca czytelników do przynoszenia do bibliotek przeczytanych nowości wydawniczych, klasyki i lektur oraz innych poszukiwanych książek.

» 17–18

W Bibliotece Narodowej miało miejsce sympozjum „Przeszłość, teraźniejszość i przyszłość wspólnego dziedzictwa kulturowego w regionie Morza Bałtyckiego” organizowane przez Bibliotheca Baltica – stowarzyszenie bibliotek reprezentujące księżnice z regionu Morza Bałtyckiego.

» 24–27

Pod patronatem i z udziałem wydawnictw Biblioteki Narodowej odbyły się 27. Międzynarodowe Targi Książki w Krakowie.

» 27

Fragmęnt wystawy *Pan Herbert – podróżnik*

W Pałacu Rzeczypospolitej zorganizowany został wernisaż wystawy *Pan Herbert – podróżnik*, na której zaprezentowano znajdujące się w zbiorach BN rękopisy Herberta ukazujące jego „filozofię podróżowania”. Wystawie – przygotowanej przez Annę Romaniuk, kierowniczkę Zakładu Rękopisów BN – towarzyszyły instalacje audiowizualne stworzone przez studio Melt Immersive. Wystawę, prezentowaną do końca 2024 roku, odwiedziło 117 tysięcy osób.

» 28

Wieczór poezji Zbigniewa Herberta w Pałacu Rzeczypospolitej

W przededniu setnej rocznicy urodzin Zbigniewa Herberta w Pałacu Rzeczypospolitej odbył się wieczór poetycki, podczas którego utwory autora *Raportu z obłąkanego miasta* przypomnieli mistrzowie polskiej sceny: Maja Komorowska, Maja Ostaszewska, Andrzej Chyra, Grzegorz Damięcki i Jerzy Radziwiłowicz. Oprawę muzyczną przygotował Mikołaj Trzaska. Wieczór zorganizowała Fundacja im. Zbigniewa Herberta i Biblioteka Narodowa.

» 29

W Pałacu Rzeczypospolitej miało miejsce ostatnie posiedzenie Rady ds. Narodowego Zasobu Bibliotecznego kadencji 2020–2024. Rada pozytywnie zaopiniowała wniosek rektora Uniwersytetu Wrocławskiego o włączenie do narodowego zasobu bibliotecznego wybranych kolekcji Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu.

W Pałacu Rzeczypospolitej odbył się Wieczór Poetów, podczas którego własne wiersze oraz utwory autora *Pana Cogito* w swoich rodzimych językach czytali: Marianna Kijanowska, Alissa Valles, Michael Krueger oraz Ryszard Krynicki. Spotkanie prowadził Mikołaj Nowak-Rogoziński.

LISTOPAD

» 12

Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Hanna Wróblewska powołała Krajową Radę Biblioteczną na pięcioletnią kadencję w latach 2024–2029. W jej składzie zasiadli: dr Halina Bernat – dyrektorka Biblioteki Miejskiej w Łodzi, dr Barbara Budyńska – członkini Zarządu Głównego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Małgorzata Grupińska-Bis – dyrektorka Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu, członkini zarządu Konferencji Dyrektorów Wojewódzkich Bibliotek Publicznych, Joanna Kamińska – dyrektorka Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. KEN w Warszawie, Katarzyna Kamińska – dyrektorka Biblioteki Raczyńskich w Poznaniu, dr Dagmara Kawoń-Noga – nauczyciel bibliotekarz w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej w Regionalnym Zespole Placówek Wsparcia Edukacji w Opolu, Jan Krajewski – przewodniczący Polskiego Związku Bibliotek, dr Tomasz Makowski – dyrektor Biblioteki Narodowej,

Agnieszka Miśkiewicz – nauczyciel bibliotekarz w Zespole Szkół Społecznych nr 1 w Krakowie, zastępca prezesa Rady Głównej Towarzystwa Nauczycieli Bibliotekarzy, prof. dr hab. Anna Nasiłowska-Rek – przewodnicząca Stowarzyszenia Pisarzy Polskich, Dorota Olejnik – dyrektorka Biblioteki Publicznej Gminy Grodzisk Mazowiecki, prof. dr hab. Remigiusz Sapa – dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej, Danuta Szewczyk-Kłos – dyrektorka Biblioteki Uniwersytetu Opolskiego, przewodnicząca Rady Wykonawczej Konferencji Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich, Jakub Szprot – Interdyscyplinarne Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego Uniwersytetu Warszawskiego oraz Ewa Wziątek – nauczyciel bibliotekarz w X LO z Oddziałami Integracyjnymi im. St. Konarskiego w Radomiu.

» 15

W Pałacu Rzeczypospolitej odbyło się spotkanie ze słynnym francuskim ilustratorem książek dla dzieci Markiem Boutavantem, goszczącym w Polsce na zaproszenie Wydawnictwa Wytwórnia, a znanym najmłodszym czytelnikom z ilustracji do bestsellerowej książki *Muki w podróży dookoła świata*, serii książek *Edzio i przyjaciele*, *Zapchłony Kundel* czy *Ariol*.

Dyrektor BN dr Tomasz Makowski i mecenas Przemysław Jan Bloch z podarowanymi BN listami Agatona Gillera

Dyrektor Biblioteki Narodowej dr Tomasz Makowski wraz z Julią Konopką-Żołnierczuk, zastępcą dyrektora BN złożyli

wizytę w siedzibie Fundacji Rodzinnej Blochów w Nowym Jorku. W trakcie wizyty mecenas Przemysław Jan Bloch przekazał dyrektorowi Tomaszowi Makowskiemu do zbiorów BN rękopiśmienne listy rapperswilskie jednego z przywódców powstania listopadowego Agatona Gillera do generała Józefa Gałęzowskiego.

» 16

Ceremonia wręczenia stypendiów dzieciom z Ukrainy

W Pałacu Rzeczypospolitej wręczono 16 stypendiów utalentowanym dzieciom z Ukrainy, które mieszkają w Polsce, aby rozwijały pasje w dziedzinach takich jak nauka, sport i sztuka. W spotkaniu organizowanym przez Fundację „Ukraiński Dom” uczestniczył m.in. ambasador Ukrainy w Polsce Wasyl Bodnar.

» 28–1.12

Wydawnictwo Biblioteki Narodowej gościło na XXXII Targach Książki Historycznej zorganizowanych w Arkadach Kubickiego Zamku Królewskiego w Warszawie.

GRUDZIEŃ

» 1

W Pałacu Rzeczypospolitej wręczona została Nagroda Historyczna m.st. Warszawy im. Kazimierza Moczarskiego, której laureatem

został prof. Grzegorz Motyka za książkę *Akcja „Wisła” ’47. Komunistyczna czystka etniczna*, wydaną przez Wydawnictwo Literackie.

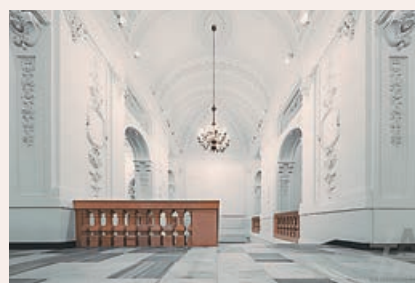
» 3

W Pałacu Rzeczypospolitej odbyła się XXIV edycja Nagrody „Rzeczypospolitej” im. Jerzego Giedroycia. Jej laureatem został Mateusz „Exen” Wodziński za jego działania w akcji „Terenówki na front”, w ramach której zorganizował zbiórkę, zakup, remont i dostarczył blisko 300 samochodów terenowych dla walczących z rosyjską agresją żołnierzy ukraińskich.

» 5

Biblioteka Uniwersytecka Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, jako beneficjent programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa z.o. na lata 2021–2025”, została przyłączona do zintegrowanego systemu zarządzania zasobami bibliotek i rozpoczęła współpracę ze 147 innymi bibliotekami współkatalogującymi.

» 6

Pałac Rzeczypospolitej

Pałac Rzeczypospolitej został zakwalifikowany do kolejnego etapu prestiżowego konkursu Property Design Awards 2025 w kategorii Design – wnętrza: Obiekty Publiczne. Konkursu jest organizowany

w ramach 4 Design Days – największego w naszej części Europy wydarzenia rynku nieruchomości, architektury, wnętrz i wzornictwa. Plebiscyt wyłania najlepsze projekty komercyjne i publiczne w Polsce, które oceniane są przez Jury oraz czytelników portali PropertyDesign.pl i PropertyNews.pl.

» 7

Do Biblioteki Narodowej trafił tzw. księgozbiór klemensowski, czyli część Biblioteki Ordynacji Zamojskiej znajdująca się w pałacu w Klemensowie. Księgozbiór przywieziono do BN z Zamościa, gdzie był przechowywany w Książnicy Zamojskiej jako depozyt.

» 11

Inauguracyjne posiedzenie Krajowej Rady Bibliotecznej

W Pałacu Rzeczypospolitej odbyło się inauguracyjne posiedzenie Krajowej Rady Bibliotecznej, organu opiniodawczo-doradczego Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Nowi członkowie Rady otrzymali powołania na pięcioletnią kadencję z rąk Hanny Wróblewskiej, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W głosowaniu tajnym przewodniczącym Krajowej Rady Bibliotecznej został wybrany dyrektor Biblioteki Narodowej dr Tomasz Makowski.

» 12

Dyrektor BN dr Tomasz Makowski oprowadza delegację Biblioteki Narodowej z Królestwa Arabii Saudyjskiej po Pałacu Rzeczypospolitej

Wizytę w Bibliotece Narodowej złożył Sekretarz Generalny Biblioteki Narodowej Króla Fahda w Królestwie Arabii Saudyjskiej książę Khalid bin Talal bin Badr bin Saud al Saud. Gość w towarzystwie ambasadora Królestwa Arabii Saudyjskiej w Polsce zwiedził nowe czytelnie BN, po których oprowadziła go zastępca dyrektora BN Julia Konopka-Żołnierczuk, zaś w Pałacu Rzeczypospolitej został przyjęty przez dyrektora BN dr. Tomasza Makowskiego.

» 18

Przekazanie do zbiorów BN starodruków przez prezesa Polskiego Radia Pawła Majchera (z lewej)

Prezes Polskiego Radia Paweł Majcher oraz dyrektor Biblioteki Narodowej dr Tomasz Makowski podpisali umowę o przekazaniu w darze BN dziewięciu starodruków z drugiej połowy XVIII wieku. Wśród przekazanych darów jest sześciotomowe dzieło Adama Naruszewicza *Historia Narodu Polskiego od początku chrześcijaństwa* wydane w latach 1780–1786 w drukarni Michała Grölla w Warszawie.

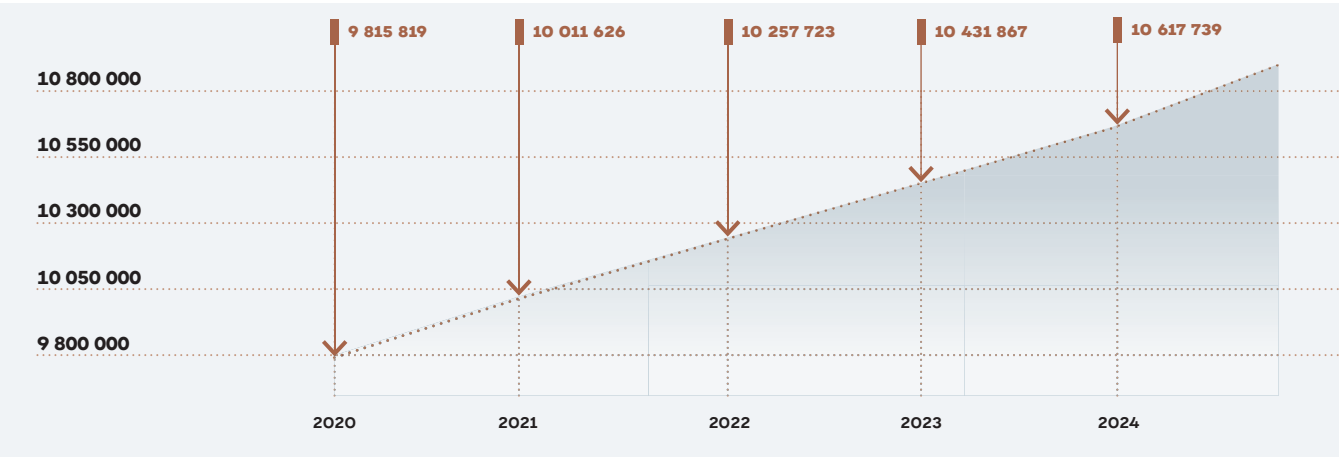

GROMADZENIE ZBIORÓW BIBLIOTECZNYCH

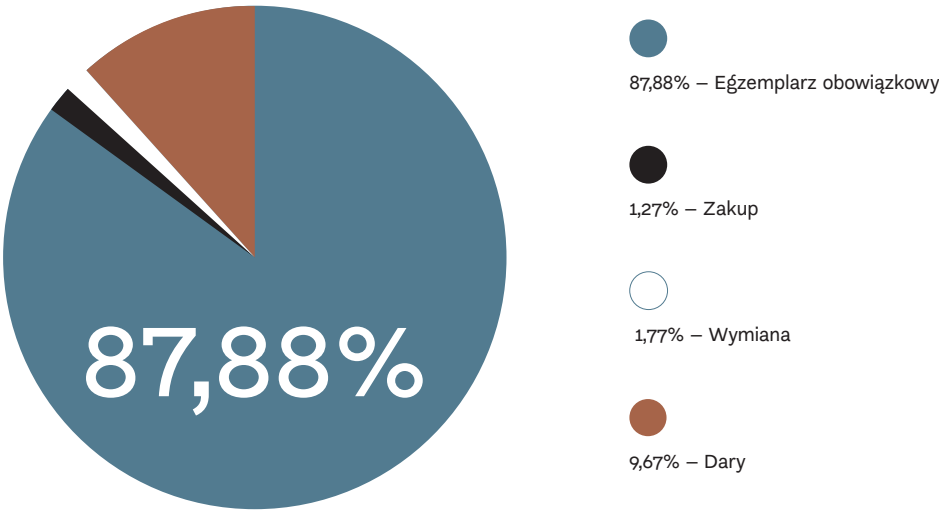
Gromadzenie i wieczyste przechowywanie dorobku piśmienniczego Rzeczypospolitej Polskiej jest nadrzędnym zadaniem Biblioteki Narodowej. Gromadzeniem objęte są publikacje krajowe: książki i czasopisma, starodruki, druki ulotne, mapy, nuty, nagrania dźwiękowe i audiowizualne, publikacje elektroniczne (m.in. audiobooki, e-booki, czasopisma online), ryciny, rysunki, fotografie oraz rękopisy. Włączane do zbiorów i wieczystie przechowywane są również publikacje polskie lub Polski dotyczące ukazujące się poza jej granicami, piśmiennictwo innych narodów powstające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub przechowywane niegdyś w historycznych polskich księgozbiorach, a także najważniejsze współczesne publikacje zagraniczne z zakresu humanistyki. Narodowa Książnica jako biblioteka naukowa prenumeruje również najbardziej renomowane czasopisma zagraniczne i bazy danych.

W 2024 roku do Biblioteki Narodowej wpłynęło 185 872 jednostki materiałów bibliotecznych (w jednostkach, rocznikach, plikach i woluminach). Tym samym liczba zbiorów Narodowej Książnicy na dzień 31 grudnia 2024 roku wynosiła 10 617 739 jednostek materiałów bibliotecznych (w tym niepowiększający się już zbiór 274 794 j. mikroform oraz liczący 423 447 j. zbiór negatywów).

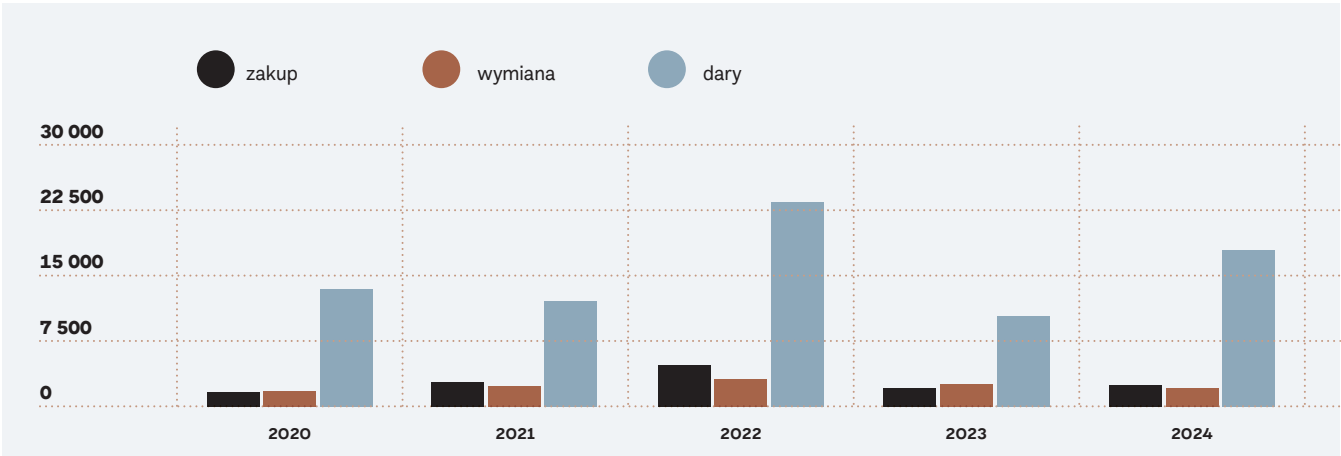
TEMPO GROMADZENIA ZBIORÓW W BIBLIOTECIE NARODOWEJ W LATACH 2020–2024 (W JEDNOSTKACH, ROCZNIKACH, PLIKACH I WOLUMINACH)

WPŁYW MATERIAŁÓW BIBLIOTECZNYCH WEDŁUG SPOSOBU NABYCIA W 2024 ROKU

WPŁYW MATERIAŁÓW BIBLIOTECZNYCH WEDŁUG SPOSOBU NABYCIA
(ZAKUPY, WYMIANA, DARY) W LATACH 2020–2024 (W WOL./J./PLIKÓW)

WPŁYW MATERIAŁÓW BIBLIOTECZNYCH W 2024 ROKU
(LICZBA ZBIORÓW ZINWENTARYZOWANYCH)

RODZAJ MATERIAŁÓW BIBLIOTECZNYCH	JEDN.	ŹRÓDŁO WPŁYWU				
		EGZEMPLARZ OBOWIĄZKOWY	KUPNO	WYMIANA	DARY	RAZEM
KSIĄŻKI	WOL.	65 371 (63 377 W 2023)	359 (657 W 2023)	1672 (2326 W 2023)	4981 (5201 W 2023)	72 383 (71 708 W 2023)
CZASOPISMA	ROCZ.	11 971 (11 070 W 2023)	64 (205 W 2023)	447 (279 W 2023)	777 (621 W 2023)	13 259 (12 101 W 2023)
DRUKI ULOTNE	J.	5154 (5628 W 2023)	10 (0 W 2023)	2 (10 W 2023)	9070 (823 W 2023)	14 236 (6461 W 2023)
NAGRAANIA DŹWIĘKOWE I AUDIOWIZUALNE**	J.	4084 (4778 W 2023)	823 (996 W 2023)	59 (6 W 2023)	1210 (1381 W 2023)	6176 (7161 W 2023)
PUBLIKACJE ELEKTRONICZNE (E-BOOKI, CZASOPISMA ONLINE, AUDIOBOOKI I IN.)	P.	75 265 (71 825 W 2023)	0 (0 W 2023)	0 (0 W 2023)	0 (0 W 2023)	75 265 (71 825 W 2023)
RĘKOPISY	J./WOL.	—	122 J. W 624 WOL. (2 W 2023)	8 J. W 8 WOL. (0 W 2023)	28 J. W 276 WOL. (0 W 2023)	158 J. W 920 WOL. (3 W 2023)
STARODRUKI	WOL.	—	36 (27 W 2023)	0 (0 W 2023)	8 (10 W 2023)	44 (38 W 2023)
IKONOGRAFIA	J.	—	842 (115 W 2023)	0 (0 W 2023)	1370 (830 W 2023)	2212* (955 W 2023)
MAPY	J.	993 (1709 W 2023)	0 (4 W 2023)	1 (1 W 2023)	316 (1519 W 2023)	1310** (3292 W 2023)
NUTY	WOL.	508 (673 W 2023)	109 (49 W 2023)	0 (2 W 2023)	212 (20 W 2023)	829 (827 W 2023)
RAZEM	J.	163 346 (159 060 W 2023)	2365 (2055 W 2023)	2189 (2624 W 2023)	17 972 (10 405 W 2023)	185 872 (174 371 W 2023)

* W tym 2198 j. przekazanych z innych zakładów (834 j. z kupna i 1364 z darów).

** Dodatkowo zinwentaryzowano 79 j. w wyniku prac w starym zasobie.

Na wpływ składają się: egzemplarz obowiązkowy, dary, wymiana, zakupy i prenumerata. Zbiory zinwentaryzowane w 2024 roku pochodziły z:

- » wpływu egzemplarza obowiązkowego – 163 346 j. (159 060 j. w 2023 r.),
- » zakupów – 2365 j. (2055 j. w 2023 r.),
- » wymiany krajowej i zagranicznej – 2189 j. (2624 j. w 2023 r.),
- » darów – 17 972 j. (10 405 j. w 2023 r.).

EGZEMPLARZ OBOWIĄZKOWY

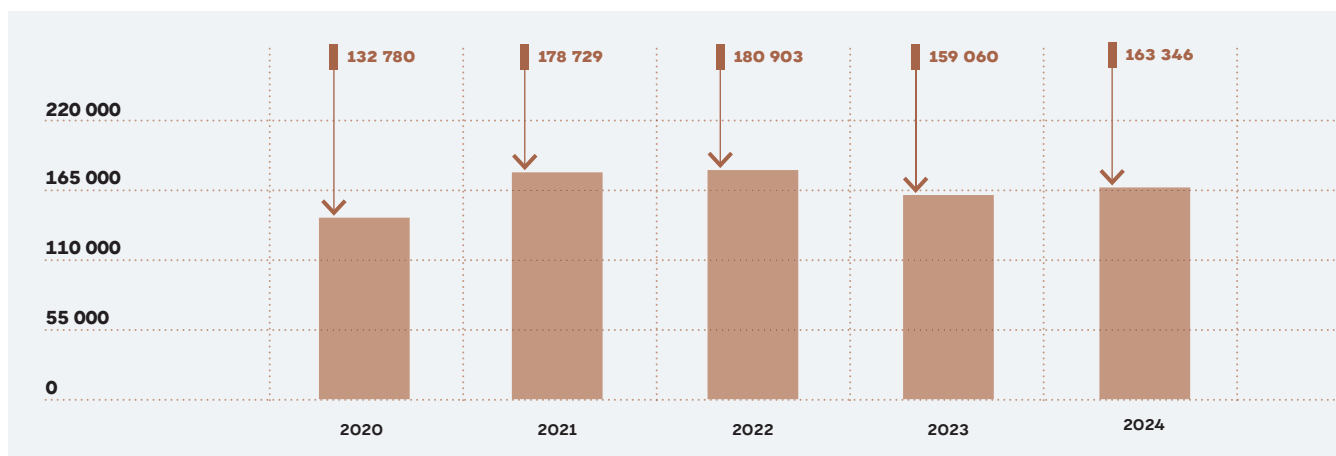
Na mocy ustawy o obowiązkowych egzemplarzach bibliotecznych z 7 listopada 1996 roku oraz rozporządzenia Ministra Kultury i Sztuki z 6 marca 1997 roku w sprawie wykazu bibliotek uprawnionych do otrzymywania egzemplarzy obowiązkowych poszczególnych rodzajów publikacji oraz zasad i trybu ich przekazywania, a także zmieniającego je rozporządzenia z 24 maja 1999 roku, Bibliotece Narodowej przekazywane

są po dwa egzemplarze wszystkich publikacji wydawanych w Polsce: atlasów, czasopism, druków muzycznych, druków ulotnych dokumentujących życie społeczne, gazet, globusów, książek, map, nagrań dźwiękowych i audiowizualnych oraz publikacji elektronicznych. Stanowi to uregulowaną prawnie podstawę tworzenia przez Narodową Książnicę kompletnego archiwum piśmiennictwa polskiego, co służy, podobnie jak w innych krajach, zachowaniu dziedzictwa kulturowego, opracowywaniu bibliografii narodowej i sporządzaniu statystyki wydawniczej.

W 2024 roku do Biblioteki Narodowej wpłynęło 163 346 jednostek egzemplarzy obowiązkowych materiałów bibliotecznych (159 060 w 2023 r.), w tym:

- » 65 371 woluminów książek (63 377 w 2023 r.),
- » 5599 tytułów czasopism w 11 971 rocznikach (5517 tytułów w 11 070 rocznikach w 2023 r.),
- » 5154 druki ulotne (5628 w 2023 r.),
- » 4084 nagrania dźwiękowe i audiowizualne (4778 w 2023 r.),
- » 75 265 plików publikacji elektronicznych, w tym m.in. 11 846 e-booków, 5504 audiobooki (71 825 w 2023 r.),
- » 993 mapy (1709 w 2023 r.),
- » 508 woluminów druków muzycznych (673 w 2023 r.).

**WPŁYW EGZEMPLARZA OBOWIĄZKOWEGO W LATACH 2020–2024
(W JEDNOSTKACH, ROCZNIKACH, PLIKACH, WOLUMINACH)**

**WPŁYW EGZEMPLARZA OBOWIĄZKOWEGO WEDŁUG TYPÓW DOKUMENTÓW
W LATACH 2020–2024 (W JEDNOSTKACH, ROCZNIKACH, PLIKACH,
WOLUMINACH)**

ROK	KSIĄŻKI	CZASOPISMA	DRUKI ULOTNE	PUBLIKACJE ELEKTRONICZNE	NAGRANIA DŹWIĘKOWE I AUDIOWIZUALNE	ZBIORY SPECJALNE (NUTY I MAPY)
2020	58 700	6813	7674	51 265	6403	2981
2021	64 585	6520	6731	81 702	8617	2786
2022	61 043	6520	6986	90 219	7144	2486
2023	63 377	5517	5628	71 825	4778	2382
2024	65 371	5599	5154	75 265	4084	1501

DARY I DARCYŃCY

Zbiory Narodowej Książnicy wzbogacają się również dzięki hojności darczyńców. W 2024 roku Biblioteka Narodowa otrzymała w darach 17 972 jednostki materiałów bibliotecznych (10 405 w 2023 r.); w przypadku rękopisów było to 28 jednostek w 276 woluminach. Wśród nich znalazło się wiele wyjątkowych kolekcji i unikatowych obiektów.

» KOLEKCJA KRYSTYNY PIÓRKOWSKIEJ W BIBLIOTECIE NARODOWEJ

W 2024 roku zbiory Biblioteki Narodowej po raz kolejny wzbogaciły się dzięki życzliwości i hojności Krystyny Piórkowskiej z Nowego Jorku. W 2024 roku zakupiła ona na aukcji antykwarycznej i przekazała do zbiorów BN unikatowe *polonicum* – autograf *Mazurka d-moll* (op. 14 nr 1) Thomasa Tellefsena, dedykowany hrabinie Genowefie Pusłowskiej. Thomas Tellefsen (1823–1874) był jednym z najwybitniejszych pianistów swojej epoki. Był uczniem Fryderyka Chopina i pod okiem polskiego kompozytora znacząco rozwinął swój warsztat wykonawczy. Wkrótce stał się także jednym z najbliższych przyjaciół Chopina. Ten powierzał mu m.in. kopiowanie swoich utworów. Po śmierci Chopina Tellefsen przygotował do wydania 12-tomowy zbiór dzieł polskiego twórcy z rękopisów

Autoğraf *Mazurka d-moll* Thomasa Tellefsena

przekazanych mu przez siostrę Chopina Ludwikę Jędrzejewiczową. Podarowany Bibliotece Narodowej rękopis pokazuje najwcześniejszy znany wariant *Mazurka d-moll*, oznaczonego później przez kompozytora jako op. 14 nr 1. Na karcie tytułowej widnieje data 3 stycznia 1852 roku i podpis: T.T. Mniej więcej dwa lata później (1853/1854) utwór – już nieco bardziej rozbudowany pod względem formalnym – został wydany w zbiorze *Six Mazurkas pour Piano* przez oficynę S. Richaulta w Paryżu. Adresatka dedykacji, hrabina Genowefa Paulina Emila Pusłowska (1820–1867), była córką księcia Franciszka

Ksawerego Druckiego-Lubeckiego. W latach 1851–1852 pobierała lekcje gry na fortepianie u Tellefsena. Sporządzony dla hrabiny podarunek – rękopis muzyczny był zapewne wykonywany właśnie podczas lekcji, o czym może świadczyć dopisane ołówkiem palcowanie, prawdopodobnie pochodzące od kompozytora.

Krystyna Piórkowska podarowała także zakupione na aukcji cenne *polonicum*: siedemnastowieczne dzieło Gabriela de Arandy *Vida, y milagros del B. Estanislao Kostka, de la Compañia de Jesus*, czyli obszerny żywot św. Stanisława Kostki (1550–1568) – polskiego jezuitę-nowicjusza, jednego z katolickich patronów Polski, a przede wszystkim – patrona dzieci i młodzieży, kanonizowanego w 1726 roku przez papieża Benedykta XIII. Publikacja w języku hiszpańskim wyszła spod pióra hiszpańskiego jezuitę, kaznodziei i hagiografa i uważana jest za najbardziej znane jego dzieło. Podarowany Bibliotece Narodowej egzemplarz to wydanie pierwsze, które ukazało się w 1678 roku w oficynie Tomasa de Diosa Mirandy – drukarza działającego od 1666 roku w Sewilli. Tekst wydrukowano w formacie *in quarto*. Kartę tytułową, tłoczoną w kolorze czerwonym i czarnym, okala drzeworytnicza ramka typograficzna. W Sewilli żywot ukazał się jeszcze w 1680 i 1681 roku, kolejne wydanie m.in. w Barcelonie w roku 1884. Druk oprawiono w pergamin miękki, z epoki; fragmentarycznie zachowały się rzemienne wiązania obu okładek umożliwiające zabezpieczenie delikatnego woluminu. Obcięta kart zabarwiono na czerwono.

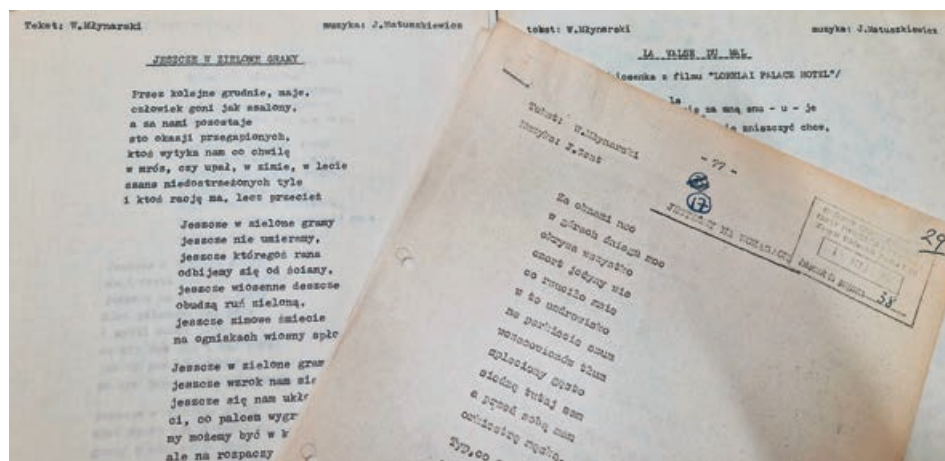
Vida, y milagros del B. Estanislao Kostka, de la Compañia de Jesus
Gabriela de Arandy

Ponadto Krystyna Piórkowska przekazała do zbiorów BN zakupione na aukcjach antykwarycznych: dwa autografy wybitnego polskiego skrzypka i kompozytora Henryka Wieniawskiego – list do holenderskiego kompozytora i organisty Eduarda Silasa napisany 7 października 1859 roku oraz kartę ze sztambucha z 16 października 1872 roku, a także rękopis *Zaczarowanej dorożki* Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego, album z fotografiami twórców Rozgłośni Krakowskiej Polskiego Radia, program występu Ignacego Jana Paderewskiego w Colston Hall w Bristolu w 1938 roku, *Obwieszczenie Departamentu Stanu Rządu USA w sprawie ścigania odpowiedzialnych za zbrodnie hitlerowskie na ludności polskiej z 1943 r.* podpisane przez prezydenta USA Franklina D. Roosevelta, niemieckie programy kinowe z okresu okupacji, propagandowe plakaty bolszewickie i narodowo-socjalistyczne, brytyjskie i amerykańskie plakaty z czasów II wojny światowej podkreślające wysiłek zbrojny Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie i braterstwo broni w walce z niemiecką III Rzeszą, jak też kilkadziesiąt książek i czasopism ukazujących się w okresie międzywojennym w kraju i na emigracji, w tym znaczący zbiór publikacji w jidysz i w języku hebrajskim upamiętniających społeczność żydowską w Polsce.

Autografy Henryka Wieniawskiego – dary Krystyny Piórkowskiej dla BN

Zakupione i podarowane BN obiekty są częścią Kolekcji Krystyny Piórkowskiej, w której skład wchodzi przekazane w poprzednich latach m.in. listy Adama Mickiewicza do Alfreda de Vigny'ego, materiały Ludwika Silbersteina, listy króla Augusta II Mocnego, listy Witolda Gombrowicza. Opisane powyżej, a także pozostałe szczotrze dary Krystyny Piórkowskiej dla Narodowej Książnicy dostępne są na polona.pl.

Archiwum Wojciecha Młynarskiego

» ARCHIWUM WOJCIECHA MŁYNARSKIEGO

Archiwum znakomitego poety, satyryka, autora tekstów piosenek, tłumacza, dramaturga, librecisty, scenarzysty i kompozytora Wojciecha Młynarskiego przekazały dzieci twórcy – Agata Młynarska, Paulina Młynarska i Jan Młynarski. Zawiera ono materiały warsztatowe, rękopisy, korespondencję, fotografie, a także inspiracje (np. segregator z tekstami francuskimi i niemieckimi do tłumaczeń, teczki z materiałami dotyczącymi Okudźawy, Wysockiego, Dietrich, Brela, Piaf, Brassensa, Sinatry, Ellingtona). Osobną część stanowią teczki z tekstami

konferansjerskimi do autorskich recitali, listy piosenek z poszczególnych występów, a także plakaty i afisze występy te zapowiadające. W archiwum znajdują się też zapiski i notatki z lat 1981–2015, druki muzyczne dokumentujące historię polskiej muzyki popularnej, w tym przedwojennej, unikatowe książki i czasopisma drugiego obiegu, zeszyty i wprawki kompozytorskie Młynarskiego z okresu szkolnego i studenckiego, fotografie i pamiątki z podróży, a także materiały dźwiękowe: płyty długogrające, single, płyty CD, dyplomy i nagrody, w tym Złoty Laur dla Wojciecha Młynarskiego na XXX Krajowym Festiwalu Piosenki Polskiej w Opolu oraz Złota i Platynowa Płyta.

Przekazanie portretu bpa Andrzeja Załuskiego do zbiorów BN

» DAR JERZEGO KARCZEWSKIEGO

Do zbiorów Biblioteki Narodowej został przekazany XVIII-wieczny olejny portret biskupa Andrzeja Załuskiego, jednego z dwóch założycieli Biblioteki Narodowej otwartej w 1747 roku w Warszawie. Obraz podarował Jerzy Karczewski, a dzieło pochodzi z galerii portretów rodzinnych, ponieważ ród Karczewskich był spowinowacony z biskupem poprzez Antoninę z Ossolińskich Karczewską, siostrzenicę Andrzeja i Józefa Załuskich i prababkę obecnego właściciela dzieła. Jerzy Karczewski jest wdowcem po Lilianie Hofert-Karczewskiej, która pracowała w BN w latach 1950–2002, kierując w latach 1959–1978 Sekcją Zakupów Zakładu Udostępniania Zbiorów, a w latach 1978–2001 Sekcją Programowania Nabytków ZUZ oraz pełniąc funkcję zastępcy kierownika ZUZ.

» POZOSTAŁE DARY

W 2024 roku kolekcja rękopisów Narodowej Książnicy wzbogaciła się m.in. o następujące dary:

- » archiwum Marka Siemka – dar Wirginii Siemek;
- » materiały z archiwum własnego – dar Kazimierza Orłosa;
- » materiały z archiwum Wydawnictwa PULS – dar Jana Chodakowskiego z Londynu;

- » dziennik wojenny Hanny Godlewskiej, później Miłoszowej – dar Joanny Miłosz-Piekarskiej;
- » materiały z archiwum Michała Głowińskiego – dar spadkobierców;
- » zwój z chińskim tłumaczeniem wierszy Czesława Miłosza – dar Krystyny Lenkowskiej;
- » archiwum Pauliny Buchwald-Pelcowej i Janusza Pelca – dar Małgorzaty Buchwald i Janiny Buchwald;
- » płyta szelakowa z 1912 roku z zapisem Poloneza op. 40 Fryderyka Chopina w wykonaniu Ignacego Jana Paderewskiego – dar Gerarda G. Moatego z Wielkiej Brytanii;
- » kolekcja płyt prof. Franciszka Pilarczyka, zawierająca 4 tysiące płyt gramofonowych i 2 tysiące płyt CD z nagraniami muzyki poważnej, głównie dzieł operowych.

WYMIANA MIĘDZYPBIBLIOTECZNA

W ramach wymiany Narodowa Książnica otrzymała w 2024 roku 2189 jednostek materiałów bibliotecznych (2624 w 2023 r.). Tą drogą pozyskiwane są głównie polonika z bibliotek zagranicznych współpracujących z Biblioteką Narodową oraz wybrane materiały bibliologiczne i informacyjne.

» ZAKUPY

Biblioteka Narodowa kupuje publikacje, których brak w zbiorach np. z powodu strat wojennych, a także wybrane publikacje obce z zakresu nauk humanistycznych i społecznych, publikacje do księgozbiorów podręcznych oraz na wymianę z bibliotekami zagranicznymi. Od 2012 roku działa w strukturze Narodowej Książnicy samodzielne stanowisko pracy do spraw zakupów i darów materiałów bibliotecznych, którego zadaniem jest gromadzenie informacji o ofertach zakupu materiałów bibliotecznych kierowanych do komórek merytorycznych, jak również przekazywanie komórkom informacji

o katalogach i aukcjach antykwarycznych oraz przedstawianie do akceptacji Dyrekcji Biblioteki Narodowej wytypowanych materiałów wraz z ich wyceną.

» BIBLIOTEKA ORDYNACJI ZAMOJSKIEJ WŁASNOŚCIĄ PAŃSTWA POLSKIEGO

19 marca 2024 roku Biblioteka Narodowa podpisała umowę zakupu Biblioteki Ordynacji Zamojskiej (BOZ), której ocalały po II wojnie światowej fragment stanowił do tej pory depozyt złożony w BN przez ostatniego XVI ordynata Jana Zamoyskiego. Dzięki dotacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego BOZ stała się własnością Narodowej Książnicy, a tym samym państwa polskiego. W BOZ znajdują się zabytki piśmiennictwa polskiego konstytutywne dla polskiej historii i kultury w oryginalnych rękopisach i unikatowych egzemplarzach drukowanych, a wśród nich *Kodeks supraski* – jeden z najstarszych tekstów zapisany cyrylicą w języku staro-cerkiewno-słowiańskim, *Geografia* Klaudiusza Ptolemeusza – kolekcja renesansowych, wykończonych złotem i barwnikami droższymi od złota, map świata, najstarszy odpis *Kroniki* Galla Anonima, jedyny zachowany autograf Jana Kochanowskiego czy fragment *Rękopisu znalezionej w Saragossie* Jana Potockiego. Zgodnie z umową podpisaną ze spadkobiercami Jana Zamoyskiego Biblioteka Narodowa nabyła także prawa do obiektów, które niegdyś należały do BOZ, a obecnie są rozproszone na świecie i w Polsce, bądź znajdują się w zbiorach publicznych w innych instytucjach. W grudniu 2024 roku jako pierwszy trafił do Biblioteki Narodowej tzw. księgozbiór klemensowski, część BOZ znajdująca się w pałacu w Klemensowie. Zbiory przywieziono do BN z Zamościa, gdzie były przechowywane w Książnicy Zamojskiej jako depozyt. Księgozbiór obejmuje 12,5 tysiąca książek, w tym 6 tysięcy starodruków. Starodruki posiadają oryginalne, historyczne oprawy. Szczególnie wartościową częścią księgozbioru jest biblioteka Szymona Szymonowicza z XVI–XVII wieku.

W 2024 roku pracownicy Biblioteki Narodowej wzięli udział łącznie w 46 aukcjach krajowych i 18 zagranicznych (w USA, Izraelu, Francji), podczas których zakupiono 143 pozycje katalogowe (144 w 2023 r.), w tym m.in.: 83 woluminy książek, 17 woluminów starych druków, 26 druków ulotnych, dwa druki muzyczne. Rozpatrywano także oferty zgłoszonych do sprzedaży obiektów znajdujących się w zbiorach prywatnych.

» NAJWAŻNIEJSZE NABYTKI BIBLIOTEKI NARODOWEJ W 2024 ROKU

W 2024 roku do kolekcji rękopisów zakupione zostały m.in.:

- » materiały z archiwum Janiny i Tadeusza Kotarbińskich,
- » archiwum rodzinne Stefana i Marii Swieżawskich.

Zbiory starych druków wzbogaciły się w 2024 roku m.in. o:

- » fragmenty Ewangelii opowiadające o męce Pańskiej: *Sija s[via]taja i b[o]godochnovennaja kniga, naricaemaja str[a]sti chr[i]stovy*, wydany w Supraślu w 1794/1795 roku;
- » *Cours de mathématique. A l'usage de messieurs les cadets gentilshommes de sa Majesté le Roi de Pologne* – nieodnotowany w bibliografii Estreichera podręcznik z 1760 roku stworzony dla Akademii Stanisława, czyli akademii rycerskiej założonej przez króla Stanisława Leszczyńskiego w Lunéville,
- » książkę Claude'a Fleury'ego *Dobry Zydek*, wydaną w Supraślu w Drukarni Bazylanów w 1790 roku.

Zbiory druków ulotnych wzbogaciły się w 2024 roku m.in. o:

- » zaproszenie z grudnia 1923 roku na uroczystości związane z pierwszą rocznicą śmierci Prezydenta RP Gabriela Narutowicza;
- » kartę wstępu na uroczyste nabożeństwo 27 października 1924 roku w katedrze warszawskiej z okazji pogrzebu doczesnych szczątków Henryka Sienkiewicza sprowadzonych ze Szwajcarii do Warszawy,
- » zaproszenie na uroczystości pogrzebowe kardynała Aleksandra Kakowskiego, które odbyły się 4 stycznia 1939 roku w Warszawie,
- » pocztówkę okolicznościową wydaną w 1910 roku z okazji 500. rocznicy bitwy pod Grunwaldem,
- » pocztówkę okolicznościową wydaną z okazji zajęcia Śląska Zaolziańskiego przez Wojsko Polskie w październiku 1938 roku.

Zbiory czasopism powiększyły się w 2024 roku m.in. o:

- » cztery numery pisma „Niepodległość. Dziennik Polityczny, Ekonomiczny i Naukowy” wydawanego przez Komitet Centralny Narodowy w czasie powstania styczniowego w 1863 roku,

- » pamiątkowe wydanie „Gazety Kieleckiej” z 29 czerwca 1902 roku, wydrukowane na tkaninie w kolorze purpury biskupiej, stanowiące dar władz miasta Kielce z okazji jubileuszu 50-lecia posługi kapłańskiej dla ks. prałata Franciszka Brudzyńskiego, dziekana kapituły katedralnej kieleckiej, szambelana papieskiego, późniejszego administratora diecezji kieleckiej,
- » „Nasze Pismo”, dwutygodnik Stowarzyszenia Urzędników Państwowych, numer z 1 stycznia 1923 roku poświęcony zamordowanemu w grudniu 1922 roku Prezydentowi RP Gabrielowi Narutowiczowi,
- » „Neues Deutschland: Aktuelle Zeitung für Fortschritt und Kultur” nr 7 z 1 kwietnia 1932 roku, unikatowe *polonicum* – gazeta zawierająca horoskop dla Polski i marszałka Piłsudskiego,
- » pismo konspiracyjne Armii Krajowej na Ziemi Świętokrzyskiej „Echa Leśne” wydane w 1943 roku,
- » dwa numery konspiracyjnego pisma „Chłopski Znak”, które ukazało się w 1944 roku w formie powielanego maszynopisu.

Do zbiorów bibliologicznych zakupiono katalog aukcyjny wydany w 1887 roku w Sztokholmie, autorstwa Henryka Bukowskiego, *Förteckning öfver en rikhaltig och dyrbar boksamling omfattande äldre svensk och allmän historia, krigsrelationer, biograf, likpredikningar*.

Zbiory dźwiękowe wzbogaciły się dzięki zakupowi kompletu pięciu płyt gramofonowych dokumentujących Kongres Polaków w Niemczech, który odbył się 6 marca 1938 roku w Berlinie. Wydawnictwo to jest niezwykle rzadkie, opublikowane w nakładzie 500 egzemplarzy, z których większość została zniszczona po wybuchu II wojny światowej przez Gestapo. Album zawiera nagrania przemówień zarejestrowane na zlecenie kierownictwa Związku Polaków w Niemczech w sali teatralnej na dwu magnetofonach przez pracowników Związku – A. Brzozowskiego i E. Osmańczyka. Materiał został zmontowany w berlińskim studiu firmy Mix & Genest, w wyniku czego powstała półgodzinna audycja radiowa i 60-minutowy zapis przeznaczony dla edycji płytowej.

Do zasobu zbiorów dźwiękowych zakupiono także kolekcję 57 rzadkich historycznych płyt gramofonowych szybkoobrotowych z nagrań w interpretacji artystów polskich oraz polskiego pochodzenia, m.in. Bronisława Hubermana, Józefa Hofmanna, Marceliny Sembrich-Kochańskiej, Raula

Koczalskiego, Wandy Landowskiej, Witolda Małcużyńskiego (unikalne nagranie płytowe wydane w Argentynie), Jana Kiepury oraz Conrada Dody, Ksawerego Scharwenki i Milizy Korjus, a także muzyków związanych z polską kulturą – Salomei Kruszelnickiej i Marty Eggerth, jak również jeden walek fonograficzny, wydany przez wytwórnię Pathé (1902/1903) z nagraniem utworu *Kozak* Stanisława Moniuszki w interpretacji Jeana-François Delmasa.

» PRENUMERATA

W 2024 roku zaprenumerowano 65 tytułów czasopism polskich do czyteln i księgozbiorów podręcznych (68 w 2023 r.) oraz 38 tytułów czasopism zagranicznych do czyteln, księgozbiorów podręcznych i do zbiorów (38 w 2023 r.).

ZBIORY BIBLIOTEKI NARODOWEJ NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2024 ROKU*

RODZAJ DOKUMENTÓW	JEDNOSTKA	ZBIORY
KSIĄŻKI	WOL.	3 700 059
CZASOPISMA	RO CZ. WOL.	970 866 1 503 301
DRUKI ULOTNE (DOKUMENTY ŻYCIA SPOŁECZNEGO)	J.	3 206 245
PUBLIKACJE ELEKTRONICZNE (E-BOOKI, CZASOPISMA ONLINE, AUDIOBOOKI I IN.,)	PLIKI	821 297
RĘKOPISY	J. WOL.	23 719 34 791
STARODRUKI	WOL.	183 952
NUTY	J.	139 446
NAGRANIA DŹWIĘKOWE I AUDIOWIZUALNE**	J.	319 037
IKONOGRAFIA (RYCINY, RYSUNKI, FOTOGRAFIE)	J.	402 711
MAPY	J.	152 166
MIKROFORMY	J.	274 794
ZBIÓR NEGATYWÓW	J.	423 447
RAZEM	J.	10 617 739

* Stan zbiorów BN nie obejmuje zbiorów Biblioteki Donacji Pisarzy Polskich.

ROZDZIAŁ II

KATALOGOWANIE ZBIORÓW BIBLIOTECZNYCH

Wszystkie książki, czasopisma, druki ulotne, mapy, nagrania dźwiękowe i audiowizualne, nuty i publikacje elektroniczne, które wpływają do Biblioteki Narodowej są na bieżąco rejestrowane, a egzemplarze obowiązkowe katalogowane w czasie nie dłuższym niż 24 godziny od momentu ich dostarczenia do Narodowej Książnicy.

W 2024 roku skatalogowano:

- » 28 999 tytułów książek (29 063 w 2023 r.),
- » 30 626 artykułów z prac zbiorowych (31 864 w 2023 r.),
- » 67 718 artykułów z czasopism i prasy (51 260 w 2023 r.),
- » 13 442 roczniki czasopism (12 786 w 2023 r.),
- » 158 jednostek rękopisów w 908 woluminach (w 2023 r. 3 jednostki w 3 woluminach),
- » 899 starodruków w 1131 egzemplarzach (1298 starodruków w 1471 egzemplarzach w 2023 r.),
- » 4152 druki ulotne (4902 w 2023 r.),
- » 6154 nagrania dźwiękowe i audiowizualne (6723 w 2023 r.),
- » 254 tytuły w 1544 rocznikach czasopism online (143 tytuły w 814 rocznikach w 2023 r.) oraz 9027 tytułów innych publikacji elektronicznych (5781 w 2023 r.),
- » 2977 map i atlasów (2241 w 2023 r.),
- » 5586 jednostek materiałów ikonograficznych (14 640 w 2023 r.), w tym 993 zespoły fotografii zawierające 20 292 odbitki i negatywy,
- » 649 druków muzycznych (496 w 2023 r.).

ZINTEGROWANY SYSTEM ZARZĄDZANIA ZASOBAMI BIBLIOTEK

Biblioteka Narodowa jako pierwsza w Polsce rozpoczęła 21 grudnia 2018 roku pracę w systemie Alma. Narzędzie to stanowi najnowocześniejsze obecnie na świecie rozwiązanie technologiczne do zarządzania zasobami bibliotek. Korzystają z niego m.in. biblioteki Uniwersytetu Harvarda i Uniwersytetu w Oksfordzie, sieci Bibliotek Narodowych Danii i Szwajcarii wraz z wybranymi bibliotekami uniwersyteckimi tych krajów. System oferuje wiele nowych funkcji, m.in. pracę w chmurze oraz możliwość współkatalogowania z innymi bibliotekami we wspólnym środowisku sieciowym w czasie rzeczywistym.

W 2024 roku w systemie Alma zostało utworzonych 562 277 rekordów (w 2023 r. – 583 062), w tym:

- » 186 994 bibliograficzne (188 631 w 2023 r.),
- » 148 635 wzorcowych (115 083 w 2023 r.),
- » 119 268 egzemplarza (135 978 w 2023 r.),
- » 95 717 zasobu (116 665 w 2023 r.),
- » 188 portfolio (19 086 w 2023 r.),
- » 11 475 czytelnika (7619 w 2023 r.).

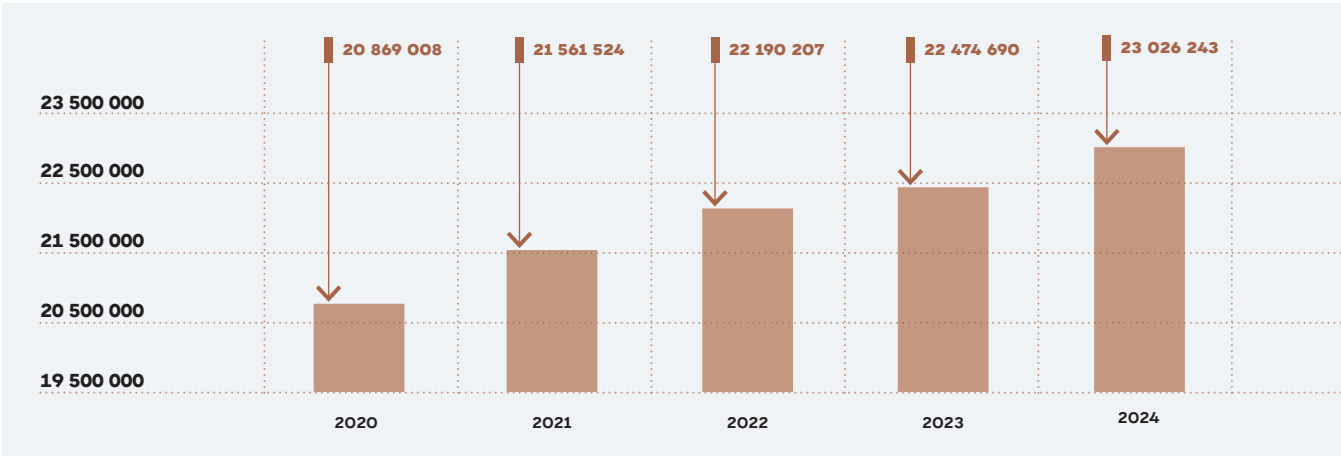
Na koniec 2024 roku w bazie danych znajdowały się łącznie 23 026 243 rekordy różnych typów (w 2023 r. – 22 474 690):

- » 6 434 133 bibliograficzne (6 250 386 w 2023 r.),
- » 3 115 535 wzorcowych (2 970 245 w 2023 r.),
- » 6 446 999 egzemplarza (6 330 893 w 2023 r.),
- » 5 583 347 zasobu (5 488 339 w 2023 r.),
- » 1 330 314 portfolio (1 330 329 w 2023 r.),
- » 115 892 czytelnika (104 498 w 2023 r.).

Opisy materiałów bibliotecznych zgromadzonych w Bibliotece Narodowej są udostępniane użytkownikom za pomocą:

- » wyszukiwarki PRIMO. W 2024 roku odnotowano 2 816 647 pobrań opisów (2 641 295 w 2023 r.) oraz zarejestrowano 11 582 077 aktywnych sesji użytkowników (10 806 144 w 2023 r.).
- » protokołu Z39.50, z którego korzystają biblioteki do pobierania opisów bezpośrednio z systemu Alma. W 2024 roku liczba połączeń z systemem Alma za pomocą protokołu Z39.50 wyniosła 10 845 028 (6 899 114 w 2023 r.).
- » serwisu do pobierania danych za pomocą API, który jest dostępny pod adresem: data.bn.org.pl. W 2024 roku zarejestrowano 213 235 282 zapytania z serwisu (77 947 054 w 2023 r.). Zaobserwowano znaczny wzrost zapytań w miesiącach czerwiec–sierpień 2024 roku wygenerowanych z Allegro, co znacząco podniosło statystyki w skali roku.

LICZBA REKORDÓW OGÓŁEM W BAZIE KATALOGU GŁÓWNEGO W LATACH 2020–2024

KATALOG BIBLIOTEKI NARODOWEJ NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2024 ROKU

RODZAJ REKORDU	STAN NA 31.12.2023	USUNIĘTO W 2024 (MELIORACJA)	PRZYBYŁO W 2024	STAN NA 31.12.2024
BIBLIOGRAFICZNE	6 250 386	-3247	186 994	6 434 133
WZORCOWE	2 970 245	-3345	148 635	3 115 535
ZASOBU	5 488 339	-686	95 717	5 583 370
EGZEMPLARZA	6 330 893	-3162	119 268	6 446 999
PORTFOLIO	1 330 329	-203	188	1 330 314
CZYTELNIKA	104 498	-81	11 475	115 892
RAZEM	22 474 690	-10 724	562 277	23 026 243

Wykorzystanie katalogu Biblioteki Narodowej w 2024 roku wynosiło 239 646 572 (99 231 846 w 2023 r.).

WYKORZYSTANIE KATALOGU BIBLIOTEKI NARODOWEJ W LATACH 2020–2024

2020	53 282 888
2021	43 126 721
2022	44 351 062
2023	99 231 846
2024	239 646 572

BUDOWA OGÓLNOKRAJO-
WEJ SIECI BIBLIOTECZNEJ
POPRCZ ZINTEGROWANY
SYSTEM ZARZĄDZANIA
ZASOBAMI BIBLIOTEK

Wspólna platforma ogólnokrajowej sieci bibliotecznej, powsta-
jąca dzięki „Narodowemu Programowi Rozwoju Czytelnictwa

2.0. na lata 2021–2025”, Kierunek interwencji 1.2. Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek, umożliwia współkatalogowanie z zastosowaniem jednolitych przepisów przy wykorzystaniu Deskryptorów Biblioteki Narodowej. Dzięki temu połączone katalogi bibliotek kompleksowo dostarczają użytkownikom spójną i wiarygodną informację o polskich zbiorach bibliotecznych.

Od sierpnia 2019 roku współkatalogowanie z Biblioteką Narodową we wspólnym środowisku sieciowym prowadzą Biblioteka Jagiellońska wraz z bibliotekami jednostek organizacyjnych Uniwersytetu Jagiellońskiego, Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Witolda Gombrowicza w Kielcach i Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. H. Łopacińskiego w Lublinie. W czerwcu 2021 roku grono to zasilila Biblioteka Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, a w lipcu 2021 roku – Biblioteka Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. W 2022 roku do współkatalogowania w trzech cyklach wdrożeniowych przystąpiło 109 bibliotek z terenu trzech województw: lubelskiego, łódzkiego i świętokrzyskiego¹. W 2023 roku dołączyło 21 bibliotek, w tym 9 dużych i 12 mniejszych z województw świętokrzyskiego, lubelskiego i łódzkiego².

1 Szczegółowy wykaz bibliotek dołączonych w 2022 roku dostępny jest w *Sprawozdaniu Biblioteki Narodowej za rok 2022*.
2 Szczegółowy wykaz bibliotek dołączonych w 2023 roku dostępny jest w *Sprawozdaniu Biblioteki Narodowej za rok 2023*.

W 2024 roku do zintegrowanego systemu zarządzania zasobami bibliotek dołączyło w dwóch sesjach wdrożeniowych 11 bibliotek:

» od lutego 2024 roku:

- Biblioteka Politechniki Gdańskiej,
- Biblioteka Uniwersytetu Gdańskiego,
- Biblioteka Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego,
- Biblioteka Europejskiego Centrum Solidarności,

» od listopada 2024 roku:

- Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego,
- Narodowy Instytut Kultury i Dziedzictwa Wsi w Puławach,
- Polska Akademia Umiejętności w Krakowie,
- Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Łodzi,
- Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie,
- Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie,
- Biblioteka Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

W ramach wdrożeń pracownicy Narodowej Książnicy odbyli 40 spotkań przygotowawczych z dostawcą oprogramowania, a następnie łącznie 362 spotkania koordynacyjne dla wszystkich przyłączanych bibliotek (w tym 253 spotkania dla bibliotek wdrażanych w 2024 r.). Proces włączania do zintegrowanego systemu zarządzania zasobami bibliotek był – podobnie jak w latach poprzednich – kilkuetapowy. Obejmował on m.in.: przekazanie danych w formacie wymiennym z obecnego systemu biblioteki na FTP Biblioteki Narodowej, dwie testowe migracje danych i ich weryfikację, trzykrotne deduplikacje rekordów, ostateczne ładowanie danych, konfigurację systemu i wyszukiwarki Primo oraz ich uruchomienie w bibliotece.

Regularnie odbywały się też szkolenia dla beneficjentów, w tym przyłączonych do zintegrowanego systemu zarządzania zasobami bibliotek w latach poprzednich, z zakresu obsługi systemu Alma, wyszukiwarki Primo, zastosowania Deskryptorów BN i przepisów katalogowania BN. W celu ułatwienia nauki przepisów katalogowania i ich sprawnego stosowania Narodowa Książnica przekazała beneficjentom dostęp do materiałów szkoleniowych w formie nagrań audiowizualnych i prezentacji, obejmujących następujące zagadnienia: przepisy katalogowania BN, zasady redakcji i doboru Deskryptorów BN, stosowanie Deskryptorów BN przy katalogowaniu publikacji z poszczególnych dziedzin nauki i sztuki oraz

klasyfikacja publikacji z zastosowaniem Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej. Dodatkowo, oprócz wskazanych materiałów szkoleniowych, Biblioteka Narodowa zapewniła dostęp do codziennych konsultacji prowadzonych przez specjalistów z Instytutu Bibliograficznego BN i bibliotekarzy dziedziny z Zakładu Katalogowania Dziedziny BN. Codziennie przez 2 godziny prowadzone były za pomocą aplikacji Teams konsultacje on-line pn. „Katalogowanie książek i artykułów”. W 2024 roku odbyło się 250 takich spotkań, podczas których udzielono 286 konsultacji.

Ponadto codziennie w godzinach 8.00–14.00 prowadzono konsultacje z zakresu pracy w systemie Alma dla bibliotek współkatalogujących i bibliotek wdrażanych do systemu, w systemie cotygodniowym natomiast prowadzono godzinne konsultacje poświęcone różnym zagadnieniom, np. deskryptorom, Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej czy deduplikacji rekordów bibliograficznych.

Wszystkie materiały metodyczne i szkoleniowe związane z przepisami katalogowania BN i Deskryptorami BN są ogólnodostępne w serwisie „Przepisy katalogowania Biblioteki Narodowej” pod adresem: przepisy.bn.org.pl. Dopełnieniem materiałów szkoleniowych była możliwość konsultacji katalogowania poszczególnych typów publikacji ze względu na ich formę z bibliotekarzami dziedziny z zakładów merytorycznych Biblioteki Narodowej odpowiedzialnych za gromadzenie różnych typów zbiorów.

Na koniec 2024 roku w połączonych katalogach 148 bibliotek znajdowały się 18 162 802 rekordy bibliograficzne (15 777 528 w 2023 r.)

Równolegle z procesem budowy zintegrowanego systemu zarządzania zasobami bibliotek kontynuowano deduplikację rekordów. Z powodu błędów w opisach katalogowych integrowanych bibliotek nie było możliwe automatyczne zdeduplikowanie wszystkich rekordów podczas procesu migracji danych. Wytypowane rekordy musiały być sprawdzone przez katalogistów Narodowej Książnicy. Do tej puli doszły też inne rekordy, również wymagające sprawdzenia, pozyskane od bibliotek dołączających do zintegrowanego systemu zarządzania zasobami bibliotek, które zakupiły system z własnych środków. Do września 2023 roku Biblioteka Narodowa była zmuszona wykonywać te prace własnym nakładem. Zgodnie z decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 8 września 2023 roku zwiększono środki przeznaczone na realizację Kierunku interwencji 1.2. Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej

poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek, a w dniu 12 grudnia 2023 roku, zgodnie z decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, przeznaczono na ten cel dodatkowe środki. Pozwoliło to pokryć niezbędne koszty przeprowadzenia masowej deduplikacji rekordów przekazanych Bibliotece Narodowej. W 2023 roku wykonano deduplikację wszystkich rekordów przekazanych do zintegrowanego systemu zarządzania zasobami bibliotek do końca roku 2023. Był to bezprecedensowy w historii bibliotekarstwa, zakończony sukcesem proces deduplikacji w takiej skali. W 2024 roku łącznie przeprowadzono deduplikację 178 655 rekordów bibliograficznych (496 489 w 2003 r.).

DESKRYPTORY BIBLIOTEKI NARODOWEJ (DBN)

Od 1 stycznia 2017 roku Narodowa Książnica zaczęła stosować Deskryptory Biblioteki Narodowej. Była to najważniejsza zmiana wprowadzona w ostatnich latach w polskim bibliotekarstwie w zakresie katalogowania zbiorów. DBN-y prezentują informację o zbiorach w sposób pełny, intuicyjny i dostosowany do potrzeb zróżnicowanej grupy odbiorców. Umożliwiają zaadaptowanie opisu bibliograficznego do wymagań wyszukiwania fasetowego i zapewniają kompatybilność z międzynarodowymi standardami danych. W 2024 roku odnotowano 1 167 538 odsłon serwisu dbn.org.pl (938 239 w 2023 r.).

UNIWERSALNA KLASYFIKACJA DZIESIĘTNA (UKD)

Symbole UKD są stosowane w Bibliotece Narodowej od 1949 roku. Narodowa Książnica wydała łącznie sześć edycji tablic skróconych UKD, ostatnie w grudniu 2019 roku pt.: *Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiętna: wydanie skrócone dla bieżącej bibliografii narodowej i bibliotek publicznych. Publikacja Konsorcjum UKD nr 102 autoryzowana przez Konsorcjum UKD na podstawie licencji PL2019/01.*

W 2024 roku Pracownia UKD opracowała i ogłosiła w serwisie UKD, działającym na stronie internetowej BN (<https://www.bn.org.pl/dla-bibliotekarzy/ukd/biuletyn-ukd>), sześć numerów „Biuletynu Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej”: nr 1 (97) *Dział 655 Przemysł poligraficzny. Drukarstwo. Działalność wydawnicza. Księgarstwo*; nr 2 (98). *Partycypacja obywatelska. Partycypacja społeczna*; nr 3 (99) *Uczniowie o specjalnych potrzebach edukacyjnych*; nr 4 (100) *Podziały analityczne w dziale 66 Technologia chemiczna*; nr 5 (101) *Materiały pomocnicze dla szkół*; nr 6 (102) *Współpraca*.

W 2024 roku kontynuowano rozpoczętą w 2018 roku współpracę z Konsorcjum UKD, założonym przez Międzynarodową Federację Dokumentacji (FID) i wydawców edycji holenderskiej, angielskiej, francuskiej, japońskiej i hiszpańskiej. Jest to utrzymująca się samodzielnie organizacja non-profit, utworzona w celu nadzoru i rozpowszechniania Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej. 23 października 2024 roku kierowniczka pracowni UKD BN dr Jolanta Hys uczestniczyła w spotkaniu Komitetu Wykonawczego Konsorcjum UKD (UDCC Executive Committee), podczas którego przedstawiła sprawozdanie z prac BN w tym obszarze.

W Pracowni UKD Instytutu Bibliograficznego kontynuowano prace nad metodyką UKD i kartoteką wzorcową UKD, weryfikowano opracowania przygotowane przez Pracownię Poloników Zagranicznych, prowadzono: rejestrację i loginy dostępu do bazy Polska UKD Online, szkolenia organizowane dla podmiotów zewnętrznych przez Zakład Edukacji Bibliotekarskiej oraz dla pracowników Zakładu Katalogowania Dziedziny, stronę UKD, tworząc w 2024 roku nową zakładkę „Bibliografia UKD”, a także cotygodniowe poniedziałkowe godzinne konsultacje dla bibliotek współkatalogujących.

BIBLIOGRAFIA NARODOWA I BIBLIOGRAFIE SPECJALNE

Od 2020 roku państwowy rejestr produkcji wydawniczej w Polsce ukazuje się pod nazwą z okresu II Rzeczypospolitej: „Urzędowy Wykaz Druków Wydanych w Rzeczypospolitej Polskiej. Przewodnik Bibliograficzny” i jest podstawowym członem bieżącej bibliografii narodowej, rejestrującym publikacje,

których wydawca lub współwydawca ma siedzibę na terenie Polski. Periodyk prowadzi w cyklu tygodniowym ewidencję publikacji, których wydawca lub współwydawca ma siedzibę na terenie Polski oraz publikacji ogłoszonych poza terenem państwa, jeżeli ich wydawcą lub współwydawcą są instytucje krajowe bądź ich agendy zagraniczne. W 2024 roku ukazało się 57 numerów „Urzędowego Wykazu Druków”, w tym 52 numery bieżące i pięć numerów uzupełnień. Zawierają one łącznie 40 911 pozycji. Wszystkie numery zostały opublikowane na stronie internetowej Biblioteki Narodowej w formie tygodnika w pliku PDF.

LICZBA REKORDÓW „URZĘDOWEGO WYKAZU Druków WYDANYCH W RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ” OPRACOWANYCH W LATACH 2020–2024

ROK	LICZBA OPRACOWANYCH REKORDÓW
2020	42 406
2021	41 507
2022	44 307
2023	41 416
2024	40 911

Z kolei zadaniem „Bibliografii Zawartości Czasopism” jest rejestrowanie artykułów opublikowanych w polskich czasopismach, bez względu na język publikacji, wpływających jako egzemplarz obowiązkowy do Biblioteki Narodowej. Bibliografia rejestruje zawartość 2779 tytułów czasopism. W 2024 roku po ścisłej selekcji rozpoczęto rozpisywanie zawartości 45 nowych tytułów. Zwracano uwagę na: punktację MNiSW, obecność recenzentów i rady naukowej, afiliację czasopisma, wydawcę, aparat naukowy, stopnie naukowe i afiliacje autorów artykułów. W 2024 roku ukazało się 12 zeszytów „Bibliografii Zawartości Czasopism”, w których zarejestrowano 60 528 artykułów z czasopism (43 940 w 2023 r.). Wszystkie zeszyty dostępne są w formacie PDF na stronie internetowej Biblioteki Narodowej.

„Wspólna Baza Artykułów z Gazet i Tygodników” tworzona jest przez dziewięć bibliotek publicznych, dwie biblioteki pedagogiczne i Zakład Katalogowania Dziedzinowego BN. W bazie rejestruje się zawartość 6 dzienników i 13 tygodników. W ZKD codziennie katalogowaniu podlegają artykuły

z „Gazety Wyborczej” oraz wiązane są ze strefą instytucji rekordy utworzone przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie, Wojewódzką Bibliotekę Publiczną im. Witolda Gombrowicza w Kielcach oraz Bibliotekę Publiczną m.st. Warszawy – Bibliotekę Główną Województwa Mazowieckiego. Ponadto do rekordów bibliograficznych tworzonych przez Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną im. Cypriana Kamila Norwida w Zielonej Górze i Wojewódzką Bibliotekę Publiczną – Książnicę Kopernikańską w Toruniu tworzone są deskryptory wzorcowe. W 2024 roku do bazy wprowadzono 25 572 rekordy (27 462 w 2023 r.), z czego 6875 rekordów skatalogowano w Zakładzie Katalogowania Dziedzinowego BN (7984 w 2023 r.), a 18 697 utworzyły biblioteki współpracujące z BN (19 478 w 2023 r.). Wszystkie opisy skatalogowanych artykułów z gazet i tygodników dostępne są w połączonych katalogach.

Zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek umożliwia również dostęp m.in. do: „Bibliografii Dokumentów Elektronicznych”, „Bibliografii Dokumentów Dźwiękowych”, „Bibliografii polskiej 1901–1939” i bibliografii „Polska zagraniczne”. Natomiast w formie baz danych lub plików PDF na stronie internetowej Biblioteki Narodowej dostępne są m.in.: „Bibliografia Wydawnictw Ciągłych”, „Bibliografia Wydawnictw Ciągłych, Nowych, Zawieszonych i Zmieniających Tytuł”, „Bibliografia niezależnych wydawnictw ciągłych z lat 1976–1990”, „Bibliografia podziemnych druków zwartych z lat 1976–1989” i „Polska Bibliografia Bibliologiczna”.

FUNKCJE CENTRALNE

ROZDZIAŁ III

Biblioteka Narodowa jako centralna biblioteka państwa pełni wiele funkcji o znaczeniu ogólnopolskim. Jest centralną biblioteką dziedzinową w zakresie bibliotekoznawstwa i nauki o książce, informacji naukowej i archiwistyki, prowadzi katalogi centralne, odpowiada za statystykę wydawnictw i statystykę bibliotek publicznych, a także pełni ważną rolę w normalizacji bibliograficznej w skali kraju. Narodowa Książnica prowadzi także działalność szkoleniową w zakresie doskonalenia zawodowego bibliotekarzy, oferując różnorodne kursy, warsztaty specjalistyczne, seminaria i konsultacje z katalogowania, profilaktyki konserwatorskiej, prawa autorskiego oraz innych aspektów bibliotekarstwa.

OBSŁUGA ZNORMALI- ZOWANYCH NUMERÓW WYDAWNICTW

Biblioteka Narodowa jest odpowiedzialna za przydzielanie pul numerów identyfikacyjnych wydawcom książek (ISBN), czasopism (ISSN), wydawcom druków muzycznych (ISMN) oraz za przekazywanie danych do właściwych organizacji międzynarodowych.

W 2024 roku nadawanie numerów ISBN odbywało się przede wszystkim za pośrednictwem serwisu e-ISBN, do którego wydawcy rejestrowali się samodzielnie (istnieje także możliwość rejestracji połączonej ze szkoleniem), dzięki czemu skrócony został czas poświęcany na występowanie o kolejne pule numerów ISBN i przekazywanie informacji o numerach

wykorzystanych. Funkcjonalności serwisu umożliwiają także zarządzanie produkcją wydawniczą. Jest to pierwsza w Polsce, działająca już od 2014 roku, e-usługa publiczna skierowana do branży wydawniczej. Serwis e-ISBN oparty na otwartej specyfikacji ONIX 3.0 ma na celu ułatwienie przepływu metadanych na rynku książki i podniesienie jakości informacji w obiegu publicznym. Serwis ma przede wszystkim usprawnić i unowocześnić obecne procedury przyznawania numerów.

W 2024 roku w serwisie e-ISBN odnotowano 3173 aktywnych wydawców, w tym zarejestrowano 2982 nowych wydawców oraz 153 wydawców, którzy przenieśli się ze starej bazy do bazy e-isbn.pl i aktywowali swoje profile. Wydawców, którzy w 2024 roku aktywnie wykorzystali więcej niż jedną pulę było 1222. Na dzień 31 grudnia 2024 roku w serwisie e-ISBN odnotowano łącznie 34 405 wydawców (31 240 w 2023 r.).

W 2024 roku przydzielono wydawcom 4237 pul numerów ISBN (4194 w 2023 r.), w tym 3113 pul numerów dla wydawców zarejestrowanych w okresie sprawozdawczym (3003 w 2023 r.) oraz 1277 nowych pul dla wydawców zarejestrowanych wcześniej (1191 w 2023 r.). Przydzielono 3856 pul po 10 numerów, 342 pule po 100 numerów i 39 pul po 1000 numerów ISBN.

W serwisie e-ISBN w 2024 roku wydawcy zarejestrowali ogółem 102 258 tytułów książek (78 599 w 2023 r.) i automatycznie pobrali 819 pul numerów (781 w 2023 r.). Swoje dane zaktualizowało 1082 wydawców (1185 w 2023 r.), a 19 poinformowało o zawieszeniu działalności (20 w 2023 r.).

Wydawcom przydzielono 13 pul numerów ISMN (16 w 2023 r.), w tym 9 pul dla nowych wydawców (15 w 2023 r.) i 5 pul dla wydawców kontynuujących (1 w 2023 r.), z czego 9 pul po 10 numerów i 5 pul po 100 numerów. Na koniec 2024 roku wydawców, którym przydzielono numery ISMN było 291 (282 wydawców w 2023 r.).

W 2024 roku nadano numery ISSN 458 tytułom czasopism (428 w 2023 r.), w tym dokonano 139 rezerwacji przed wydaniem pierwszego numeru (114 w 2023 r.). Ponadto 78 numerów rezerwacji zamieniono na numery stałe (80 w 2023 r.).

PRACE NORMALIZACYJNE

Na mocy umowy z Polskim Komitetem Normalizacyjnym Biblioteka Narodowa w 2024 roku kontynuowała prowadzenie Sekretariatu Komitetu Technicznego nr 242 do spraw Informacji i Dokumentacji.

STATYSTYKA WYDAWNICZA

Do zadań Biblioteki Narodowej należy przygotowywanie urzędowej statystyki polskiej produkcji wydawniczej, tworzonej na podstawie danych o publikacjach zarejestrowanych w bieżącej bibliografii narodowej. Od 1955 roku Narodowa Książnica realizuje to zadanie publikując „Ruch Wydawniczy w Liczbach”, który od 2011 roku ukazuje się także w postaci publikacji elektronicznej dostępnej na stronie internetowej Biblioteki Narodowej. W 2024 roku został wydany 77 tom rocznika „Ruchu Wydawniczego w Liczbach” przedstawiający dane dotyczące książkowej produkcji wydawniczej w 2023 roku i 78 rocznik „Ruchu Wydawniczego w Liczbach” prezentujący dane dotyczące periodyków, które ukazały się w 2023 roku. Dane przekazywane były także do Urzędu Statystycznego Miasta Stołecznego Warszawy oraz Głównego Urzędu Statystycznego, który uwzględnił je w „Małym Roczniku Statystycznym Polski”, „Roczniku Statystycznym Rzeczypospolitej Polskiej” oraz roczniku „Kultura”.

KATALOGI CENTRALNE

Dzięki Połączonym Katalogom Biblioteka Narodowa posiada największe w Polsce bazy danych o czasopismach polskich i zagranicznych oraz książkach zagranicznych znajdujących się w bibliotekach polskich. Narodowa Książnica prowadzi także katalogi kartkowe: Centralny Katalog Starych Druków, Centralny Katalog Rękopisów Muzycznych (w Polsce) do pierwszej połowy XIX wieku, a także czasopism polskich w bibliotekach polskich. Kartoteki liczą ok. 7 milionów kart.

DOSKONALENIE ZAWODOWE I SZKOLENIA BIBLIOTEKARZY

Prowadzenie działalności edukacyjnej w zakresie przygotowywania kadr dla ogólnopolskiej sieci bibliotecznej znajduje się wśród statutowych obowiązków Biblioteki Narodowej.

Zakład Edukacji Bibliotekarskiej (ZEB) został utworzony w 2007 roku jako komórka organizacyjna Biblioteki Narodowej w związku z likwidacją Centrum Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej im. Heleny Radlińskiej w Warszawie. Ogólnopolski zakres działalności ZEB obowiązuje go do zapewnienia jakości kształcenia i doskonalenia w dwóch obszarach działania: wspieranie działań kadry kierowniczej bibliotek i zatrudnionych w niej pracowników oraz diagnozowanie i określanie potrzeb w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego bibliotekarzy i pracowników informacji związanych z obiegiem książki i dokumentów. Oferowane są różnorodne kursy, warsztaty specjalistyczne i problemowe, w szczególności z zakresu bibliotekoznawstwa i informacji naukowej, obsługi komputerowych baz danych, informatycznych systemów bibliotecznych. Zajęcia prowadzą pracownicy Narodowej Książnicy będący wieloletnimi praktykami w zakresie katalogowania, konserwacji, udostępniania i innych zadań bibliotekarskich.

W 2024 roku oferta szkoleniowa przygotowana przez ZEB obejmowała 50 szkoleń (73 w 2023 r.), z których skorzystało 690 bibliotekarek i bibliotekarzy z całej Polski (600 w 2023 r.). Szkolenia dotyczyły m.in.: profilaktyki konserwatorskiej zbiorów bibliotecznych, katalogowania różnych typów i rodzajów publikacji z wykorzystaniem Deskryptorów BN, identyfikacji i ochrony obiektów oraz kolekcji bibliotecznych, archiwalnych i muzealnych wykonanych technikami fotograficznymi, współczesnej literatury dla dzieci i młodzieży, projektowania działań resocjalizacyjnych poprzez działalność kulturalno-oświatową i czytelnictwo, obsługi programu Excel, obsługi repozytorium cyfrowego BN i polona.pl, ochrony zabytków piśmienniczych, ochrony danych osobowych podczas wykonywania pracy zdalnej.

Ponadto kontynuowane były (rozpoczęte w dniu 17 maja 2022 r.) darmowe kursy języka polskiego dla obywateli ukraińskich. III edycja kursu uruchomiona została dla dwudziestoosobowej grupy 2 lutego 2024 roku, a zajęcia odbywały się dwa razy w tygodniu i trwały łącznie 75 godzin zegarowych.

Dodatkowe szkolenia z digitalizacji zorganizowane zostały przez Centrum Kompetencji – zob. rozdział IV *Digitalizacja i udostępnianie zbiorów*. Ponadto w ramach dołączania kolejnych bibliotek do zintegrowanego systemu zarządzania zasobami bibliotek prowadzone były szkolenia z przepisów katalogowania, zastosowania DBN-ów i obsługi systemu Alma – zob. rozdział X *Zadania zlecone*.

Pracownicy Narodowej Książnicy swoją wiedzę i doświadczeniem dzielili się również ze studentami kierunków bibliotekarskich. W 2024 roku dyrektor Biblioteki Narodowej dr Tomasz Makowski, zastępca dyrektora Kacper Trzaska, a także kierownik Zakładu Udostępniania Zbiorów dr Maciej Szablewski prowadzili zajęcia na kierunku bibliotekarstwo na Wydziale Nauk Historycznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Dr Grażyna Lewandowicz-Nosał prowadziła wykłady z przedmiotu „Biblioteki publiczne dla dzieci i młodzieży” na studiach podyplomowych w Instytucie Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Warszawskiego.

ZASÓB WYMIENNY

Na zbiory Zakładu Zasobu Wymennego składają się egzemplarze będące dubletami w stosunku do zbiorów głównych Biblioteki Narodowej oraz publikacje wykraczające poza przyjęty w Narodowej Książnicy zakres gromadzenia. Zakład prowadzi współpracę z bibliotekami polskimi, instytucjami kultury, placówkami szkolnymi i wychowawczymi oraz innymi instytucjami non-profit w celu przekazywania tym placówkom publikacji, które nie zostały włączone do zbiorów Narodowej Książnicy. Zasób wymienny stanowi literatura piękna, naukowa ze wszystkich dziedzin nauki, popularnonaukowa, wydawnictwa encyklopedyczne, słowniki, leksykony, dokumenty audiowizualne, druki ulotne, czasopisma.

W 2024 roku zostało przekazanych 37 instytucjom (34 w 2023 r.) 27 412 wol./j. materiałów bibliotecznych (26 053 wol./j. w 2023 r.). Z komórek wewnętrznych Biblioteki Narodowej przyjęto 30 923 wol./j. dubletów i druków zbędnych (34 852 wol./j. w 2023 r.), natomiast w celu uzupełnienia zbiorów głównych ZZW przekazał komórkom wewnętrznym BN 3824 wol./j. (3491 w 2023 r.). Stan Zakładu Zasobu Wymennego wynosił na koniec roku 46 813 wol./j. (47 126 w 2023 r.). Zakład pozyskał 23 nowych użytkowników (14 w 2023 r.).

WSPÓŁPRACA Z BIBLIOTEKAMI KRAJOWYMI

Biblioteka Narodowa od czasu pandemii prowadzi internetową poradnię dla bibliotekarzy. Pytania dotyczące działalności bibliotek przesyłane są na adres: poradnia@bn.org.pl. Ponadto na stronie głównej Narodowej Książnicy w serwisie „Poradnia Biblioteki Narodowej” dostępne są materiały i wyjaśnienia dotyczące najczęściej pojawiających się wątpliwości, np. w sprawach: formularza K-03, prawa autorskiego, zakupu nowości wydawniczych. Do subskrybentów rozsyłany jest również newsletter „Poradnik i Biuletyn BN dla bibliotekarzy”. Dyrektor Biblioteki Narodowej dr Tomasz Makowski pozostawał w kontakcie z przewodniczącymi stowarzyszeń bibliotekarskich i konferencji dyrektorów bibliotek różnych typów oraz przewodniczył pracom Krajowej Rady Bibliotecznej oraz Rady ds. Narodowego Zasobu Bibliotecznego. W ramach budowy ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek, pracownicy BN odbyli 40 spotkań przygotowawczych z dostawcą oprogramowania, a następnie łącznie 362 spotkania koordynacyjne dla wszystkich przyłączanych bibliotek (w tym 253 spotkania dla bibliotek wdrażanych w 2024 r.). Więcej na temat w rozdziale II *Katalogowanie zbiorów bibliotecznych* niniejszego sprawozdania.

DIGITALIZACJA I UDOSTĘPNIANIE ZBIORÓW BIBLIOTECZNYCH

Biblioteka Narodowa jest największą w Polsce biblioteką publiczną udostępniającą zbiory prezencyjnie w czytelnich i w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych. W nowoczesnych i funkcjonalnych przestrzeniach udostępnia ponad 10 milionów woluminów ze swoich magazynów oraz prawie 4 miliony obiektów cyfrowych z polona.pl.

Do dyspozycji czytelników są mieszczące się w gmachu głównym Biblioteki Narodowej czytelnie: Górna, Dolna, Załuskich, Zasobu Wieczystego, Prasy, Nowości, Encyklopedii i Słowników, Kartograficzna, Muzyczna oraz Nagrań Dźwiękowych i Audiowizualnych. Dodatkowo Narodowa Książnica sprawuje pieczę nad czytelnią specjalną Biblioteki Donacji Pisarzy Polskich w Domu Literatury w Warszawie.

CZYTELNIENIE BIBLIOTEKI NARODOWEJ

Przed trzema laty zakończyły się czteroletnie prace modernizacyjne w czytelnich Biblioteki Narodowej, podczas których była zamknięta większość budynku A. Inauguracja nowych czytelni, w której udział wzięli przedstawiciele władz RP, dyrektorzy bibliotek, instytucji kultury i nauki oraz pracownicy Narodowej Książnicy, odbyła się 20 stycznia 2022 roku podczas uroczystości z okazji 275. rocznicy otwarcia Biblioteki Narodowej. Nowe czytelnie zostały udostępnione czytelnikom 24 lutego 2022 roku, w 94. rocznicę ustanowienia Biblioteki

Narodowej przez prezydenta Rzeczypospolitej prof. Ignacego Mościckiego.

Po modernizacji czytelnie Biblioteki Narodowej są trzykrotnie większe. Liczba zbiorów w księgozbiorach podręcznych z wolnym dostępem dla czytelników zwiększyła się czterokrotnie. W nowych wnętrzach czytelni Narodowej Książnicy zastosowano szlachetne materiały. Miedź na sufitach, stal, drewno i kamień uatrakcyjniły wizualnie pomieszczenia, które nie straciły przy tym swojego modernistycznego charakteru. Zaprojektowano przestrzeń bez barier architektonicznych, aby każdy mógł z niej swobodnie korzystać. Całości dopełniają cztery wewnętrzne ogrody, każdy o odmiennej stylistyce, ze specjalnie dobraną roślinnością zmieniającą się wraz z porami roku.

Czytelnie cieszą się uznaniem nie tylko użytkowników, których sukcesywnie przybywa, ale także architektów, czego wyrazem są prestiżowe nagrody i wyróżnienia. Już po roku od otwarcia czytelnie BN zostały uhonorowane m.in. Nagrodą Grand Prix w Konkursie Architektonicznym Prezydenta m.st. Warszawy, Nagrodą główną w kategorii Nowe Życie Budynków w Konkursie Architektonicznym Prezydenta m.st. Warszawy, Nagrodą za stworzenie obiektu bez barier architektonicznych, zapewniającego dostępność dla wszystkich w Konkursie Architektonicznym Prezydenta m.st. Warszawy, Nagrodą Roku Stowarzyszenia Architektów RP w kategorii architektura wnętrz, Property Design Awards w kategorii „Design – Wnętrze: Obiekty Publiczne” w trakcie 4 Design Days w Katowicach, największego w tej części Europy wydarzenia rynku nieruchomości, architektury, wnętrz i wzornictwa, główną nagrodą w otwartym ogólnopolskim konkursie Modernizacja Roku i Budowa XXI wieku organizowanym przez Stowarzyszenie Ochrony Narodowego Dziedzictwa Materialnego. Czytelnie zostały także nominowane do European Union Prize for Contemporary Architecture – Mies van der Rohe Awards, będącej najważniejszą nagrodą dla współczesnej architektury w Europie oraz wzięły udział w finale międzynarodowego konkursu architektonicznego Archello Awards 2023 w kategorii Budynek Biblioteki Roku, w którym znalazło się zaledwie pięć bibliotek z całego świata.

Do dotychczasowych nagród dołączyła w 2024 roku kolejna: nowe czytelnie Biblioteki Narodowej zostały wyróżnione nagrodą Lider Dostępności 2024 organizowanej przez Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji i Towarzystwo Urbanistów Polskich pod patronatem Prezydenta RP w celu nagradzania

rozwiązań urbanistycznych i architektonicznych, które przyczyniają się do tworzenia bardziej dostępnych przestrzeni dla wszystkich grup użytkowników, w tym osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Uroczysta gala wręczenia nagród odbyła się w Pałacu Prezydenckim 5 czerwca 2024 roku z udziałem prezydenta RP Andrzeja Dudy.

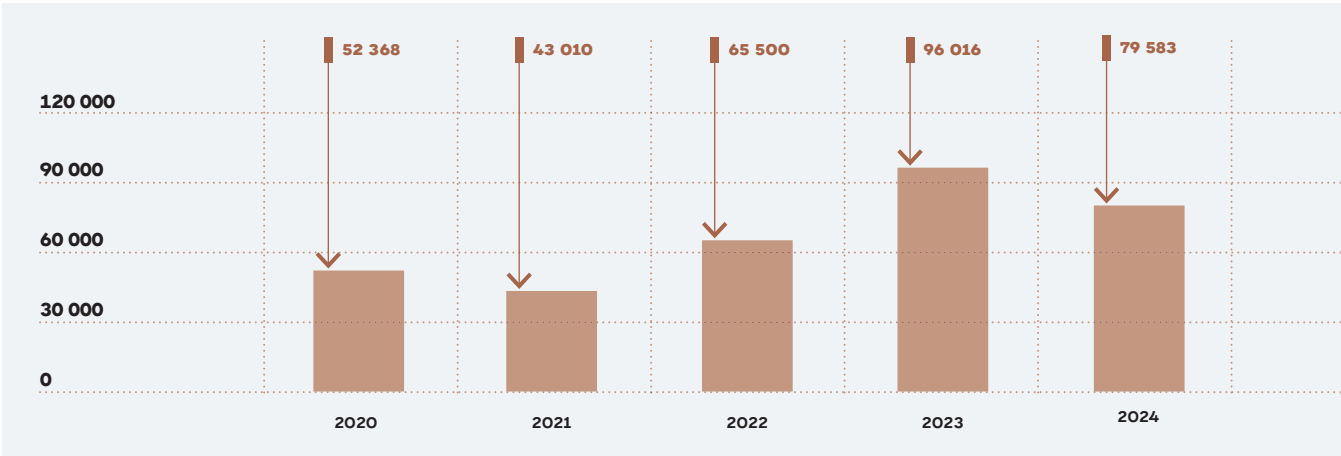
UDOSTĘPNIANIE ZBIORÓW

W 2024 roku czytelnie Biblioteki Narodowej odwiedziło 81 043 czytelników (w 2023 r. 53 977), którym udostępniono 79 583 jednostki materiałów bibliotecznych (96 016 w 2023 r.), w tym m.in:

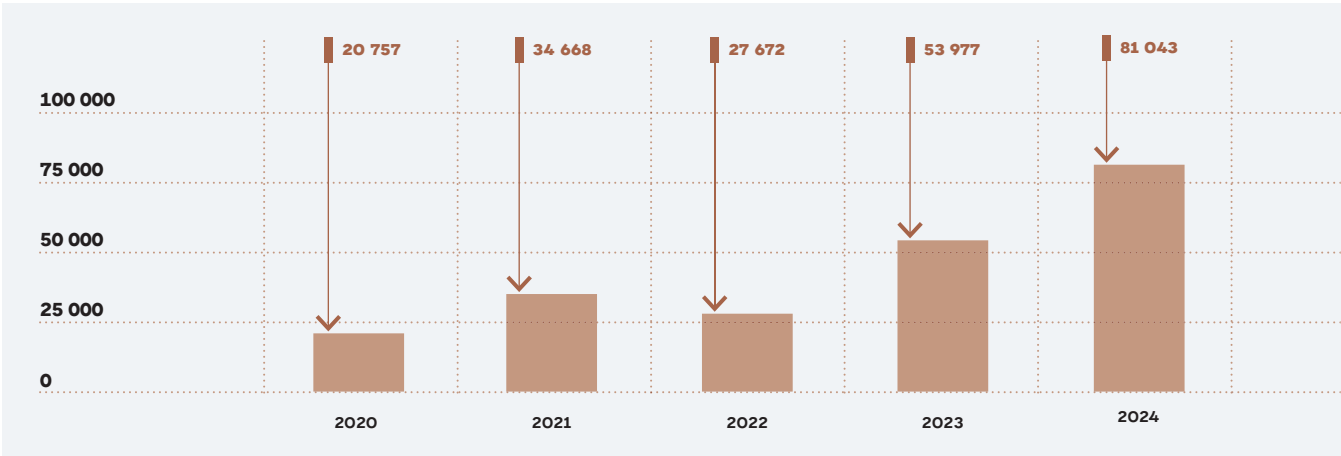
- » 50 977 książek (63 361 w 2023 r.),
- » 13 713 czasopism (17 953 w 2023 r.),
- » 799 rękopisów (1402 w 2023 r.),
- » 136 starodruków (2004 w 2023 r.),
- » 2604 druki ulotne (5833 w 2023 r.),
- » 325 j. nagrań dźwiękowych i audiowizualnych (327 w 2023 r.),
- » 1024 j. materiałów ikonoграфicznych (471 w 2023 r.),
- » 823 druki i rękopisy muzyczne (554 w 2023 r.),
- » 85 map i atlasów (597 w 2023 r.),
- » 608 teczek wycinków prasowych (437 w 2023 r.),
- » 2807 szpul mikrofilmów (3077 w 2023 r.),
- » 5085 książek i czasopism z księgozbiorów podręcznych (4984 w 2023 r.).

Zmniejszenie liczby czytelników i udostępnianych egzemplarzy w latach 2020–2022 wynikało, kolejno, z masowej digitalizacji i udostępnienia prawie 4 milionów egzemplarzy na polona.pl, co znacznie zmniejszyło konieczność zamówień fizycznych egzemplarzy do czytelni, z zamknięcia dotychczasowych czytelni i udostępniania zbiorów w czytelni tymczasowej, choć bez nawet jednego dnia przerwy z powodu remontu, a przede wszystkim z ograniczeń związanych z pandemią COVID-19. Tym bardziej cieszy znaczny wzrost liczby czytelników w ostatnich dwóch latach. Po modernizacji czytelnie Biblioteki Narodowej są wygodnym i popularnym miejscem z dobrą usługą biblioteczną.

LICZBA UDOSTĘPNIONYCH WOLUMINÓW
W LATACH 2020–2024

LICZBA CZYTELNIKÓW W LATACH 2020–2024

W 2024 roku czytelnie BN były czynne od poniedziałku do soboty od 8:30 do 20:30, od kilku lat zaś głównymi czytelniami Narodowej Książnicy, powszechnie dostępnymi 24 godziny na dobę, są polona.pl i Academica.

PAŁAC RZECZYPOSPOLITEJ

W 2024 roku zakres obowiązków Zakładu Udostępniania Zbiorów rozszerzony został o obsługę Pałacu Rzeczypospolitej, którego uroczyste otwarcie odbyło się 21 maja. Od tego dnia do 31 grudnia 2024 roku wystawę stałą, na której udostępniane są najcenniejsze zabytki piśmiennictwa znajdujące się w zbiorach Narodowej Książnicy, odwiedziły łącznie 170 852 osoby.

Od września 2024 roku uruchomiony został także Edukacyjny Program Zwiedzania Pałacu w formie lekcji muzealnych. Programy lekcji zostały dostosowane do programów szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Opracowano osobne scenariusze dla klas 1–3, 4–6 i 7–8 szkoły podstawowej oraz szkół ponadpodstawowych. Tygodniowo dostępnych było 40 terminów lekcji muzealnych (10 dziennie, z wyjątkiem wtorków).

Od 1 września do 31 grudnia 2024 roku w lekcjach muzealnych wzięło udział 5669 dzieci z 209 szkół:

- » 716 dzieci z klas 1–3 z 27 szkół podstawowych,
- » 3119 dzieci z klas 4–8 ze 121 szkół podstawowych,
- » 1834 uczennic i uczniów z 61 szkół ponadpodstawowych.

Ponadto z Edukacyjnego Programu Zwiedzania Pałacu dla grup pozaszkolnych skorzystały 1262 osoby (46 grup), w tym m.in. pensjonariusze domów seniora, przedstawiciele różnych organizacji i stowarzyszeń. Łącznie z Edukacyjnego Programu Zwiedzania Pałacu Rzeczypospolitej skorzystało 6931 osób.

INFORMACJA CZYTELNICZA

Biblioteka Narodowa obsługuje czytelników indywidualnych i instytucjonalnych, krajowych i zagranicznych. Mailowo, telefonicznie i ustnie w punkcie informacyjnym w czytelniach Biblioteki Narodowej udzielane są informacje biblioteczne i katalogowe, w tym także dotyczące działalności, historii i zbiorów Narodowej Książnicy. Na prośbę czytelników wykonywane są kwerendy w zbiorach Biblioteki Narodowej, obejmujące m.in.: wskazywanie źródeł, uzupełnianie danych bibliograficznych, pomoc w sporządzaniu zestawień bibliograficznych.

W 2024 roku udzielono 34 590 informacji (22 173 w 2023 r.), zrealizowano 1030 kwerend, w tym 876 krajowych i 154 zagraniczne (1027 kwerend krajowych i 145 kwerend zagranicznych w 2023 r.) i zarejestrowano 11 405 nowych czytelników (7616 w 2023 r.), z których najliczniejszą grupę stanowili studenci (4794 osoby).

Prowadzony i stale udoskonalany jest warsztat informacyjny w postaci księgozbioru podręcznego, który na dzień 31 grudnia 2024 roku wynosił 55 444 tytuły (53 499 w 2023 r.)

KSIĘGOZBIORY PODRĘCZNE W CZYTELNIACH BIBLIOTEKI NARODOWEJ

	LICZBA TYTUŁÓW KSIĄŻEK I CZASOPISM
CZYTEL尼亚 GÓRNA	21 320
CZYTEL尼亚 DOLNA	9790
CZYTEL尼亚 ZASOBU WIECZYSTEGO	8345
CZYTEL尼亚 ENCYKLOPEDII I SŁOWNIKÓW	2810
CZYTEL尼亚 ZAŁUSKICH	13 179
ŁĄCZNIE	55 444

BIBLIOTEKA DONACJI PISARZY POLSKICH W DOMU LITERATURY

Biblioteka Donacji Pisarzy Polskich w Domu Literatury została włączona w strukturę Narodowej Książnicy z dniem 1 września 2006 roku. Oferta Biblioteki skierowana jest do środowiska literackiego.

W 2024 roku Bibliotekę Donacji Pisarzy Polskich odwiedziło 1399 czytelników (w 2023 r. – 1036). Użytkownikom udostępniono na miejscu 1501 książek (1182 w 2023 r.), 1370 wol. czasopism (w 2023 r. – 1111), 1141 fotografii (w 2023 r. – 174), 608 teczek z wycinkami prasowymi (w 2023 r. – 437) oraz 353 j. z Archiwum Związku Literatów Polskich. Czytelnicy uprawnieni do wypożyczania materiałów ze zbiorów Biblioteki zwrócili 465 książek (tyleż w 2023 r.) oraz wypożyczyli 444 książki (w 2023 r. – 459 książek). W 2023 roku pracownicy Biblioteki Donacji Pisarzy Polskich udzielili 6756 informacji telefonicznych, mailowych i ustnych (w 2023 r. – 5576).

STRONA INTERNETOWA BIBLIOTEKI NARODOWEJ (WWW.BN.ORG.PL)

Ważną rolę w komunikacji z czytelnikami, wydawcami i bibliotekarzami pełni strona internetowa Biblioteki Narodowej. Szczególnym zainteresowaniem w ostatnich latach cieszyły się publikowane na niej rekomendacje Narodowej Książnicy dotyczące działalności bibliotek w czasie pandemii i Poradnia Biblioteki Narodowej dla bibliotekarzy. Za pośrednictwem portalu rozpoznawane są w formie elektronicznej publikacje BN, m.in.: „Rocznik Biblioteki Narodowej”, „Polish Libraries”, bibliografie narodowe, np. „Urzędowy Wykaz Druków Wydanych w Rzeczypospolitej Polskiej. Przewodnik Bibliograficzny” i specjalne, np. „Polska Bibliografia Bibliologiczna”, raporty, np. *Stan czytelnictwa w Polsce*, *Stan bibliotek w Polsce*, których uzupełnieniem są liczne serwisy poświęcone m.in. Deskryptorom Biblioteki Narodowej i przepisom katalogowania, ISBN, ISSN, ISMN, Krajowej Radzie Bibliotecznej, Narodowemu Programowi Rozwoju

Czytelnictwa, ogólnokrajowej sieci bibliotecznej, Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej i innym zagadnieniom bibliotekarskim, wydawniczym i związanym z działalnością Narodowej Książnicy. Jest też część poświęcona centrum kompetencji w zakresie digitalizacji, gdzie użytkownicy mogą znaleźć materiały filmowe, webinary, szkolenia, podręczniki i wiele innych specjalistycznych materiałów dotyczących m.in. procesu digitalizacji, konserwacji obiektów i prawa autorskiego.

Od 2021 roku istnieje nowa wersja strony internetowej Biblioteki Narodowej. Wprowadzono zmiany wizualne, ulepszono interfejs i wyeksponowano wyszukiwarkę PRIMO. Ponadto udoskonalono wersję anglojęzyczną serwisu i uruchomiono wersję mobilną. Zmiany są bardzo dobrze ocenione przez użytkowników.

W 2024 roku strona internetowa Biblioteki Narodowej zanotowała 493 190 użytkowników (w 2023 r. – 479 474), w tym 476 229 nowych użytkowników (w 2023 r. – 462 826) oraz 1 052 130 sesji (w 2023 r. – 1 009 578) i 2 348 757 odsłon (w 2023 r. – 2 131 614). Dane wykazują więc nieznaczny trend wzrostowy w stosunku do 2023 roku.

Statystyki witryny Biblioteki Narodowej za 2020 i 2021 rok są bardzo nietypowe ze względu na okres pandemii i czasowych ograniczeń oraz częściowej pracy zdalnej, a także stałego monitorowania przez biblioteki i inne instytucje w Polsce komunikatów BN zawierających rekomendacje. Statystyka ta pokazuje, jaką poważną pozycję wiarygodnego źródła informacji zbudowała BN, jak ważną rolę odgrywała w czasach społecznego kryzysu, jakim była pandemia.

W 2024 roku stworzona została dodatkowa strona BN – pałacrzeczypospolitej.pl, na której prezentowane są wydarzenia związane z Pałacem Rzeczypospolitej, wystawą stałą, której otwarcie miało miejsce 21 maja 2024 roku. Umożliwia ona także zapisy na wycieczki z przewodnikiem. Nowa strona odnotowała na koniec roku 40 862 użytkowników.

Zwiększył się również zasięg Biblioteki Narodowej na portalu społecznościowym Facebook, na którym profil BN w grudniu 2024 roku miał 34 082 obserwujących (31 600 w 2023 r.), a profil Polony obserwowało 50 701 osób (50 350 w 2023 r.). Instagram Biblioteki Narodowej z kolei obserwowało na koniec 2024 roku 10 153 użytkowników (8000 na koniec 2023 r.), a profil BN na platformie X (dawny Twitter) – 3788 podmiotów (2800 w 2023 r.).

W 2024 roku został utworzony dodatkowy profil BN – Pałac Rzeczypospolitej, który na Facebooku obserwuje 945 osób, a na Instagramie 2479 osób.

STATYSTYKI STRONY INTERNETOWEJ BIBLIOTEKI NARODOWEJ W LATACH 2019–2024

	2024	2023	2022	2021	2020	2019
UŻYTKOWNICY OGÓŁEM	493 190	479 474	466 462	580 330	720 663	441 875
NOWI UŻYTKOWNICY	476 229	462 826	450 869	547 476	709 758	420 627
SESJE	1 052 130	1 009 578	1 002 642	1 321 118	1 494 687	1 021 989
ODSŁONY	2 348 757	2 105 629	2 131 614	2 959 609	2 951 707	2 006 872

WYPOŻYCZENIA MIĘDZYBIBLIOTECZNE

Biblioteka Narodowa udostępnia swoje zbiory innym bibliotekom krajowym i zagranicznym, starając się zachować kompromis między koniecznością zaspokojenia oczekiwań czytelnicznych wyrażonych w nadesłanych przez inne biblioteki zamówieniach a obowiązkiem ochrony i wieczystego przechowywania posiadanego księgozbioru.

W 2024 roku wpłynęło łącznie 845 zamówień (w 2023 r. – 943), z czego 715 pochodziło z bibliotek krajowych (661 w 2023 r.), a 130 z bibliotek zagranicznych (282 w 2023 r.).

W ramach wypożyczeń do bibliotek krajowych 518 zamówień obejmowało udostępnienie publikacji na terminalach Akademiki, z których do realizacji przyjęto 475 zamówień. Do dnia 31 grudnia 2024 roku zrealizowano, tj. zdigitalizowano i opublikowano, w Academice 458 zamówień, 35 zamówień jest zdigitalizowanych i czeka na publikacje w serwisie, 17 zamówień czeka na realizację. 118 zamówień wpłynęło od Rady Naukowej Olimpiady Języka Polskiego, zrealizowano 114 z nich. W 2024 roku wpłynęło też 197 zamówień na mikrofilmy, z których zrealizowano 196, wypożyczając 209 szpul mikrofilmowych (na 147 z nich znajdowały się rękopisy, na 54 – czasopisma, na jednej – archiwalne kopie książek). W ramach wypożyczeń międzybibliotecznych Biblioteka Narodowa nie wypożyczyła żadnej książki w formie tradycyjnej.

Z zamówień zagranicznych najwięcej zrealizowano dla bibliotek ze Stanów Zjednoczonych (27), Niemiec (15), Włoch (11) i Kanady (10).

W ramach wypożyczeń międzybibliotecznych Biblioteka Narodowa sprowadzała również materiały biblioteczne z innych bibliotek na zamówienia użytkowników indywidualnych i instytucjonalnych oraz dla pracowników do celów służbowych. W 2024 roku złożono łącznie 371 zamówień w bibliotekach krajowych i zagranicznych (w 2023 r. – 512), z czego 317 zostało zrealizowanych (w 2023 r. – 403).

WYPOŻYCZALNIA CYFROWA ACADEMICA

Dzięki systematycznej digitalizacji duża część publikacji poszukiwanych przez czytelników jest dostępna w funkcjonującej od grudnia 2014 roku cyfrowej wypożyczalni Academica. To nowatorskie narzędzie zapewnia badaczom szybki dostęp do 4 025 896 (stan na 31 grudnia 2024 r.) zdigitalizowanych książek i artykułów z czasopism obejmujących wszystkie dziedziny nauki (w 2023 r. – 3 998 660), w tym publicznie dostępnych 2 227 733 oraz 1 798 163 publikacji chronionych prawem autorskim. W 2024 roku udostępniono 214 300 publikacji za pośrednictwem tej formy wypożyczalni.

Udostępnianie odbywa się zgodnie z zapisami ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, dlatego wypożyczalnia Academica umożliwia korzystanie z publikacji tylko jednemu użytkownikowi w tym samym czasie, podobnie jak ma to miejsce w przypadku międzybibliotecznych wypożyczeń

publikacji papierowych, w których książka wypożyczona przez jedną z bibliotek nie jest dostępna dla wszystkich pozostałych. Aby ułatwić użytkownikom korzystanie ze szczególnie popularnych tekstów naukowych, wprowadzono system rezerwacji. Publikacje podlegają ograniczeniom kopiowania lub drukowania ich fragmentów.

25 kwietnia 2024 roku zainaugurowany został projekt Nowa Academica, którego celem jest uruchomienie e-usługi bazującej na interfejsie polona.pl i terminalach wirtualnych.

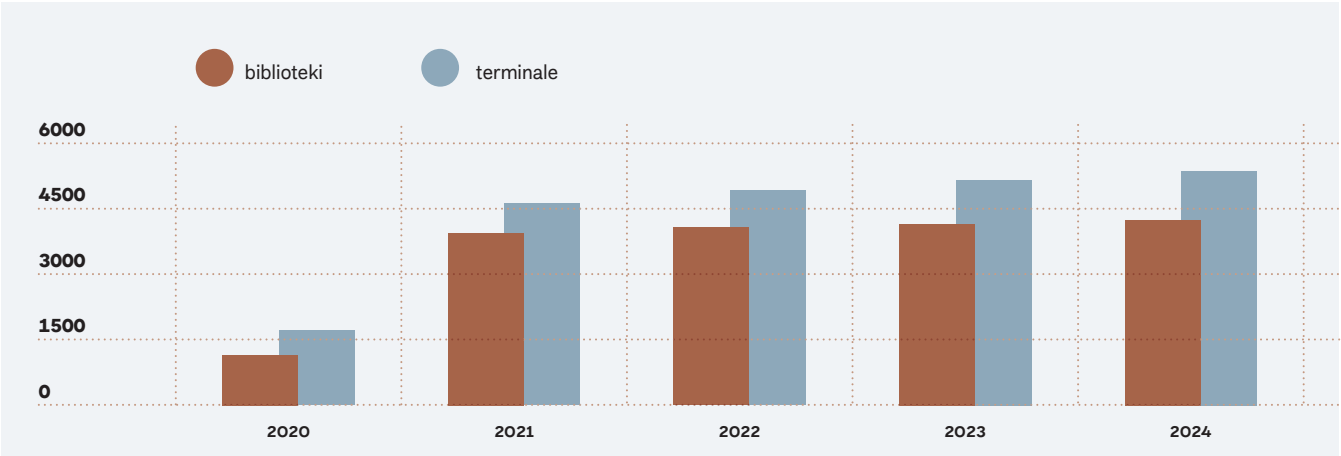
WYKORZYSTANIE WYPOŻYCZALNI ACADEMICA
W LATACH 2020–2024

	PRZECZYTANE PUBLIKACJE	ODSŁONY	UŻYTKOWNICY
2020	188 392	1 190 063	137 699
2021	248 931	1 638 618	175 239
2022	337 230	2 159 639	268 740
2023	224 059	1 596 432	164 365
2024	214 300	1 327 274	125 912

Do Biblioteki Narodowej wpływały systematycznie zapytania bibliotek zainteresowanych przystąpieniem do Akademiki. Zgłaszały się zarówno biblioteki, które współpracowały już z Biblioteką Narodową w ramach wypożyczania tradycyjnego, w tym duże biblioteki uniwersyteckie i naukowe, jak i małe biblioteki publiczne, które do tej pory nie miały dostępu do zbiorów Narodowej Książnicy oraz biblioteki uczelni prywatnych.

W 2021 roku zanotowano znaczny wzrost liczby bibliotek przystępujących do Akademiki – zarejestrowano 2444 biblioteki i zautoryzowano 2734 nowe terminale. W roku 2022 kontynuowano dołączanie bibliotek, ale ze względu na konieczności kompleksowej aktualizacji systemu robiono to w mniejszym zakresie – zarejestrowano 104 nowe biblioteki oraz utworzono 283 nowe terminale. Rok później zarejestrowano 82 nowe biblioteki oraz utworzono 215 nowych terminali. W okresie sprawozdawczym zarejestrowano 55 nowych bibliotek oraz utworzono 200 nowych terminali. Na dzień 31 grudnia 2024 roku w Academice zarejestrowanych było 3945 bibliotek, w których autoryzowano 4996 terminali. Obecnie realizujemy projekt, którego celem jest uruchomienie e-usługi Nowa Academica bazującej na interfejsie polona.pl i terminalach wirtualnych. Szczegóły można znaleźć pod linkiem <https://www.bn.org.pl/projekty/nowa-academica>.

LICZBA BIBLIOTEK I TERMINALI WYPOŻYCZALNI ACADEMICA
W LATACH 2020–2024

LICZBA BIBLIOTEK I TERMINALI
WYPOŻYCZALNI ACADEMICA W LATACH
2020–2024

	LICZBA BIBLIOTEK	LICZBA TERMINALI
2020	1252	1591
2021	3696	4325
2022	3800	4608
2023	3882	4823
2024	3945	4996

WYPOŻYCZENIA NA WYSTAWY

W 2024 roku do Biblioteki Narodowej wpłynęło 60 pism z prośbami o wypożyczenie materiałów na wystawy krajowe (28 – w 2023 r.) i dwa pisma w sprawie wystaw zagranicznych (jedno w 2023 r.). Po ocenie merytorycznej i konserwatorskiej wypożyczono 383 obiekty (w 2023 r. – 148 obiektów) na 33 wystawy krajowe, 3 wystawy BN i jedną zagraniczną (w 2023 r. na 23 wystawy krajowe i 3 wystawy BN), których organizatorami były m.in.: Muzeum Historii Polski, Muzeum Narodowe we Wrocławiu, Muzeum Warszawy, Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma, Muzeum Narodowe w Warszawie, Zamek Królewski na Wawelu, Narodowe Centrum Kultury, Muzeum Narodowe w Krakowie, Muzeum Miasta Łodzi, Muzeum Narodowe w Kielcach, Muzeum Łazienki Królewskie. Wszystkie obiekty zwrócone z wystaw przeszły pomyślnie przegląd konserwatorski i ich stan nie budził zastrzeżeń.

DIGITALIZACJA ZBIORÓW

Digitalizacja zbiorów jest jednym z głównych priorytetów działania Biblioteki Narodowej. Narodowa Książnica posiada

największą w Polsce i jedną z największych w Europie pracownię digitalizacyjną składającą się z ponad 30 urządzeń digitalizacyjnych. Z roku na rok wzrasta liczba obiektów przenoszonych do postaci cyfrowej dzięki nowoczesnym technologiom. Digitalizacja pozwala na powszechne i zdalne (co stało się szczególnie ważne w dobie pandemii) udostępnianie zbiorów bez narażania oryginałów na zniszczenia podczas czytania.

W 2024 roku zdigitalizowano 37 110 obiektów (64 855 w 2023 r.), w tym m.in. materiały z Archiwum Czesława Miłosza, grafiki Jana Bogusławskiego, Archiwum Anny Teresy Tymienieckiej, czasopisma naukowe i zwarte publikacje naukowe, czasopisma przed procesem odkwaszania. Wykonano i przekazano do Repozytorium Cyfrowego Biblioteki Narodowej w celu długotrwałego przechowywania 3 321 837 skanów (w 2023 r. – 5 332 790).

POLONA.PL

Na polona.pl udostępniane są w postaci cyfrowej zabytki piśmiennictwa polskiego, najważniejsze wydania tekstów literackich i naukowych, dokumenty historyczne, czasopisma i książki, druki ulotne, rysunki, grafiki, fotografie, druki i rękopisy muzyczne oraz mapy pochodzące ze zbiorów Narodowej Książnicy i innych instytucji. Strona główna serwisu w połączeniu z profilem polona.pl na portalach społecznościowych oraz blogiem (blog.polona.pl) to główne narzędzia promocji kolekcji cyfrowej Biblioteki Narodowej.

Od 1 grudnia 2023 roku dostępna jest aplikacja mPolona na urządzenia z systemami iOS i Android. Aplikacja umożliwia przeszukiwanie, przeglądanie i udostępnianie prawie 4 000 000 zdigitalizowanych zbiorów Narodowej Książnicy oraz zasobów ponad 30 instytucji współtworzących polona.pl.

W 2024 roku na polona.pl udostępniono 26 634 obiekty (50 572 w 2023 r.) ze zbiorów BN, dzięki czemu w serwisie na dzień 31 grudnia 2024 roku znajdowało się 3 805 219 obiektów ze zbiorów Narodowej Książnicy. Dodatkowo, dzięki projektowi Polona dla Bibliotek, w polona.pl liczne obiekty publikuje blisko 40 instytucji zewnętrznych. W 2024 roku do projektu dołączyły, m.in., Biblioteka Główna Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, Biblioteka Główna Uniwersytetu Medycznego

w Białymstoku, Biblioteka Stacji Naukowej PAN w Wiedniu, Instytut Dendrologii PAN, Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie, Instytut Języka Polskiego Polskiej Akademii Nauk. Udostępnianym zbiorom cyfrowym towarzyszą teksty publikowane na blog.polona.pl. Na Facebooku stronę polona.pl obserwuje prawie 50 701 fanów, co czyni ją najpopularniejszą stroną dotyczącą bibliotekarstwa w polskich mediach społecznościowych.

Restrykcje wprowadzone w czasie pandemii i związane z nimi przejście w tryb zdalnej pracy i zdalnego nauczania spowodowały, że strona polona.pl zyskała nowe znaczenie. Podczas gdy biblioteki w kraju były okresowo zamykane, czynny całą dobę serwis zapewniał nieodpłatny, szeroki dostęp do obiektów cyfrowych wysokiej jakości, z możliwością nieograniczonego ich wykorzystania przez wszystkich w dowolnym celu, również komercyjnym. W latach pandemii polona.pl zyskała bardzo wielu użytkowników – w 2021 roku zanotowano wzrost o 3,32% w porównaniu do roku 2020 i o 56,55% w porównaniu do 2019 roku – którzy nie tylko z nią pozostali w czasie powrotu do normalności, ale także zaczęli ją eksplorować z coraz większym zaangażowaniem – liczba stron przeglądanych w czasie jednej sesji w 2022 roku wynosiła 14,27.

Przed rokiem odnotowano niewielki spadek liczby użytkowników serwisu (najpewniej spowodowany był uruchomieniem nowej wersji strony), ale w 2024 roku sytuacja powróciła do normy, a liczba użytkowników wzrosła w stosunku do 2022 roku. Znacząco wzrósł wskaźnik wyświetleń (dawniej odsłon), co z kolei jest wynikiem przebudowy serwisu i zmiany jego struktury.

STATYSTYKI STRONY POLONA.PL W LATACH 2022–2024

	2024	2023	2022
UŻYTKOWNICY OGÓŁEM	1 085 388	1 008 350	1 013 600
NOWI UŻYTKOWNICY	1 054 021	983 166	993 232
SESJE	2 242 662	2 190 262	2 207 788
ODSLONY/ WYŚWIETLENIA	79 477 849	59 327 632	31 510 410

PEŁNIENIE FUNKCJI CENTRUM KOMPETENCJI W ZAKRESIE DIGITALIZACJI MATERIAŁÓW BIBLIOTECZNYCH W RAMACH PROGRAMU WIELOLETNIEGO KULTURA +, PRIORYTET DIGITALIZACJA

Narodowa Książnica na mocy decyzji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego od 2009 roku pełni funkcję polskiego Centrum Kompetencji w zakresie digitalizacji materiałów bibliotecznych.

Osoby zaangażowane w prace Centrum Kompetencji zapewniają wsparcie techniczne beneficjentom programu Kultura Cyfrowa, którzy są zobowiązani do przekazania wytworzonych plików. Centrum Kompetencji wspomaga proces przekazywania, przetwarzania, opracowania, ewentualnej prezentacji i długoterminowego przechowywania obiektów cyfrowych w Repozytorium Cyfrowym Biblioteki Narodowej. W celu zabezpieczenia przestrzeni dyskowej oraz zwiększenia wydajności Repozytorium Cyfrowego Biblioteki Narodowej zakupiono dodatkowe dyski do serwerów. Osoby zaangażowane w prace Centrum Kompetencji uczestniczyły w konferencjach naukowych w kraju i za granicą oraz odbywały wizyty studyjne w bibliotekach.

W 2024 roku Biblioteka Narodowa otrzymała od Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego dodatkową dotację na wydatki związane z działalnością Centrum Kompetencji. W ramach dotacji zorganizowano 29 maja 2024 roku warsztaty on-line dla instytucji digitalizujących zbiory – „Digital libraries: storage for now and forever. Konferencja na temat przechowywania zbiorów w bibliotekach cyfrowych”. Wykonano także prace programistyczne polegające na dodaniu możliwości wykonywania operacji edycji grupowej obiektów cyfrowych znajdujących się w Repozytorium Cyfrowym Biblioteki Narodowej. Przygotowano też publikację o prawie autorskim *Digitalizacja materiałów bibliotecznych a prawo autorskie: zasady,*

ryzyka, dobre praktyki autorstwa dr. Tymoteusza Barańskiego oraz Piotra Anczewskiego.

Ponadto zastępca dyrektora BN Dominik Cieszkowski uczestniczył w IIF Annual Conference and Showcase, która odbyła się w dniach 4–7 czerwca w Los Angeles, a pracownicy BN uczestniczyli w ważnych konferencjach międzynarodowych poświęconych tematowi digitalizacji – Dariusz Paradowski w konferencji „iPRES 2024”, która odbyła się 16–20 września 2024 roku oraz w konferencji „ReAlmaging Public Collections in the 21st Century in Light of Digital Development”, która odbyła się w Budapeszcie w dniach 14–15 października 2024 roku, natomiast Michał Kozłowski i Paweł Mazur w konferencji „Theory and Practice of Digital Libraries”, która miała miejsce w Lublanie w dniach 24–27 września 2024 roku.

PROJEKT DIAG

14 czerwca 2024 roku Biblioteka Narodowa podpisała list intencyjny z Instytutem Chemii Bioorganicznej PAN – Poznańskim Centrum Superkomputerowo-Sieciowym w sprawie deklaracji woli współpracy przy realizacji projektu DIAG (Digital Imaging Accuracy Guidelines). Projekt dotyczy zagadnienia kontroli jakości dwuwymiarowej dokumentacji cyfrowej obiektów kultury materialnej w zakresie wierności odwzorowania oryginału. Rozwiązanie tego problemu ma kluczowe znaczenie w procesie digitalizacji dziedzictwa kulturowego ze względu na wypracowanie standardów i optymalizację ponoszonych kosztów.

DIAG, skupiając się na zagadnieniu standaryzacji procesu wykonywania dwuwymiarowej dokumentacji obiektów płaskich, zakłada osiągnięcie następujących celów:

- » stworzenie polskiego oprogramowania (pod nazwą DIAGnosis), które po umieszczeniu na ogólnodostępnych serwerach oferowałoby możliwość bezpłatnej analizy jakości wytworzonych plików cyfrowych w oparciu o analizę wskazanych w ramach projektu wzorników. Działanie to wypełniłoby lukę powstałą po wyłączeniu w grudniu 2023 roku holenderskiej usługi Delt.ae, która wspomagała kontrolę jakości w wielu instytucjach;
- » stworzenie przy współudziale wielu krajowych instytucji kultury i ośrodków badawczych bazy wiedzy DIAGram

opisującej i standaryzującej procedury stosowane w procesie tworzenia dwuwymiarowej dokumentacji obiektów płaskich.

21 czerwca 2024 roku w Narodowym Archiwum Cyfrowym odbyło się spotkanie robocze grupy ds. wzorników jakości odwzorowania cyfrowego, a 17 września 2024 roku odbyła się konferencja online grupy ds. wzorników projektu DIAG. W obu spotkaniach uczestniczyła Ada Lewandowska, kierownik Zakładu Zbiorów Cyfrowych BN.

DIGITALIZACJA ARCHIWUM INSTYTUTU LITERACKIEGO KULTURA W MAISONS-LAFFITTE

W latach 2009–2015 Biblioteka Narodowa zrealizowała projekt: Inwentarz Archiwum Instytutu Literackiego „Kultura”, którego celem było uporządkowanie i zapewnienie właściwych warunków przechowywania bezcennej spuścizny Instytutu Literackiego „Kultura” w Maisons-Laffitte, wpisanego na listę „Pamięci Świata” UNESCO. Zgodnie z założeniami projektu to unikatowe świadectwo historii Instytutu oraz życia polskiej emigracji politycznej w okresie powojennym zostało uporządkowane, zabezpieczone, skatalogowane i umieszczone w specjalnie zaadaptowanym budynku. Opracowany materiał to ponad 165 m.b. rękopisów i archiwaliów oraz 20 m.b. innych zbiorów.

Mając na uwadze wartość tego niezwykle cennego zbioru, Biblioteka Narodowa przygotowała nowy projekt pod nazwą: Digitalizacja Archiwum Instytutu Literackiego „Kultura”, mający na celu sporządzenie cyfrowej kopii dokumentów i fotografii zebranych w Archiwum Instytutu, wraz z włączeniem opisów (metadanych) dokumentów do zintegrowanego systemu zarządzania zasobami bibliotek Alma. Dzięki przeprowadzonej digitalizacji zbiory zostaną wiecześnie zabezpieczone, a cyfrowe kopie wraz z opisami będą umieszczone w Repozytorium Cyfrowym Biblioteki Narodowej. Digitalizacja Archiwum pozwoli na dostęp do tych niezwykle ciekawych i istotnych

dla polskiej kultury dokumentów szerokiemu gronu badaczy zainteresowanych tematem. Korzystanie z wersji cyfrowych będzie możliwe na podstawie umowy podpisanej ze Stowarzyszeniem Instytutu Literackiego „Kultura”.

W okresie sprawozdawczym przygotowano do skanowania 500 teczek oraz wykonano 280 000 skanów (tyleż samo w 2023 r.). W Repozytorium Cyfrowym BN utworzono kolejne skorszyty, wykonano kopie bezpieczeństwa oraz umieszczono wyznaczone pliki w Repozytorium BN. Ponadto wykonano eksporty plików z systemu Primo, sprawdzono poprawność duplikatów oraz w przypadku rozbieżności – wprowadzono poprawki do metadanych. Skontrolowano obiekty wprowadzone w poprzednich okresach, a następnie opublikowano zaakceptowane obiekty.

Zaangażowani w projekt pracownicy Biblioteki Narodowej przygotowali też kolejną partię dokumentów do digitalizacji. Przygotowania polegały na usunięciu z dokumentów zszywek i spinaczy, chronologicznym ułożeniu dokumentów, przeliczeniu dokumentów zgodnie z założonymi kategoriami, foliacji kart oraz wprowadzeniu informacji do bazy danych. W uzasadnionych przypadkach dokonano reorganizacji układu kart w obrębie przygotowanych w poprzednim

okresie teczek. Utworzono kolejne skorszyty w Repozytorium Cyfrowym BN – bazie danych Archiwum Instytutu Literackiego „Kultura” oraz wprowadzono zmiany w mapowaniu obiektów z Archiwum. Wykonano kopie bezpieczeństwa oraz umieszczono wyznaczone pliki w Repozytorium Cyfrowym BN. Wykonano poza tym eksporty plików z systemu zarządzania zasobami bibliotecznymi Alma, sprawdzono poprawność duplikatów, a w przypadku rozbieżności – wprowadzono poprawki do metadanych. Skontrolowano obiekty wprowadzone w poprzednich okresach, następnie zaś opublikowano zaakceptowane obiekty.

W 2023 roku Instytut Literacki „Kultura” otrzymał archiwum zmarłego w 2022 roku Wojciecha Sikory, wieloletniego prezesa Fundacji Kultury Paryskiej. Prezes Stowarzyszenia Instytutu Literackiego „Kultura” Anna Bernhardt zwróciła się z prośbą do Biblioteki Narodowej, aby w pracach nad archiwum uwzględnić również ten zbiór. Niestety nie było możliwe wykonanie tej pracy w 2024 roku. Spuścizna po Wojciechu Sikorze wymaga nie tylko przygotowania do digitalizacji i jej wykonania, ale przede wszystkim potrzebne jest jej dokładne uporządkowanie i skatalogowanie. Z tego powodu niezbędne jest kontynuowanie projektu w latach następnych.

KONSERWACJA ZBIORÓW BIBLIOTECZNYCH

Biblioteka Narodowa, gromadząc polski dorobek piśmienniczy, dokłada wszelkich starań, aby zapewnić zbiorom optymalne warunki przechowywania i ochrony. Nad procesem konserwacji i ochrony zbiorów pracują najlepsi specjaliści, stosując przy tym najnowsze osiągnięcia techniki konserwatorskiej i nowoczesne rozwiązania technologiczne. W ciągu ostatnich kilkunastu lat na potrzeby konserwacji zbiorów Biblioteki Narodowej zakupiono i zmodernizowano sprzęt, który umożliwia ochronę zbiorów w skali masowej, poprzez stosowanie takich metod, jak dezynfekcja, kopiowanie cyfrowe i odkwaszanie.

Powołany w listopadzie 2015 roku Instytut Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych, rozwijając znakomite tradycje zapoczątkowane utworzeniem w 1929 roku przez prof. Bonawenturę Lenartę Pracowni Konserwatorskiej Biblioteki Narodowej, kontynuuje w nowej strukturze zadania realizowane wcześniej w zakresie profilaktyki konserwatorskiej oraz konserwacji tradycyjnej i masowej zbiorów.

Wyniki prowadzonych badań, działań i dyskusji konserwatorskich są publikowane w wydawanym od 26 lat przez Bibliotekę Narodową „Notesie Konserwatorskim”. Jest to obecnie jedyny w Polsce specjalistyczny periodyk w całości poświęcony ochronie zbiorów bibliotecznych i archiwalnych. Popularyzacji zagadnień związanych z ochroną i konserwacją zabytków piśmiennictwa oraz innych kategorii zbiorów służy także blog tematyczny „Dobre zachowanie” dostępny pod adresem: dobrezachowanie.bn.org.pl.

Konserwatorzy w 2024 roku aktywnie uczestniczyli w spotkaniach, seminariach, konferencjach międzynarodowych i krajowych poświęconych sprawom ochrony zbiorów oraz wymianie doświadczeń w tym zakresie. Biblioteka Narodowa,

jak co roku, była gospodarzem i organizatorem sesji poświęconej ochronie i konserwacji zbiorów bibliotecznych w ramach cyklicznych Spotkań Konserwatorskich „Sztuka Konserwacji”.

Podczas tegorocznej, XXVIII edycji, specjalną sesję konserwatorską, która miała miejsce 17 kwietnia 2024 roku w Bibliotece Narodowej, przygotowała Ewa Potrzebnicka – Pełnomocnik Dyrektora BN do spraw Narodowego Zasobu Bibliotecznego. Sesja odbyła się pod hasłem „Monitorowanie zbiorów”, referaty wygłosili na niej Ewa Potrzebnicka (*Ewidencja zbiorów, przeglądy magazynów i udostępnianie zbiorów bibliotecznych*) oraz pracownicy BN – Andrzej Bujanowicz (*Zabezpieczenie budynków i zbiorów*), Krzysztof Stępiak (*Kształtowanie klimatu w magazynach zbiorów: wentylacja i klimatyzacja*), Jerzy Manikowski (*Opakowania ochronne dla zbiorów bibliotecznych*) oraz Bogdan Filip Zerek (*Kontrola klimatu w magazynach*).

Podczas seminarium poświęconego ochronie i zabezpieczaniu materiałów bibliotecznych, które odbyło się 5 grudnia 2024 roku w Collegium Maius Uniwersytetu Opolskiego, Ewa Potrzebnicka wygłosiła referat ilustrowany prezentacją wielu przykładów z zakresu podstaw ochrony zbiorów bibliotecznych. Przedstawione metody z dziedziny konserwacji zabezpieczającej mają najszerzy zasięg i największą skuteczność w działaniach.

Szkolenia i warsztaty prowadzone przez pracowników Instytutu cieszą się zawsze dużym zainteresowaniem bibliotekarzy i konserwatorów. W 2024 roku odbyło się: sześć edycji dwudniowego szkolenia „Profilaktyka konserwatorska zbiorów bibliotecznych”, trzy edycje jednodniowego szkolenia „Kontrola mikrobiologiczna zbiorów bibliotecznych i archiwalnych”, cztery edycje dwudniowego szkolenia „Identyfikacja i ochrona obiektów oraz kolekcji bibliotecznych, archiwalnych i muzealnych wykonanych technikami fotograficznymi” oraz jednodniowe szkolenie w formule on-line „Przygotowanie i konserwacja zbiorów bibliotecznych do digitalizacji – czasopisma XIX- i XX-wieczne”. W szkoleniach uczestniczyło ponad 70 osób z całej Polski.

PROFILAKTYKA KONSERWATORSKA

Kompleksowe działania profilaktyczne to główny kierunek ochrony wieczyście przechowywanych zbiorów. Warunki klimatyczne w magazynach są na bieżąco nadzorowane, zbiory regularnie czyszczone, a opakowania ochronne systematycznie wymieniane. Kompleksowe działania realizowano przy pomocy specjalistycznego sprzętu i aparatury, stosowanych również w pracach badawczych z zakresu opracowywania, typowania i testowania nowych materiałów i metod konserwacji. Badania służyły także rozpoznawaniu i charakteryzowaniu czynników powodujących niszczenie i degradację materiałów bibliotecznych. W 2024 roku wykonano 3352 pomiary mikrobiologiczne (w 2023 r. – 3639) oraz 3658 pomiarów fizykochemicznych (w 2023 r. – 6896).

Ze zbiorów własnych i w ramach usług zrealizowanych m.in. dla: Muzeum Powstania Warszawskiego, Żydowskiego Instytutu Historycznego, Muzeum Iwaskiewiczów w Stawisku, Muzeum Jana Kochanowskiego w Czarnolesie, Muzeum Narodowego poddano dezynfekcji tlenkiem etylenu w komorze ciśnieniowo-próżniowej 48,3 m³ obiektów bibliotecznych, archiwalnych i muzealnych (w 2023 r. – 43,4 m³), czyli 69 tzw. wsadów (w 2023 r. – 62 wsady).

KONSERWACJA TRADYCYJNA ZBIORÓW

Tradycyjnej konserwacji zostały poddane głównie zabytkowe obiekty ze zbiorów specjalnych oraz cymelia ze zbiorów głównych Biblioteki Narodowej. W 2024 roku duży nacisk położono na prace dokumentacyjne, czyli opracowanie i uzupełnienie ekspertyz konserwatorskich dla obiektów o szczególnej wartości zabytkowej, w związku z przygotowaniem i otwarciem 21 maja wystawy stałej w Pałacu Rzeczypospolitej, prezentującej najcenniejsze zabytki piśmiennicze znajdujące się w zbiorach BN.

W 2024 roku w Pracowni Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych została wykonana konserwacja wraz z dokumentacją opisową i fotograficzną 240 obiektów (w 2023 r. – 144) zawierających 4508 kart (w 2023 r. – 7680 kart) ze zbiorów:

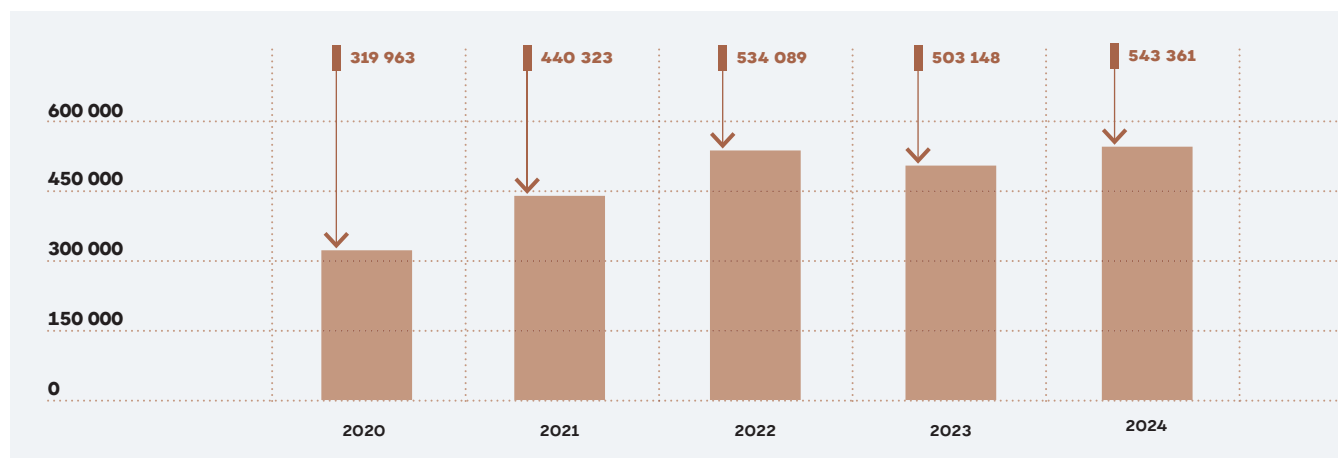
- » Zakładu Rękopisów: 105 obiektów (3775 kart)
- » Zakładu Starych Druków: 7 obiektów (96 kart)
- » Zakładu Zbiorów Ikonoграфicznych: 113 obiektów (113 kart)
- » Zakładu Zbiorów Kartograficznych: 4 obiekty (356 kart)
- » Zakładu Dokumentów Życia Społecznego: 6 obiektów (6 kart)
- » Zakładu Magazynów Bibliotecznych: 3 obiekty (4 karty)
- » Zakładu Gromadzenia i Udostępniania Zbiorów: 2 obiekty (158 kart).

Opracowano ekspertyzy dla 95 obiektów (67 w 2023 r.) Biblioteki Narodowej wypożyczanych na wystawy. W związku z zapytaniami kierowanymi do Narodowej Książnicy z innych instytucji (m.in. z Narodowego Centrum Kultury, Muzeum Narodowego w Warszawie, Zamku Królewskiego na Wawelu, Muzeum Zamkowego w Malborku) w sprawie wypożyczenia zbiorów wydano 14 opinii (20 w 2023 r.) dla 118 obiektów (97 w 2023 r.): 9 rękopisów, 59 rysunków, 31 szkicowników, 9 grafik, 7 starych druków, 2 fotografii i 1 mapy.

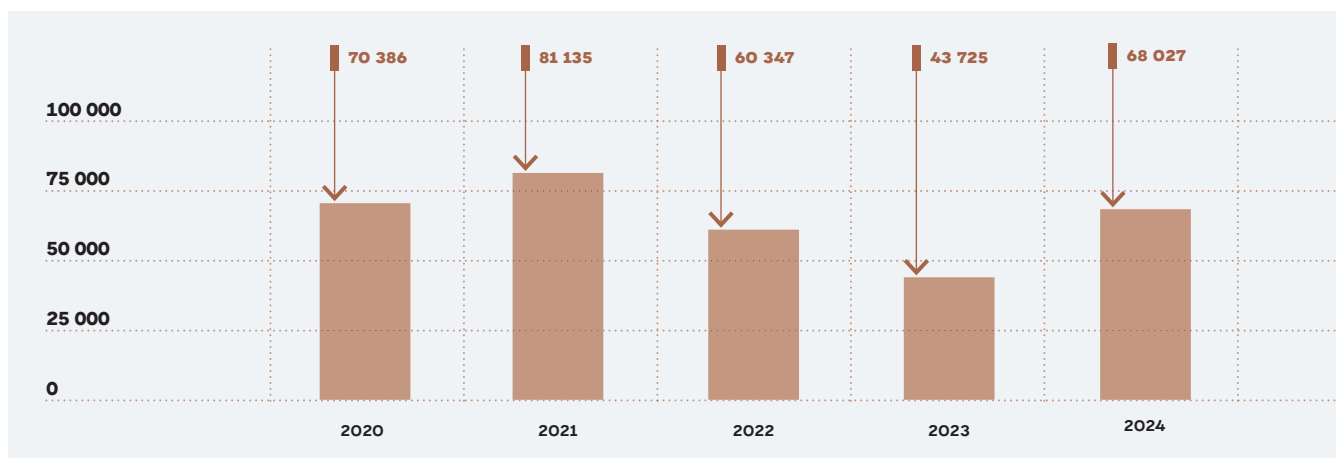
KONSERWACJA MASOWA ZBIORÓW

Zbiory z XIX i XX wieku stanowią główną i największą część zasobu Biblioteki Narodowej. Zmiany w technologii wytwarzania papieru w połowie XIX wieku, masowa produkcja oparta na nowych surowcach – ścierze drzewnym oraz dodawanym do masy papierniczej kleju żywicznym i siarczanie glinowym – spowodowały, że papier stawał się kwaśny już w chwili jego produkcji, a z upływem lat szybko ciemniał i był coraz bardziej kruchy. Materiały biblioteczne utrwalone na tzw. kwaśnym papierze ze względu na właściwości fizykochemiczne podlegały nawet podczas magazynowania podlegają destrukcji z powodu naturalnego starzenia i na skutek absorpcji kwaśnych gazów zawartych w powietrzu, a ponadto są wrażliwsze na uszkodzenia mechaniczne i inne zagrożenia zewnętrzne. Liczba zbiorów XIX- i XX-wiecznych zagrożonych zniszczeniem jest tak znaczna, że zabezpieczyć je można tylko poprzez konserwację masową, która polega na przeprowadzaniu procesów dezynfekcji, laminacji, odkwaszania i wzmacniania arkuszy oraz książek w przeznaczonych do tego celu wyspecjalizowanych, nowoczesnych urządzeniach lub instalacjach.

LICZBA ARKUSZY (W PRZELICZENIU NA FORMAT A4) ODKWASZONYCH W TECHNOLOGII NESCHEN C-900 W LATACH 2020–2024

**LICZBA WOLUMINÓW/JEDNOSTEK/TEK ARCHIWALNYCH ODKWASZONYCH
W SYSTEMIE BOOKKEEPER W LATACH 2020–2024**

W latach 2000–2008, dzięki funduszom zapewnionym przez Wieloletni Rządowy Program „Kwaśny papier. Ratowanie w skali masowej zagrożonych polskich zasobów bibliotecznych i archiwalnych”, możliwy był zakup i wdrożenie technologii masowego odkwaszania papieru – dla arkuszy w urządzeniu C-900 firmy Neschen, a dla książek przy pomocy instalacji Bookkeeper firmy Preservation Technologies. Mimo stosunkowo krótkiego okresu działania programu, zaplanowano i zrealizowano inwestycje, które wzmocniły pozycję Polski jako ośrodka masowej konserwacji zbiorów z XIX i XX wieku. Zastosowane w Narodowej Książnicy technologie oraz metody konserwatorskie są bardzo skuteczne w przedłużaniu trwałości materiałów bibliotecznych wytworzonych na kwaśnym papierze. Kierując się wynikami badań, podjęto decyzję o poddawaniu zabiegom wyłącznie egzemplarzy zaliczonych do narodowego zasobu bibliotecznego.

W 2024 roku dzięki czynnościom konserwatorskim wykonywanym z pomocą urządzenia C-900 odkwaszono 543 361 kart formatu A4 (w 2023 r. – 503 148) oraz 190 093 karty różnego formatu (w 2023 r. – 183 132).

W ramach odkwaszania druków zwartych w systemie Bookkeeper odkwaszono 68 027 woluminów (w 2023 r. – 43 725). Po odkwaszeniu obiekty były poddawane kolejnym pracom konserwatorskim.

PRZECHOWYWANIE ZBIORÓW BIBLIOTECZNYCH

Magazyny główne Biblioteki Narodowej zajmują powierzchnię 17 583 m². Zbiory rozmieszczone są w II-kondygnacyjnym budynku magazynowym „C”.

W 2015 roku zakończona została modernizacja układów wentylacji i klimatyzacji, umożliwiającej osiągnięcie idealnych warunków do przechowywania zbiorów: temp. 18°C, wilg. wzgl. 45%. Modernizacja obejmowała również systemy: sygnalizacji włamania i napadu, kontroli dostępu, telewizji dozorowej i powiadamiania pożarowego.

Pracownicy Zakładu Magazynów Bibliotecznych regularnie przenoszą i przesuwiają zbiory, wykorzystując każdą wolną powierzchnię na nowo wpływające obiekty. W 2024 roku uporządkowano lub przesunięto w magazynach 10 496 metrów bieżących półek (7547 m.b. w 2023 r.).

W Repozytorium Cyfrowym Biblioteki Narodowej przechowywane są wszystkie zasoby cyfrowe Narodowej Książnicy – zarówno wytworzone lub pozyskane przez Bibliotekę Narodową, jak i przekazane przez inne instytucje.

Oprogramowanie Repozytorium obsługuje cały proces digitalizacji – od przejęcia plików z komputera obsługującego skaner lub bezpośrednio od wydawcy, poprzez ich weryfikację i korektę, uzupełnianie i aktualizację metadanych, wytworzenie form pochodnych, w tym procesu OCR i wielu konwersji grafiki, aż po przygotowanie do prezentacji na polona.pl oraz w Academicie.

BEZPIECZEŃSTWO ZBIORÓW

Profilaktyka ochrony zbiorów polega także na zwiększaniu bezpieczeństwa budynków, w których przechowywane są zbiory. Systematycznie przeprowadzano kontrole stanu urządzeń przeciwpożarowych, zespołów wentylacyjno-klimatyzacyjnych i systemów zabezpieczeń technicznych oraz telewizji przemysłowej, zamontowanych w latach ubiegłych. W zakresie technicznej i elektronicznej ochrony obiektów działały kamery monitorujące wnętrze, kamery zewnętrzne i systemy czujek elektronicznych. Zmodernizowano zabezpieczenia antywłamaniowe. Działanie systemów zabezpieczeń elektronicznych oraz stan zabezpieczeń mechanicznych były całodobowo nadzorowane przez pracowników Służby Ochrony.

Zwiększeniu bezpieczeństwa budynków i zbiorów w roku 2024 służyły stałe kontrole ochrony przeciwpożarowej w obiektach Biblioteki Narodowej, szkolenia z zakresu ochrony przeciwpożarowej i ćwiczenia ewakuacyjne pracowników, kompleksowe przeglądy stanu technicznego urządzeń przeciwpożarowych, w tym m.in.: systemu sygnalizacji pożaru, systemu zabezpieczenia przed zadymieniem, awaryjnego oświetlenia ewakuacyjnego, odcinających klap przeciwpożarowych i drzwi, podręcznego sprzętu gaśniczego i przeciwpożarowej instalacji wodociągowej.

W ostatnich latach budynki Narodowej Książnicy przeszły szereg remontów i przekształceń, w trakcie których zostały zmodernizowane systemy ochrony ppoż. Budynek „A”, w którym zlokalizowane są czytelnie, zmodernizowano w latach 2018–2022 w ramach projektu pn. „Modernizacja czyteln i przestrzeni publicznych Biblioteki Narodowej”. Zastosowano nowoczesny system sygnalizacji pożaru (SSP), który został zintegrowany z systemami działającymi w pozostałych budynkach Biblioteki Narodowej. Wymieniono awaryjne oświetlenie ewakuacyjne w związku ze zmianą aranżacji wnętrz. W celu poprawy ostrzegania o zagrożeniach zainstalowano dźwiękowy system ostrzegawczy (DSO). W ramach prac zostały również zastosowane nowe wydzielania przeciwpożarowe. W budynku „B”, mieszczącym przede wszystkim biura pracowników Narodowej Książnicy, modernizacja systemu sygnalizacji pożaru (SSP) odbyła się w latach 2016–2017. Ponadto zlokalizowana w tym gmachu serwerownia jest wyposażona w nowoczesne systemy sygnalizacji pożarowej, wczesnej detekcji dymu oraz

stałe urządzenie gaśnicze (SUG), co znacznie podnosi bezpieczeństwo zbiorów elektronicznych. Budynek magazynowy „C” od 2016 roku jest wyposażony w nowoczesny system sygnalizacji pożaru (SSP) i wydzielania przeciwpożarowe, w ramach których każda kondygnacja obiektu jest podzielona na trzy odrębne strefy pożarowe. Pozwala to na wczesną detekcję zagrożenia i zabezpiecza przed rozprzestrzenieniem się ewentualnego pożaru. Ponadto zmodernizowany został transporter materiałów bibliotecznych wraz z nowymi zabezpieczeniami przeciwpożarowymi, a od 2016 roku jeden z magazynów zbiorów specjalnych wyposażony jest w stałe urządzenie gaśnicze (SUG). Wszystkie te prace wpłynęły znacząco na poprawę bezpieczeństwa pożarowego w gmachu głównym Biblioteki Narodowej.

Co roku planowane są podobne prace w pozostałych budynkach Narodowej Książnicy. Mają one systematycznie podnosić bezpieczeństwo obiektów. W roku 2024 prowadzone były prace modernizacyjne w Pałacu Rzeczypospolitej (związane m.in. z otwarciem Pałacu dla zwiedzających 21 maja 2024 roku i udostępnieniem wystawy stałej), które swoim zakresem objęły także systemy ochrony przeciwpożarowej i inne systemy bezpieczeństwa. Ma to na celu zwiększenie skuteczności wykrywania ewentualnych zdarzeń pożarowych i umożliwi nie tylko lepszą ochronę zbiorów, ale przede wszystkim pracowników i użytkowników.

PAŁAC RZECZYPOSPOLITEJ

Pałac Rzeczypospolitej, najpiękniejszy barokowy pałac po tej stronie Alp, pierwszy raz w swojej 300-letniej historii został udostępniony zwiedzającym. I od razu stał się jedną z najważniejszych atrakcji turystycznych Warszawy. Jego wspaniałe wnętrza, a także wystawa stała skarbów Biblioteki Narodowej oraz dwie wystawy czasowe przyciągnęły tłumy. W ciągu pierwszych sześciu miesięcy od otwarcia Pałac odwiedziło ponad 170 000 osób.

Dawna rezydencja Kasińskich otwarta została w iście królewskim stylu, jak po remoncie w 1783 roku. W ciepły majowy wieczór na wypełnionym po brzegi placu Kasińskich wybrzmiał wyjątkowy koncert w reżyserii Krzysztofa Materny. Sinfonia Varsovia pod batutą Wojciecha Michniewskiego, Zespół Rocka Progresywnego pod kierownictwem Marka Raduli oraz Joanna Kulig, Jolanta Majchrzak, Justyna Schneider, Daniel Olbrychski, Marcin Przybylski, Olek Rózanek i Tadeusz Woźniak wykonali utwór *Słowo* skomponowany przez ostatniego z wymienionych specjalnie na tę wyjątkową uroczystość. Tytułowe słowa poszczególnych części były cytatami z *Kazań świętokrzyskich* prezentowanych na wystawie stałej w Pałacu.

Gdy tylko muzyka ucichła, pałacową fasadę rozświetliła wielobarwna iluminacja. Oszałamiający spektakl multimedialny do muzyki Wojciecha Urbańskiego przygotowany został przez studio Melt Immersive. Z balkonu nad głównym wejściem wiersze recytowali wybitni aktorzy: Anna Dymna, Jan Peszek oraz Wiktor Zborowski.

Wspaniałe święto Biblioteki Narodowej swoją obecnością zaszczyliło wielu znamienitych gości. Znaleźli się

wśród nich m.in.: Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Hanna Wróblewska, Wicemarszałek Senatu RP Rafał Grupański oraz Ambasador Królestwa Norwegii Øystein Bø.

Dyrektor Biblioteki Narodowej dr Tomasz Makowski, witając gości, powiedział:

Pałac Rzeczypospolitej, przez setki lat zamknięty, od dziś staje się częścią pięknej Warszawy. Są w nim skarby wielu narodów, kultur, języków, religii, które przez setki lat w sposób pokojowy tworzyły wspólnotę, szanując wartości i prawa Rzeczypospolitej, która odwdzięczała się nadaną im wolnością, tolerancją i zachętą do rozwoju. Składamy hołd wiecznotrwałym tym spośród nas w dziejach naszej Rzeczypospolitej, którzy nas stworzyli. Naszą wyobraźnię, bogactwo i precyzję języka, ciekawość świata, otwarcie na odmiennosć i różnorodność. Spojrzenie niepowtarzalne budowali Kochanowski, Mickiewicz, Norwid, Słowacki, Konopnicka i Orzeszkowa, Herbert, Miłosz i Gombrowicz, Chopin i Górecki, Osiecka i Komeda.

Wtorkowy wieczór 21 maja 2024 roku zapisał się jako jeden z najbardziej wzruszających i najpiękniejszych momentów w wielowiekowej historii Narodowej Książnicy.

Gdy tylko uroczystość dobiegła końca tłumy zwiedzających skierowały się w stronę barokowych wnętrz Pałacu, aby podziwiać skarby Biblioteki Narodowej. Przed drzwiami wejściowymi ustawiła się kolejka. Ostatni goście wyszli z Pałacu nad ranem. Po kilku godzinach przerwy, w środę, przed otwarciem o godzinie 11:00 pod Pałacem już czekali kolejni zwiedzający. W pierwszy weekend Pałac odwiedziło ponad 4000 osób, tydzień później ponad 4500 osób. Indywidualni zwiedzający chętnie korzystali z darmowych audioprzewodników, oferujących kilka ścieżek zwiedzania – w języku polskim, angielskim i niemieckim. Audioprzewodniki posiadają także audiodeskrypcję dla osób z dysfunkcją wzroku oraz mają możliwość wyświetlenia na ekranach tłumacza polskiego języka migowego.

W trakcie Imienin Jana Kochanowskiego 29 czerwca zainaugurowany został Edukacyjny Program Zwiedzania Pałacu, czyli oprowadzanie po Pałacu i wystawie stałej z przewodnikiem z Biblioteki Narodowej. W ofercie znalazły się wycieczki w języku polskim, a także angielskim, ukraińskim, białoruskim, włoskim i węgierskim. Pracownicy Narodowej Książnicy przygotowali również

oprowadzania tematyczne: *Prawa Rzeczypospolitej, Malarstwo miniaturowe i artystyczne oprawy książkowe, Oprowadzania konserwatorskie oraz Szlak artystyczny.*

We wrześniu z kolei zainaugurowane zostały lekcje muzealne dla szkół. Przygotowano osobne scenariusze dla klas 1–3, 4–6, 7–8 oraz szkół ponadpodstawowych, dostosowane do programów nauczania. Przez kolejne miesiące, cztery dni w tygodniu od poniedziałku do piątku, z wyjątkiem wtorków, dostępnych było łącznie 40 terminów. Kalendarz udostępniony pod koniec sierpnia z terminami do końca roku wypełnił się błyskawicznie. Do 31 grudnia z lekcji muzealnych skorzystało prawie 5700 dzieci z ponad 200 szkół. Pod koniec roku uruchomione zostały także warsztaty z malowania akwarelami oraz tematyczne warsztaty „Skarby BN” dla najmłodszych zwiedzających.

Pałac odwiedzały delegacje specjalistów z innych instytucji kultury, m.in.: Archiwum Głównego Akt Dawnych, Biblioteki Miejskiej w Łodzi, bibliotek dzielnicowych w Warszawie, bibliotek powiatu siedleckiego, Biblioteki UKSW, Biblioteki Uczelni Techniczno-Handlowej im. Heleny Chodkowskiej, Biura Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Biura Wystąpień i Patronatów Prezydenta Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Fundacji Forum Dialogu, Głównego Urzędu Nadzoru Budowlanego, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Muzeum Getta Warszawskiego, Muzeum Łazienki Królewskie, Ossolineum, Stowarzyszenia Muzealników RP, Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich – Oddział Warszawski, Stowarzyszenia Nauczycieli-Bibliotekarzy – Oddział Warszawski, Pałacu Saskiego, Urzędu m.st. Warszawy, Zamku Królewskiego w Warszawie, Żydowskiego Instytutu Historycznego.

Ogromną popularnością cieszyły się dwie wystawy czasowe. W ramach pierwszej z nich, *Miłosz. Powrót*, otwartej od 29 czerwca do 14 października, zaprezentowanych zostało ponad 150 obiektów związanych z wybitnym noblistą. Były to nie tylko rękopisy i książki, ale także zdjęcia i przedmioty, które trafiły do Biblioteki Narodowej z domu poety w Berkeley i mieszkania w Krakowie. Popularność drugiej wystawy, *Pan Herbert – podróżnik*, przekroczyła najśmielsze oczekiwania. Z jej powodu przed pałacowymi drzwiami znów ustawiły się kolejki. W ciągu dwóch miesięcy od otwarcia (30 października) espozycję odwiedziło

ponad 117 000 osób. Wystawie rękopisów towarzyszyła multimedialna oprawa wizualna przygotowana przez studio Melt Immersive. Był to absolutnych hit jesieni również w polskich mediach społecznościowych.

Zwiedzający, którzy odwiedzali wystawy czasowe, byli zainteresowani także główną atrakcją Pałacu, czyli wystawą stałą skarbów Biblioteki Narodowej. Tworzy ją blisko 200 zabytków polskiego i światowego piśmiennictwa – poczynając od VIII wieku po czasy współczesne – z których część została wpisana na Listę Pamięci Świata UNESCO.

Ekspozycja ma układ chronologiczny. Otwiera ją najstarszy zabytek polskiej historiografii – *Rocznik świętokrzyski dawny*, w którym zostało zapisane zdanie „Dubrovka venit ad Miskonem” (Dąbrowka przybyła do Mieszka), a kończy *Przesłanie Pana Cogito* Zbigniewa Herberta z wymowną frazą „Bądź wierny Idź”.

Na wystawie wyeksponowano cenne pamiątki po polskich noblistach: autografy *Quo vadis* i *Krzyżaków* Henryka Sienkiewicza, list Marii Skłodowskiej-Curie, notatniki Czesława Miłosza, a nawet jego Medal Noblowski. Wśród zaprezentowanych obiektów znalazły się również rękopisy i pierwodruki znanych z lekcji języka polskiego dzieł, m.in.: Jana Kochanowskiego, Mikołaja Reja, Jana Chryzostoma Paska, Jana Potockiego, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Cypriana Kamila Norwida, Józefa Ignacego Kraszewskiego, Elizy Orzeszkowej, Bolesława Prusa, Stefana Żeromskiego, Marii Konopnickiej, Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, Zofii Nałkowskiej, Bruno Schulza, Kazimierza Moczarskiego i Witolda Gombrowicza.

Wydzielona część ekspozycji została poświęcona spuściźnie po Fryderyku Chopinie, w której ważne miejsce zajmuje partytura jego *Koncertu f-moll*. Muzykalia ze zbiorów BN reprezentują na wystawie w Pałacu Rzeczypospolitej zapisy: *Roty* Feliksa Nowowiejskiego, *Symfonii pieśni żalonych* Henryka Mikołaja Góreckiego, *Murów* Jacka Kaczmarskiego, *Małgośki* Agnieszki Osieckiej, *Zegarmistrza światła* Tadeusza Woźniaka, a także szkiców muzyki Krzysztofa Komedy do filmu Romana Polańskiego *Dziecko Rosemary*.

Na wystawie nie mogło też zabraknąć książki, która zmieniła świat, czyli epokowego dzieła Mikołaja Kopernika *O obrotach sfer niebieskich*, a także najbardziej drogiego

z czterech luksusowych egzemplarzy *Sforziady* – jednej z najcenniejszych księzek renesansowej Italii.

W Pałacu Rzeczypospolitej prezentowane są również najstarsze zabytki języka polskiego, wśród nich *Kazania świętokrzyskie* i *Psałterz floriański*, oraz dawne pamiątki polskiej historiografii – obok wspomnianego *Rocznika świętokrzyskiego dawnego*, także kroniki: Galla Anonima, Wincentego Kadłubka i Jana Długosza. W gablotach znalazły się kodeksy stanowiące fundament polskiego i litewskiego prawodawstwa, np.: *Statuty Kazimierza Wielkiego*, *Statut Łaskiego*, dwa najstarsze *Statuty litewskie* oraz najważniejsze akty prawne – druki *Konstytucja z maja* i *Konstytucja dla Europy* Wojciecha Jastrzębowskiego, a także jedyny zachowany egzemplarz broszury *Czy Polacy wybić się mogą na niepodległość?* Józefa Pawlikowskiego. Świat polskiej nauki, poza Kopernikiem i Skłodowską-Curie, reprezentują także: Wacław Seweryn Rzewuski – orientalista i pionier etnografii, autor monumentalnego dzieła o kulturze ludów Bliskiego Wschodu *O koniach wschodnich i wywodzących się z ras orientalnych*, Jan Jonson – autor pierwszego polskiego podręcznika zoologii z połowy XVII wieku oraz Michał Boym – twórca jednego z pierwszych europejskich albumów o przyrodzie Azji Wschodniej.

Na wystawie eksponowane są również – pisane złotem i srebrem na purpurze, bogato zdobione i pięknie iluminowane – rękopiśmienne kodeksy, srebrne oprawy, ogromne średniowieczne księgi liturgiczne, miniatury modlitewniki, zabytki piśmiennictwa staro-cerkiewno-słowiańskiego i kultury ormiańskiej, najstarsze druki cyryliczne i żydowskie, książki z Biblioteki Zygmunta Augusta, rękopisy ze świata Orientu, skarby dawnej kartografii, wśród nich luksusowy renesansowy rękopis *Geografii* Ptolemeusza oraz portolany Angela Freducciego i Antonia Milla. Pokazano nawet list miłosny z 1444 roku.

Trudno byłoby wskazać godniejsze miejsce do prezentowania skarbów Biblioteki Narodowej niż Pałac Rzeczypospolitej. Wybudowany pod koniec XVII wieku przez Jana Dobrogosta Krasińskiego od razu został okrzyknięty najpiękniejszą rezydencją magnacką nie tylko w Warszawie, ale i w całej Rzeczypospolitej. Krasińscy, jedna z najważniejszych i najbardziej wpływowych rodzin w polskiej historii, uważali się za potomków rzymskiego rodu Waleriuszy. Dlatego w detalach architektonicznych widać tak

wiele odniesień do czasów rzymskich – nad Pałacem od strony dziedzińca i ogrodu górują rzeźby Marka Waleriusza Korwusa – legendarnego założyciela rodu. Na tympanonach podziwiać możemy wspaniałe płaskorzeźby Andreasa Schlütera – wybitnego rzeźbiarza, późniejszego twórcy bursztynowej komnaty. Frontowy tympanon przedstawia scenę pojedynku Marka Waleriusza z mężnym Gallem, tympanon ogrodowy zaś scenę triumfalnego wjazdu Marka Waleriusza do Rzymu. W Sali Rycerskiej, czyli ozdobnym westybulu, również znajdziemy posąg Marka Waleriusza, a także rzeźby przedstawiające jego legendarnych następców.

W połowie XVIII wieku Pałac został kupiony przez rząd Rzeczypospolitej i stał się siedzibą centralnych urzędów, np. Komisji Skarbowej, czyli ówczesnego ministerstwa finansów. Po utracie przez Polskę niepodległości budynek zaczął pełnić funkcję sądu i tak też pozostało po

1918 roku. W czasie drugiej wojny światowej Pałac został zniszczony w 80%. Ocalały tylko fragmenty zewnętrznych ścian. W sierpniu 1944 roku podczas Powstania Warszawskiego Pałacu bronił sławny batalion Parasol – na fasadzie zawieszony był wówczas czarny parasol.

Po odbudowie na początku lat 60. Pałac stał się siedzibą Biblioteki Narodowej. Przechowywano tutaj najcenniejsze kolekcje Narodowej Książnicy – rękopisy, stare druki, zbiory graficzne. W Pałacu mieściła się czytelnia zbiorów specjalnych, będąca miejscem spotkań humanistów prowadzących badania naukowe.

Od 21 maja 2024 roku Pałac Rzeczypospolitej z wystawą stałą skarbów Biblioteki Narodowej dostępny jest bezpłatnie dla zwiedzających – codziennie, z wyjątkiem wtorków, od 11:00 do 19:00.

Maciej Szablewski

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA

ROZDZIAŁ VII

PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI NAUKOWEJ

Biblioteka Narodowa jest jednym z głównych krajowych ośrodków badawczych w zakresie bibliotekarstwa, bibliografii, bibliologii i czytelnictwa. Obowiązek prowadzenia przez Bibliotekę Narodową działalności naukowej z zakresu bibliotekoznawstwa, nauki o książce i pokrewnych dziedzin wiedzy nakłada na Narodową Książnicę ustawa z dnia 27 czerwca 1997 roku o bibliotekach.

Wyniki prac naukowych i informacyjnych ukazywały się w postaci książek oraz artykułów zamieszczanych w czasopiśmie krajowych i zagranicznych, w tym także w periodykach Biblioteki Narodowej: „Roczniku Biblioteki Narodowej”, „Notessie Konserwatorskim” i „Polish Libraries”, które znajdują się na liście czasopism punktowanych Ministerstwa Nauki i Edukacji Narodowej. W 2019 roku Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego zakwalifikowało Wydawnictwo Biblioteki Narodowej na listę wydawnictw liczących się w ewaluacji dorobku naukowego.

Biblioteka była organizatorem lub współorganizatorem licznych sympozjów, seminariów, webinarów, otwartych zebrań naukowych, międzynarodowych, krajowych i środowiskowych konferencji naukowych oraz spotkań warsztatowych, a także multimedialnych pokazów i wystaw prezentujących zbiory i dorobek naukowy.

OTWARTE SEMINARIA BIBLIOTEKI NARODOWEJ W 2024 ROKU

Narodowa Książnica od wielu lat jest organizatorem spotkań, których celem jest prezentacja referatów i wyników badań prowadzonych przez jej pracowników, jak i innych specjalistów zajmujących się bibliotekami i książką. W 2024 roku odbyło się 27 Otwartych Seminariów Biblioteki Narodowej, wszystkie w trybie on-line. Wzięło w nich udział 563 uczestników (522 w 2023 roku). Wygłoszono następujące referaty:

- » 9 stycznia 2024, dr Maria M. Przeciszewska, Biblioteka Narodowa, *Polski kanon szkolny w gimnazjach państwowych Kraju Nadwiślańskiego (1864–1897)*
- » 16 stycznia 2024 – dr Jacek Kordel, Biblioteka Narodowa, *Straty biblioteczne na wystawie „Warszawa oskarża” (Muzeum Narodowe w Warszawie, 2 V 1945–28 I 1946)*
- » 5 marca 2024, dr Tomasz Stolarczyk, Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego, *Traktaty, pisma polityczne, zbiory praw, statuty, konstytucje sejmowe w bibliotekach klasztornych z terenów obecnej Polski Środkowej w świetle inwentarzy i katalogów bibliotecznych z XVII–XIX w.*
- » 12 marca 2024, dr Krzysztof Soliński, Biblioteka Narodowa, *Polonika XVI–XVIII wieku w Bibliotece Vallicelliana w Rzymie*
- » 19 marca 2024, prof. Zdzisław Gębołyś, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, *Omówienie książki Hermanna Röscha, „Informationsethik und Bibliotheksethik. Grundlagen und Praxis”, Berlin–Boston 2021. Część II: Etyka informacyjna*
- » 26 marca 2024, Michał Baloğh, Uniwersytet Warszawski, *Korespondencja Pierre’a Parandiera jako (nie)znane źródło do dziejów przedinsurekcyjnych*
- » 9 kwietnia 2024, dr Joanna Orzeł, Uniwersytet Łódzki, *Skarbiec rozmaitych scjencji. Edycja sylwy szlacheckiej z 1759 r.*
- » 16 kwietnia 2024, Natalia Nowińska, Biblioteka Narodowa, *Gdzie papier wygrywa z ekranem. Narracje graficzne w bibliotekach medialnych*
- » 23 kwietnia 2024, dr Mikołaj Banaszkiewicz, Biblioteka Narodowa, *Bohdan Kutytowski, prasa polska i trzy Rosje*
- » 7 maja 2024, dr Maria M. Przeciszewska, Biblioteka Narodowa, *Recenzja pracy zbiorowej „Literary Canon Formation as Nation-Building in Central Europe and the Baltics. 19th to Early 20th Century”, ed. by Aistė Kučinskienė, Viktorija Šeina, and Brigita Speičytė, Leiden–Boston 2021*
- » 14 maja 2024, dr hab. Markus Eberhardter, Biblioteka Narodowa, *Księgozbiór Aleksandra Brücknera. Wstępne rozpoznanie i perspektywy badawcze*
- » 21 maja 2024, Mateusz Melski, Biblioteka Narodowa, *Archiwum Krzysztofa Komedy. Prezentacja nowego katalogu rękopisów Biblioteki Narodowej*
- » 28 maja 2024, dr hab. Martyna Deszczyńska, Biblioteka Narodowa, *Książki-syntezy w dyskusji nad dziełem naukowym schyłku oświecenia i w I poł. XIX w.*
- » 4 czerwca 2024, dr Tomasz Szwaciński, Biblioteka Narodowa, *Historia Państwowej Publicznej Naukowo–Technicznej Biblioteki Oddziału Syberyjskiego Rosyjskiej Akademii Nauk w Nowosybirsku oraz przechowywane w jej zasobie polonika*
- » 11 czerwca 2024, dr Jacek Kordel, Biblioteka Narodowa, *Biblioteka Załuskich w świetle osiemnastowiecznych opinii*
- » 18 czerwca 2024, dr Krzysztof Kossarzecki, Biblioteka Narodowa, *Związki Sobieskich z Załuskimi. Próba naświetlenia motywów decyzji księżnej Marii Karoliny*

de Bouillon przekazania księgozbioru Sobieskich Zatulskim

- » 8 października 2024, dr Tomasz Stolarczyk, Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego, *Kazania i zbiory kazań Fabiana Birkowskiego OP z okresu poprzedzającego jego przyjazd do Krakowa (1628–1633). Zarys problematyki*
- » 15 października 2024, Izabela Koryś, Biblioteka Narodowa, *Jak mierzyć i porównywać wypożyczenia cyfrowe w bibliotekach: trudności aplikowania standardów i praktyk międzynarodowych do polskich realiów*
- » 22 października 2024, prof. dr hab. Zdzisław Gębołyś, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, *Omówienie książki H. Röscha, „Informationsethik und Bibliotheksethik. Grundlagen und Praxis” (2021). Część II: Etyka informacyjna*
- » 29 października 2024, dr Paweł Figurski, Instytut Sztuki PAN, *eCatalogus+. Platforma cyfrowa dla opisu i analizy średniowiecznych rękopisów*
- » 5 listopada 2024, dr Mikołaj Banaszkiewicz, Biblioteka Narodowa, *Profil czasopisma polskiego w Rosji doby wojny i rewolucji*
- » 12 listopada 2024, dr Maria M. Przeciszewska, Biblioteka Narodowa, *Biblioteki szkolne w gimnazjach rządowych Kraju Nadwiślańskiego, 1869–1905, cz. 1: Geneza, cele polityczne, organizacja*
- » 19 listopada 2024, dr Anna Bujko, Instytut Północny im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie, *Zbiory królewskie w bibliotekach olsztyńskich*
- » 26 listopada 2024, dr hab. Martyna Deszczyńska, Biblioteka Narodowa, *Mentalność i okoliczności – o warunkach tworzenia prac naukowych w okresie późnego oświecenia i w pierwszej połowie XIX w.*

- » 3 grudnia 2024, prof. ucz. dr hab. Bożysław Kopka, Biblioteka Narodowa, *Dzieło literackie jako źródło historyczne. Przypadek literatury obozowej XX wieku*
- » 10 grudnia 2024, dr Tomasz Szewczyński, Biblioteka Narodowa, *Omówienie książki Alberto Manguel, „Historia czytania”, tłum. H. Jankowska, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 2023*
- » 17 grudnia 2024, dr Aleksandra Ziober, Uniwersytet Wrocławski, *Jan Stanisław Sapieha i jego „droga” do szaleństwa*

DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZO-NAUKOWA PRACOWNIKÓW BIBLIO- TEKI NARODOWEJ

Prace naukowe w 2024 roku były prowadzone w wielu komórkach organizacyjnych, a zwłaszcza w instytutach Narodowej Książnicy: Instytucie Bibliograficznym, Instytucie Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych oraz Instytucie Książki i Czytelnictwa. Działalność dwóch pierwszych opisana została w rozdziałach: *Katalogowanie zbiorów bibliotecznych* oraz *Konserwacja zbiorów bibliotecznych*.

Instytut Książki i Czytelnictwa prowadził prace badawczo–naukowe w dziedzinie bibliotekoznawstwa, czytelnictwa oraz historii książki i prasy. W skład Instytutu wchodzi:

- » Pracownia Historii Bibliotek i Czytelnictwa, która prowadzi badania nad dziejami bibliotek polskich w kraju i za granicą, dziejami czytelnictwa oraz stratami wojennymi;
- » Pracownia Bibliotekoznawstwa, która prowadzi prace naukowe w zakresie funkcjonowania bibliotek różnych typów, przede wszystkim bibliotek publicznych. Pracownia opracowuje coroczny raport o stanie bibliotek w Polsce;

- » Pracownia Badań Czytelnictwa, która prowadzi prace naukowe nad społecznym zasięgiem książki w Polsce współczesnej, czytaniem na tle innych form uczestnictwa w kulturze, czytelnictwem wybranych kategorii społecznych (zwłaszcza młodzieży szkolnej, studentów, osób starszych), praktykach lekturowych i strategii przetwarzania informacji w środowisku ICT. Pracownia opracowuje coroczny raport *Stan czytelnictwa w Polsce*.

Pracownicy Instytutu opracowywali coroczne raporty, publikowali artykuły w punktowanych czasopismach, występowali z referatami na polskich i międzynarodowych konferencjach, przygotowywali recenzje i ekspertyzy, uczestniczyli w pracach grup roboczych w ramach projektów badawczych, zasiadali w komitetach redakcyjnych i radach naukowych prestiżowych czasopism, pełnili odpowiedzialne funkcje w organach koleżeńskich, prowadzili ćwiczenia, wykłady i seminaria na uczelniach.

Coroczny raport o stanie czytelnictwa, cieszący się zawsze dużym zainteresowaniem nie tylko badaczy, ale również mediów, wzorem lat ubiegłych ukazał się w dwóch wersjach. Najpierw został opublikowany raport wstępny, zawierający najważniejsze dane dotyczące 2023 roku, a następnie raport pełny, szczegółowo analizujący zmiany w poziomie czytelnictwa, ich przyczyny oraz preferencje lekturowe Polaków. Obie publikacje opracowali dr hab. Roman Chymkowski, dr Zofia Zasacka i dr Izabela Koryś. Raporty dostępne są na stronie internetowej Biblioteki Narodowej w zakładce *Raporty BN*. Wersja pełna ukazała się także drukiem, nakładem Wydawnictwa Biblioteki Narodowej: Roman Chymkowski, Zofia Zasacka, Izabela Koryś, *Stan czytelnictwa książek w Polsce w 2023 roku*, Warszawa 2024. Badania autorów wskazały, że w 2023 roku nastąpił wzrost czytelnictwa o 9 punktów procentowych w stosunku do roku 2022. Co najmniej jedną książkę przeczytało 43% Polek i Polaków, odsetek czytelników intensywnych, czyli osób, które czytały siedem lub więcej książek w ciągu roku, nie zmienił się znacząco i wynosił 8%. W raporcie autorzy dokonali też analizy profilu czytelnika, jaki wyłania się z badań w 2023 roku, opisali wpływ nastrojów społecznych na praktyki lekturowe, uczestnictwo czytelników w kulturze cyfrowej (w takich formach, jak podcasty, vlogi, krótkie filmy, wpisy influencerów rekomendujące książki i czytanie na platformach TikTok, w społeczności BookTok, BookTube na YouTube czy też na Instagramie), wzrost liczby użytkowników

bibliotek, zainteresowanie czytaniem książek w formatach cyfrowych i słuchaniem audiobooków, źródła i drogi książek do czytelników oraz konkretne wybory czytelnicze – zestawienie najbardziej popularnych autorów.

Ponadto pracownicy Instytutu Książki i Czytelnictwa w 2024 roku opublikowali 9 artykułów (17 w 2023 roku), w tym cztery artykuły w czasopismach punktowanych znajdujących się w wykazie MNiSW, jeden w recenzowanym tomie zbiorowym i jeden w publikacji innej niż naukowa. Ponadto złożyli do druku cztery artykuły w czasopismach punktowanych znajdujących się w wykazie MNiSW, jeden artykuł w innych czasopismach recenzowanych, dwa w recenzowanych tomach zbiorowych i dwa w publikacjach innych niż naukowe. Wygłosili również 13 referatów na konferencjach naukowych, w tym na pięciu międzynarodowych, a także prezentowali wyniki swoich badań na Otwartych Seminariach Biblioteki Narodowej.

Działalność badawczo-naukową prowadzili również pracownicy pozostałych komórek organizacyjnych.

WYBRANE PUBLIKACJE PRACOWNIKÓW BIBLIOTEKI NARODOWEJ W 2024 ROKU (WYKAZ NIE ZAWIERA PUBLIKACJI ZŁOŻONYCH DO DRUKU)

PAVEL BARDOVSKIY

- » *Alumnat papieski w Wilnie w systemie kształcenia duchowieństwa bazylikańskiego*, „Rocznik Humanistyczny” 2024, t. 21, nr 1.

DR HAB., PROF. BN ROMAN CHYMKOWSKI (WSPÓLNIE Z IZABELĄ KORYŚ I ZOFIĄ ZASACKĄ)

- » *Stan czytelnictwa książek w Polsce w 2023 roku*, Biblioteka Narodowa, Warszawa 2024.
- » *Stan czytelnictwa w Polsce w 2023 roku – wstępny raport*.

DR HAB. BARTŁOMIEJ CZARSKI

- » [Nota katalogowa, w:] *Uskrzydłone. Putta w sztuce renesansu. Winged. Putti in Renaissance Art*, red. Marcin Fabiański, Muzeum Narodowe w Krakowie, Kraków 2024, s. 290–291 (hasło w katalogu: *Putto z czaszką. Putto with a skull*).

DR OLGA DAWIDOWICZ-CHYMKOWSKA

- » *Ruch Wydawniczy w Liczbach 2023. Książki*, t. 77, Warszawa 2024.
- » *Ruch Wydawniczy w Liczbach 2023. Periodyki*, t. 78, Warszawa 2024

DR HAB. MARTYNA DESZCZYŃSKA

- » *Biblioteka Rady Stanu Królestwa Polskiego w okresie konstytucyjnym i nieznane źródła do jej dziejów*, „Rocznik Biblioteki Narodowej” 2023, t. LIV, s. 53–79.
- » *Na marginesie edycji – Listy pasterskie, orędzia i odezwy Episkopatu Polski 1918–1939*, wyd. i wprowadzenie A. Gąsior, ks. J. Królikowski, Kraków 2018, ss. 304, „Tarnowskie Studia Teologiczne” 2023, t. 42, nr 2, s. 109–124 [tekst ukazał się w styczniu 2024].
- » *Biblia w czytelnictwie polskim na przełomie XVIII i w pierwszych dekadach XIX stulecia*, „Wiek Oświecenia” 2024, t. 40, s. 11–43.
- » *Jański Teodor Ignacy Bogdan (1807–1840)*, w: *Słownik biograficzny polskiego katolicyzmu społecznego*, t. VII, red. Rafał Łatka, Warszawa 2024.
- » Recenzja: Andrew Pettegree, *Arthur der Weduwen, Biblioteki. Krucha historia*, Wydawnictwo Smak Słowa, przeł. Agnieszka Nowak-Młynikowska, [pierwodruk: London 2021], Sopot 2022, ss. 554, „Bibliotekarz” 2024, nr 3, s. 32–36.

DR HAB. MARKUS EBERHARTER

- » *On the Book and Sword Exhibition in occupied Warszawa in 1941*, „Polish Libraries” 2023, t. 11, s. 117–152.

DR EWA FABIAN

- » *Ochrona dostępności cyfrowej serwisów internetowych podmiotów publicznych*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2024.

DR ZBIGNIEW JAZIENICKI

- » *Kryzys schizofreniczny i rozszczępienie formy poetyckiej w dobie kapitalizmu kognitywnego. Klasycyzm postmodernistyczny* Przemysław Dakowicz, „Przegląd Humanistyczny” 2024, nr 1, s. 21–43.
- » *O zapomnianych wierszach Kuby Koziół*, „Pamiętnik Literacki” 2024, z. 2, s. 125–141.

DR JACEK KORDEL

- » Recenzja: Regine Dehnel, *Übernommen, Weiterverteilt, Zerstreut. Die Zentralstelle für Wissenschaftliche Altbestände und NS- Raubgut nach 1945, mit einem Vorwort von Achim Bonte*, Frankfurt am Main 2024, „Polish Libraries” 2024, t. 12, s. 326–333.
- » *NS-Bibliothekspolitik im besetzten Polen*, w: *Verboten, beschlagnahmt, geraubt NS-Bibliothekspolitik und -praxis in Europa*, hrsg. v. Claude D. Conter, Jean-Marie Reding (Bibliothek und Wissenschaft, 56), Wiesbaden 2024, s. 211–225.

IZABELA KORYŚ**(WSPÓLNIE Z ROMANEM CHYMKOWSKIM I ZOFIĄ ZASACKĄ)**

- » *Stan czytelnictwa książek w Polsce w 2023 roku*, Biblioteka Narodowa, Warszawa 2024.
- » *Stan czytelnictwa w Polsce w 2023 roku – wstępny raport*.

DR KRZYSZTOF KOSSARZECKI

- » Oprac. wspólnie z dr hab. Anną Just, *Katalog Rękopisów Biblioteki Narodowej*, t. 32, *Rękopisy niemieckie różnych proveniencji*, Warszawa 2024.

DR GRAŻYNA LEWANDOWICZ-NOSAL

- » „*Siedem księżyców*” Wandy Chotomskiej i Józefa Wilkonia – *jedność słowa i obrazu*, „Paidia i Literatura” 2023, nr 5, s. 1–8.
- » *Na tropie „Rokisia”. Ilustracje i ilustratorzy książki Joanny Papużyńskiej*, „Guliwer. Czasopismo o Książce dla Dziecka” 2024, nr 1.
- » Recenzja książki: Grzegorz Kiciński, *12 opowieści o aniołach. Historie prawdziwe. Fundacja Aniołów Miłosierdzia*, Warszawa 2023, „Poradnik Bibliotekarza” 2024, nr 7/8, s. 75.

- » Recenzja książki: Justyna Bednarek, *Każdy może być święty, czyli nawet Łobuzy idą do nieba*. Światlik, Białystok, 2024, „Poradnik Bibliotekarza” 2024, nr 7/8, s. 110.
- » *Święci na święta* (recenzje 4 książek), „Poradnik Bibliotekarza” 2024, nr 12, s. 27–28.

DR TOMASZ MAKOWSKI

- » Oprac. *Trzy razy otwierana. Najcenniejsze zbiory Biblioteki Narodowej w Pałacu Rzeczypospolitej*, Warszawa 2024.
- » Oprac. *The Palace of the Commonwealth. Three Times opened. Treasures from the National Library of Poland at the Place of the Commonwealth*, Warszawa 2024 (tłum. Nick Ukiah).

PAWEŁ MATRAŚ

- » *On the maximum dimensions of subalgebras of $M_n(K)$ satisfying two related identities*, Paweł Matraś, Leon van Wyk, Michał Ziembowski, „Linear Algebra and its Applications” 2024, vol. 698, s. 73–93.
- » *The structure of subalgebras of full matrix algebras over a field satisfying the identity $[x_1, y_1][x_2, y_2] \dots [x_q, y_q] = 0$* , Paweł Matraś, Leon van Wyk, Michał Ziembowski, „Journal of Algebra” 2024, vol. 657, s. 159–206.

ADAM MATYSIAK

- » *Przewyciężenie dualizmu pojęcia „Natur” w pismach teoretycznych Friedricha Hölderlina z lat 1794–1795*, „Edukacja Filozoficzna” 2023, nr 76, s. 75–105.

MATEUSZ MELSKI

- » Oprac. *Katalog rękopisów Biblioteki Narodowej*, t. 31, Archiwum Krzysztofa Komedy, Warszawa 2024.

JUSTYNA MORAWSKA

- » *Czy należy chronić dzieci przed książkami?*, „Dzieciństwo. Literatura i Kultura” 2023, t. 5, nr 2, s. 170–179.

DR ANNA OSIŃSKA

- » *Homo reminiscens – kreacje bohaterów literackich Stefana Żeromskiego wobec problemów nowoczesnej*

podmiotowości, Wydawnictwo Naukowe UKSW, Warszawa 2023.

- » „(...) nie mogę obejść się bez refleksji”, czyli o filozoficznej refleksyjności Edyty Stein, „Roczniki Teologiczne Warszawsko-Praskie” 2023, t. 18, s. 85–100.

DR MARIA PRZECISZEWSKA

- » Recenzja: *Literary canon formation as nation-building in Central Europe and the Baltics. 19th to early 20th century*, ed. by Aistė Kučinskienė, Viktorija Šeina, and Brigita Speičytė, Leiden – Boston 2021, „Polish Libraries” 2024, t. 12, s. 333–344.

MARZENA PRZYBYSZ

- » *Z życia SBP*, „Bibliotekarz” 2024, nr 1, s. 40–41; nr 2, s. 41; nr 3, s. 41; nr 4, s. 41; nr 5, s. 40–41; nr 6, s. 41; nr 7/8, s. 50–53; nr 10, s. 40–41; nr 11, s. 41; nr 12, s. 41.
- » *Działalność sekcji, komisji i zespołów Zarządu Głównego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich*. Cz. 1, „Bibliotekarz” 2024, nr 5, s. 17–22.
- » *Działalność sekcji, komisji i zespołów Zarządu Głównego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich*. Cz. 2, „Bibliotekarz” 2024, nr 6, s. 8–14.
- » *Rozmowa z Justyną Rudominą Bibliotekarzem Roku 2023*, „Bibliotekarz” 2024, nr 6, s. 26–31.
- » *Rozmowa z Anitą Fal dyrektorką Gminnej Biblioteki Publicznej w Krościenku Wyżnym*, „Bibliotekarz” 2024, nr 7/8, s. 34–38.
- » *Rozmowa z Łukaszem Żywulskim kierownikiem Biblioteki Centralnej Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Teodora Heneczka w Piekarach Śląskich*, „Bibliotekarz” 2024, nr 9, s. 35–38.

DR IRENA RADZEVICH

- » *Przekształcenie wnętrza oraz brył kościołów na cerkwie prawosławne w II połowie XIX w. na wschodnich ziemiach dawnej Rzeczypospolitej*, w: *Zniszczyć obraz. Ikonoklazm europejski. Akt destrukcji i akt twórczy*, red. Alicja Saar-Kozłowska, Warszawa 2024, s. 141–158.

ANNA ROMANIUK

- » Oprac. *Pan Herbert – podróżnik*. Katalog wystawy, Warszawa 2024.

DR MACIEJ SZABLEWSKI

- » Oprac. *Sprawozdanie Biblioteki Narodowej za rok 2023*, Warszawa 2024.

BARTŁOMIEJ SZCZEPANKOWSKI

- » *Listy Stefanii Skwarczyńskiej do Anatola Sterna*, „Biuletyn Konserwatorski Województwa Podlaskiego” 2024, z. 30, s. 229–248.

MARTA TAPEREK

- » Hasło: *Ryszard Berwiński*, w: *Słownik krytyki literackiej 1764–1918*, t. 1, Warszawa 2024, s. 87–91.

KRZYSZTOF UMIŃSKI

- » *Bibliomulica z Kordoby*, scenariusz Wilfrid Lupano, rysunki Léonard Chemineau, kolory Christophe Bouchard, z języka francuskiego przełożył Krzysztof Umiński, Warszawa 2024.
- » Przygotowanie bloku tekstów poświęconych Tobiasowi Wolffowi: opracowanie koncepcji, redakcja, przekład trzech tekstów prozatorskich, napisanie szkicu prezentacyjnego, opracowanie bioogramów autorskich, „Literatura na Świecie” 2024, nr 5/6.

ŁUKASZ WŁASIUK

- » *Listy Stefanii Skwarczyńskiej do Anatola Sterna*, „Analecta. Studia i Materiały z Dziejów Nauki” 2023, z. 1, s. 279–294.

DR ZOFIA ZASACKA**(WSPÓLNIE Z ROMANEM CHYMKOWSKIM I IZABELĄ KORYŚ)**

- » *Stan czytelnictwa książek w Polsce w 2023 roku*, Biblioteka Narodowa, Warszawa 2024.
- » *Stan czytelnictwa w Polsce w 2023 roku* – wstępny raport.

WYGŁOSZONE REFERATY I UCZESTNICTWO PRACOWNIKÓW BIBLIOTEKI NARODOWEJ W PANE-LACH DYSKUSYJNYCH NA WYBRANYCH KONFERENCJACH I SEMINARIACH W 2024 ROKU**DR TYMOTEUSZ BARAŃSKI**

- » *Memory Institutions' Mission and the Copyright Law: Cooperation, Coexistence or Collision?* – referat wygłoszony na konferencji naukowej „Memory Institutions and the State: Connecting History, Understanding the Present, and Building a Future”, której organizatorami w dniach 7–8 listopada 2024 roku były Martynas Mažvydas National Library of Lithuania oraz American Space of the National Library of Lithuania.

PAVEL BARDOVSKYI

- » *Alumnat papieski w Wilnie w systemie kształcenia duchowieństwa bazylińskiego*, referat wygłoszony na konferencji „Oblicza Wschodu. Kościoły Wschodnie w Europie Środkowo-Wschodniej w epoce nowożytnej – historia i perspektywy badawcze”, organizowanej na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu 1–2 września 2024 roku.

DR MIKOŁAJ BANASZKIEWICZ

- » *Bohdan Kutylowski, prasa polska i trzy Rosje* – referat na Otwartym Seminarium Biblioteki Narodowej 23 kwietnia 2024 roku.
- » *Profil polskiego czasopisma w Rosji doby wojny i rewolucji* – referat na Otwartym Seminarium Biblioteki Narodowej 5 listopada 2024 roku.

ANDRZEJ BUJANOWICZ

- » *Zabezpieczenie budynków i zbiorów*, referat wygłoszony podczas XXVIII Spotkań Konserwatorskich „Sztuka Konserwacji” odbywających się w Warszawie w dniach 16–19 kwietnia 2024 roku.

DR DANIEL CHLASTAWA

- » *Katalogowanie w systemie Alma* – referat zaprezentowany podczas wizyty w BN delegacji Biblioteki Uniwersyteckiej w Wilnie wygłoszony 3 marca 2024 roku.

DR HAB. MARTYNA DESZCZYŃSKA

- » *„Wyłom w szańcu” – czyli o konwersjach warszawskich katolików na prawosławie w połowie XIX w. w świetle akt archidiecezjalnych*, referat wygłoszony na konferencji „Religie i ideologie w rosyjskiej przestrzeni imperialnej (1689–2024) / Religions and Ideologies in Russian and Soviet Imperial Space (1689–2024)” organizowanej przez Uniwersytet Jana Pawła II w Krakowie 27 grudnia 2024 roku.
- » *Książki-syntezy w dyskusji nad dziełem naukowym schyłku oświecenia i w I poł. XIX w.* – referat wygłoszony na Otwartym Seminarium Biblioteki Narodowej 28 maja 2024 roku.
- » *Mentalność i okoliczności – o warunkach tworzenia prac naukowych w okresie późnego oświecenia i w pierwszej połowie XIX w.* – referat wygłoszony na Otwartym Seminarium Biblioteki Narodowej 26 listopada 2024 roku.

DR HAB. MARKUS EBERHARTER

- » *Die wissenschaftliche Biographie Aleksander Brückners im Spiegel seines Büchernachlasses (Biografia naukowa Aleksandra Brücknera na tle jego spuścizny książkowej)*, referat wygłoszony na VI Kongresie Polonoznawczym organizowanym na Uniwersytecie Technicznym w Dreźnie 14–17 marca 2024 roku.
- » *Księgozbiór Aleksandra Brücknera. Wstępne rozpoznanie i perspektywy badawcze* – referat wygłoszony na Otwartym Seminarium Biblioteki Narodowej 14 maja 2024 roku.

DR JACEK KORDEL

- » *Honoring Heritage: Commemorating the Destruction of Polish Libraries and Book Collections during World War II*, referat wygłoszony na „Memory Institutions And The State: Connecting History, Understanding the Present, and Building a Future” organizowanym przez Litewską Bibliotekę Narodową w Wilnie 7–8 listopada 2024 roku.
- » *Straty biblioteczne na wystawie „Warszawa oskarża” (Muzeum Narodowe w Warszawie, 2 V 1945–28 I 1946)* – referat wygłoszony na Otwartym Seminarium Biblioteki Narodowej 16 stycznia 2024 roku.
- » *Biblioteka Żałuskich w świetle osiemnastowiecznych opinii*, referat wygłoszony na Otwartym Seminarium Biblioteki Narodowej 11 czerwca 2024 roku.
- » Udział w dyskusji panelowej *Umkämpft. Erinnerungen an den Nationalsozialismus in Mittel- und Osteuropa*, towarzyszącej wystawie fotografii „Urna” Pawła Bownika, spotkanie organizowane przez Haus der Geschichte w Bonn, 29 listopada 2024 roku.

IZABELA KORYŚ

- » Prezentacja w trakcie sesji NAPLE e-book Working Group oraz udział w obradach plenarnych NAPLE 8 kwietnia 2024 roku w trakcie The 32st EBLIDA Council & Conference and 2nd EBLIDA-NAPLE-PL2030 Event w Lizbonie.
- » *Stan bibliotek w 2023* – referat wygłoszony na posiedzeniu Krajowej Rady Bibliotecznej 28 czerwca 2024 roku.
- » *Jak mierzyć i porównywać wypożyczenia cyfrowe w bibliotekach: trudności aplikowania standardów i praktyk międzynarodowych do polskich realiów* – referat wygłoszony podczas Otwartego Seminarium Biblioteki Narodowej 15 października 2024 roku.

DR KRZYSZTOF KOSSARZECKI

- » *Zwizki Sobieskich z Żałuskimi. Próba naświetlenia motywów decyzji księżnej Marii Karoliny de Bouillon przekazania księgozbioru Sobieskich Żałuskim* – referat wygłoszony na Otwartym Seminarium Biblioteki Narodowej 18 czerwca 2024 roku.

JUSTYNA KRÓL-PRÓBA

- » Referat na temat metod usuwania znaków własnościowych i wykrywania śladów interwencji wygłoszony na uroczystości prezentacji i przekazania do zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu książek *Pan Vogt* Karola Marksa oraz *Anegdota na temat najnowszej niemieckiej filozofii i publicystyki autorstwa Bruno Bauera, Ludwiga Feuerbacha, Friedricha Köppena, Karla Nauwerka, Arnolda Ruge i innych niewymienionych* pod red. Arnolda Ruĝe, która odbyła się w Warszawie 29 lutego 2024 roku.

DR GRAŻYNA LEWANDOWICZ-NOSAL

- » Udział w panelu dyskusyjnym *Warszawski żywot „Guliwera”* poświęconym czasopiśmu o książce dla dziecka „Guliwer”, zorganizowanym w Bibliotece Głównej m.st. Warszawy 26 czerwca 2024 roku.

DR TOMASZ MAKOWSKI

- » *Jak efektywnie zarządzać instytucjami kultury?* – wystąpienie podczas panelu na IX Europejskim Kongresie Samorządów w Mikołajkach 4–5 marca 2024 roku.
- » *Działalność wydawnicza Biblioteki Ordynacji Zamojskiej w Warszawie*, referat na konferencji naukowej „400 lat druku w Warszawie”, która odbyła się w Warszawie 11–12 marca 2024 roku.
- » *Biblioteka jako usługa w 2024 roku*, referat wygłoszony na Seminarium podsumowującym wdrożenie systemu bibliotecznego ALMA wraz z wyszukiwarką PRIMO w Bibliotece Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego, Politechniki Gdańskiej, Uniwersytetu Gdańskiego oraz Europejskiego Centrum Solidarności w Gdańsku 15 marca 2024 roku.
- » *Andrzej Grodek i Biblioteka Narodowa*, wykład otwierający święto Szkoły Głównej Handlowej 13 czerwca 2024 roku.
- » *National Libraries as the nationwide network coordinators*, CENL AGM session, Warszawa 16–18 czerwca 2024 roku.
- » Udział w panelu *Demony historii* z Adamem Michnikiem, Krzysztofem Pomianem i Robertem Trabą, na konferencji „Pamiętanie: Miłosz–Herbert”, 16 września 2024 roku.

- » Udział w panelu *Zmiany społeczno-kulturowe a stereotypy dotyczące bibliotek i czytelnictwa* na Festiwalu Literacki Sopot, 23 września 2024 roku.
- » *Biblioteka jako wszechświat*, wykład inauguracyjny roku akademickiego na Akademii Katolickiej w Warszawie 8 września 2024 roku.
- » *Analiza i wykorzystanie badań w pracy bibliotek i bibliotekarzy*, referat wygłoszony na konferencji „Porozmawiajmy o bibliotekach. Praktyczne aspekty zarządzania strategicznego w bibliotekach”, która odbyła się w Łodzi 10–11 października 2024 roku.
- » *The National Library as a service for libraries in Poland*, referat wygłoszony na The 16th International Bibliotheca Baltica Symposium „Past, Present and Future of the Shared Cultural Heritage in the Baltic Sea Region”, które odbyło się w Warszawie 17–18 października 2024 roku.
- » Udział w panelu *Różnorodność podmiotów kultury – szanse i wyzwania dla budowy nowoczesnych, transparentnych i skutecznych mechanizmów finansowych* z udziałem Pawła Pietrzyka, Doroty Sidorowicz-Mulak i Artura Józwicka na wspólnym Kongresie Kultury 18 listopada 2024 roku.
- » Udział w panelu *Modernizacja przestrzeni i co dalej?* na Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Modernizacja przestrzeni i co dalej? Doświadczenia i wyzwania partnerów”, która odbyła się w Zielonej Górze 20–21 listopada 2024 roku.
- » *Czytelnia głośna czy czytelnia cicha?*, wykład wprowadzający na Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Modernizacja przestrzeni i co dalej? Doświadczenia i wyzwania partnerów”, która odbyła się w Zielonej Górze 20–21 listopada 2024 roku.
- » Udział w panelu *Schowaj smartfona, wyjmij książkę. Jak zachęcić Polaków do czytania?*, który odbył się na XII edycji Festiwalu Czytania im. Wojciecha Pszoniaka 22 listopada 2024 roku.

JERZY MANIKOWSKI

- » *Opakowania ochronne dla zbiorów bibliotecznych*, referat wygłoszony podczas XXVIII Spotkań Konserwatorskich „Sztuka Konserwacji” odbywających się w Warszawie 16–19 kwietnia 2024 roku.

- » *How National Library of Poland Saved Its Rare Collections Through Mass Deacidification System*, referat wygłoszony na „Coordination Meeting and Workshop on the Preservation of Library Materials and Ancient Manuscripts of the Nusantara: Implementing Best Practices from Developed Countries to Strengthen the Preservation of the Nation's Documentary Heritage”, które odbyło się w Dżakarcie w Indonezji 21 maja 2024 roku.

MATEUSZ MELSKI

- » *Archiwum Krzysztofa Komedy. Prezentacja nowego katalogu rękopisów Biblioteki Narodowej*, referat wygłoszony na Otwartym Seminarium Biblioteki Narodowej 21 maja 2024 roku.

JUSTYNA MORAWSKA

- » Udział w panelu dyskusyjnym *Czytelnictwo Bliskości – rozmowa o tym, co i jak czytać dzieciom*, który odbył się w ramach festiwalu i targów wydawnictw dla dzieci i młodzieży Mały Koneser 23 marca 2024 roku.

NATALIA NOWIŃSKA

- » *Na marginesach praktyk czytelniczych, czyli komiks w bibliotece*, referat wygłoszony na konferencji „Komiksowe marginesy i marginalia” organizowanej przez Bibliotekę Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu.
- » *Gdzie papier wygrywa z ekranem, czyli narracje graficzne w bibliotekach medialnych* – referat wygłoszony podczas Otwartego Seminarium Biblioteki Narodowej 16 kwietnia 2024 roku.

JOANNA PIEKARSKA

- » *Strażnicy ksiąg? Przewodnicy po muzeum literatury? Czy towarzysze w zmieniającym się świecie? O roli i misji współczesnego bibliotekarza* – referat wygłoszony na konferencji „Oko na świat”, która odbyła się w Bibliotece Narodowej 22 marca 2024 roku.

EWA POTRZEBNICKA

- » *Ewidencja, przeglądy magazynów i udostępnianie zbiorów*, referat wygłoszony podczas XXVIII Spotkań

Konserwatorskich „Sztuka Konserwacji” odbywających się w Warszawie 16–19 kwietnia 2024 roku.

- » *Ochrona i zabezpieczanie zbiorów bibliotecznych*, referat wygłoszony na seminarium zorganizowanym przez Uniwersytet Opolski 5 grudnia 2024 roku.

DR MARIA MAGDALENA PRZECISZEWSKA

- » *Polish School Canon in Vistula Land, 1864–1894*, referat wygłoszony podczas Letniej Tartuskiej Szkoły Semiotyki (tzw. Dni Łotmanowskie) w Viljandi w Estonii organizowanej w dniach 28–31 sierpnia 2024 roku.
- » *Polski kanon szkolny w gimnazjach państwowych Kraju Nadwiślańskiego (1864–1897)*, referat wygłoszony podczas Otwartego Seminarium Biblioteki Narodowej 9 stycznia 2024 roku.
- » *Recenzja pracy zbiorowej „Literary canon formation as nation-building in Central Europe and the Baltics. 19th to early 20th century”, ed. by Aistė Kučinskienė, Viktorija Šeina, and Brigita Speičytė, Leiden – Boston 2021* – referat wygłoszony w ramach Otwartego Seminarium Biblioteki Narodowej 7 maja 2024 roku.
- » *Biblioteki szkolne w gimnazjach rządowych Kraju Nadwiślańskiego, 1869–1905, cz. 1: Geneza, cele polityczne, organizacja* – referat wygłoszony podczas Otwartego Seminarium Biblioteki Narodowej 12 listopada 2024 roku.

MARZENA PRZYBYSZ

- » Współprowadzenie ogólnopolskiej konferencji LXIV Ogólnopolskiego Spotkania Zespołu ds. Bibliografii Regionalnej „Bibliografia regionalna – współczesne dylematy i wyzwania” w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu 5–6 września 2024 roku.

DR KRZYSZTOF SOLIŃSKI

- » *Polonika XVI–XVIII wieku w Biblioteca Vallicelliana w Rzymie* – referat wygłoszony podczas Otwartego Seminarium Biblioteki Narodowej 12 marca 2024 roku.

KRZYSZTOF STĘPNIAK

- » *Kształtowanie klimatu w magazynach zbiorów: wentylacja i klimatyzacja*, referat wygłoszony podczas XXVIII Spotkań Konserwatorskich „Sztuka

Konserwacji”, które odbyły się w Warszawie w dniach 16–19 kwietnia 2024 roku.

DR MACIEJ SZABLEWSKI

- » Prowadzenie konferencji „Porozmawiajmy o bibliotekach” zorganizowanej przez BN i Bibliotekę Miejską w Łodzi w dniach 10–11 października 2024 roku.
- » *National Library in Poland – short view*, referat wygłoszony podczas International Reading Room Challenges 15 października 2024 roku w Lublaniu.
- » Udział w panelu dyskusyjnym podczas konferencji podsumowującej „Program rozwoju wolontariatu w bibliotekach m.st. Warszawy” zorganizowanej 22 listopada 2024 roku w Pałacu Rzeczypospolitej przez Centrum Komunikacji Społecznej Urzędu m.st. Warszawy oraz Biuro Kultury Urzędu m.st. Warszawy.

DR TOMASZ SZWACIŃSKI

- » *Historia Państwowej Publicznej Naukowo-Technicznej Biblioteki Oddziału Syberyjskiego Rosyjskiej Akademii Nauk w Nowosybirsku oraz przechowywane w jej zasobach polonika* – referat wygłoszony na Otwartym Seminarium Biblioteki Narodowej 4 czerwca 2024 roku.
- » *Omówienie książki Alberto Manguel, „Historia czytania”, tłum. H. Jankowska, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 2023* – referat wygłoszony na Otwartym Seminarium Biblioteki Narodowej 10 grudnia 2024 roku.

DR LECH WALKIEWICZ

- » *Kolekcja druków ulotnych z okresu powstania styczniowego w zbiorach Biblioteki Narodowej. Zróżnicowanie gatunkowe*, referat wygłoszony na konferencji „Efemery – druki, artefakty, zapiski, marginalia” zorganizowanej na Uniwersytecie Wrocławskim 22 listopada 2024 roku.

SONIA WRONKOWSKA

- » Udział w dyskusji panelowej *Integrating Metadata, Scans, and Texts Generated from the Berlin Autograph Collection with the Digital Environment of Humanist Researchers* na konferencji „(Meta-)Data orchestration: connecting manuscript collections for innovating research – «Berlinka» in action”, która odbyła się na

Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie 22 listopada 2024 roku.

- » *Polona Data Model: Present and Future Use Cases* – referat wygłoszony na konferencji „(Meta-)Data orchestration: connecting manuscript collections for innovating research – «Berlinka» in action”, która odbyła się na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie 22 listopada 2024 roku.
- » *MEI – fundament najciekawszych projektów cyfrowej muzykologii*, wykład i warsztaty w Instytucie Muzykologii Uniwersytetu Wrocławskiego w dniu 26 marca 2024 roku.

BOGDAN FILIP ZEREK

- » *Kontrola klimatu w magazynach*, referat wygłoszony podczas XXVIII Spotkań Konserwatorskich „Sztuka Konserwacji” odbywających się w Warszawie 16–19 kwietnia 2024 roku.

TYTUŁY I STOPNIE NAUKOWE NADANE PRACOWNIKOM BIBLIOTEKI NARODOWEJ

W 2024 roku pięcioro pracowników Narodowej Książnicy uzyskało stopień naukowy doktora.

- » 9 stycznia 2024 roku Maryia Anufryewa obroniła doktorat na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego na podstawie rozprawy *Miejska polszczyzna Polaków na Grodzieńszczyźnie (na przykładzie nagrań tekstów ciągłych i wywiadów z Grodna, Lidy i Wołkowyska)* przygotowanej pod kierunkiem prof. dr. hab. Stanisława Karola Dubisza. Maryia Anufryewa jest absolwentką Uniwersytetu Warszawskiego, pracowała w Instytucie Bibliograficznym, a następnie w Zakładzie Katalogowania Dziedziny Biblioteki Narodowej,

gdzie m.in. koordynowała katalogowanie książek w językach wschodniostowiańskich.

- » 11 stycznia 2024 roku Szymon Cierpisz, kierownik Pracowni Deduplikacji Rekordów Bibliograficznych BN, obronił doktorat na Uniwersytecie Jagiellońskim na podstawie rozprawy *Kształtowanie obrazu dziejów ojczystych w sztuce polskiej około 1764–1820* napisanej pod kierunkiem prof. dr. hab. Piotra Krasnego. Szymon Cierpisz jest absolwentem Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Jagiellońskiego. Od stycznia 2017 roku pracuje w Bibliotece Narodowej, najpierw w Zakładzie Katalogowania Dziedziny jako bibliotekarz dziedziny z zakresu historii sztuki, a od października 2018 roku w Instytucie Bibliograficznym w zespole wdrożeniowym systemu Alma i wyszukiwarki Primo. Od września 2023 roku jest kierownikiem Pracowni Deduplikacji Rekordów Bibliograficznych w Instytucie Bibliograficznym.
- » 23 stycznia 2024 roku Krzysztof Soliński, kierownik Zakładu Starych Druków Biblioteki Narodowej, obronił doktorat na Uniwersytecie Jagiellońskim na podstawie rozprawy *Biblioteka kościoła ewangelickiego im. Żłóbka Chrystusa (Kripplein Christi) we Wschowie 1641–1949*, napisanej pod kierunkiem prof. dr. hab. Zdzisława Pietrzyka. Krzysztof Soliński jest absolwentem Uniwersytetu Gdańskiego, gdzie ukończył studia filologiczne ze specjalizacją z bibliologii i informacji naukowej. W Zakładzie Starych Druków Biblioteki Narodowej pracuje od 2012 roku, a od lipca 2021 roku pełni funkcję kierownika Zakładu. Od 2013 roku jest redaktorem serii „Polonika XVI–XVIII Wieku w Bibliotekach Rzymskich”. Od 2016 roku jest członkiem Rady Naukowej *Katalogu Poloników XVI wieku Biblioteki Narodowej*. W latach 2017–2019 był zaangażowany w projekt „Patrimonium – digitalizacja i udostępnienie polskiego dziedzictwa narodowego ze zbiorów Biblioteki Narodowej oraz Biblioteki Jagiellońskiej”.
- » 25 września 2024 roku Marcelina Palińska z Zakładu Katalogowania Dziedziny obroniła doktorat w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie nauki o kulturze i religii na Uniwersytecie Jagiellońskim na podstawie rozprawy *Pieko przedmiotów. Kultura stołu w wieku XIX* napisanej pod kierunkiem prof. dr. hab. Piotra Oczko.

- » 20 listopada 2024 roku Ewa Fabian z Zakładu Katalogowania Dziedziny obroniła doktorat w Akademii Leona Koźmińskiego na podstawie rozprawy *Ochrona dostępności cyfrowej serwisów internetowych podmiotów publicznych* napisanej pod kierunkiem dr. hab. Przemysława Polańskiego.

OBSŁUGA RADY NAUKOWEJ BIBLIOTEKI NARODOWEJ

Rada Naukowa jest organem opiniodawczym i doradczym Dyrektora Biblioteki Narodowej. Do jej zadań należy opiniowanie kierunków i programów badawczych, a także planów i sprawozdań z działalności naukowej Biblioteki Narodowej, inspirowanie prac naukowych i ocena ich wyników, opiniowanie spraw dotyczących działalności podstawowej Narodowej Książnicy oraz rozpatrywanie i opiniowanie spraw związanych z rozwojem jej kadry naukowej.

Ze względu na brak powołania członków Rady Naukowej BN nowej kadencji w 2024 roku nie odbyło się posiedzenie RNB. N.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego zaakceptowało skład Rady Naukowej Biblioteki Narodowej nowej kadencji 2024–2030 w grudniu 2024 roku, a powołanie Rady nastąpiło 17 stycznia 2025 roku.

W SKŁAD RADY NAUKOWEJ BIBLIOTEKI NARODOWEJ NOWEJ KADENCJI WESZLI

dr hab., prof. BN Roman Chymkowski – kierownik Pracowni Badań Czytelnictwa w Instytucie Książki i Czytelnictwa BN, dyrektor Instytutu Kultury Polskiej Uniwersytetu Warszawskiego;

prof. dr Lyubov Dubrovina – dyrektorka Biblioteki Narodowej Ukrainy;

Małgorzata Grupińska-Bis – dyrektorka Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu;

prof. dr hab. Hubert Izdebski – profesor zwyczajny i członek Rady Naukowej Instytutu Prawa Uniwersytetu SWPS, były dyrektor Instytutu Nauk o Państwie i Prawie Uniwersytetu Warszawskiego;

prof. dr Krystyna Jaworska – profesor zwyczajny, wykładowczyni języka polskiego na uniwersytecie turyńskim, uczestniczka sesji Stałej Konferencji Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich na Zachodzie MABPZ z ramienia Fundacji Rzymskiej im. J. Z. Umiastowskiej, profesor w Katedrze Języków i Literatury Obcej Università degli Studi di Torino;

prof. dr hab. Bogumiła Kaniewska – rektorka Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, przewodnicząca Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich;

Ewa Dorota Malinowska-Grupińska – przewodnicząca Rady m.st. Warszawy, przewodnicząca Rady Muzeum Warszawy, była prezes Polskiej Izby Książki;

dr Monika Mitera – zastępczyni dyrektora BN ds. naukowych;

dr Krzysztof Nierzwicki – dyrektor Biblioteki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu w latach 2010–2024;

prof. dr hab. Janusz Pezda – kustosz w Bibliotece Książat Czartoryskich w Krakowie, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego;

prof. dr hab. Zdzisław Pietrzyk – profesor zwyczajny na Uniwersytecie Jagiellońskim, w latach 2003–2021 dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej, członek Krajowej Rady Bibliotecznej;

prof. dr hab. Jacek Popiel – rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego w latach 2020–2024;

prof. dr hab. Maria Próchnicka – profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, była dyrektor Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Jagiellońskiego;

prof. dr hab. Jacek Purchla – czynny członek Polskiej Akademii Umiejętności, kierownik Katedry Historii Gospodarczej i Społecznej Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie oraz Instytutu Dziedzictwa Europejskiego Międzynarodowego Centrum Kultury;

dr hab. Michał Rusinek – pracownik naukowy w Katedrze Teorii Komunikacji na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego, członek Rady Języka Polskiego Polskiej Akademii Nauk;

prof. dr hab. Remigiusz Sapa – dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej;

Marek Skulimowski – prezes Fundacji Kościuszkowskiej w Nowym Jorku;

Andrzej Zwara – w latach 2010–2016 prezes Naczelnej Rady Adwokackiej, od 2004 roku członek Naczelnej Rady Adwokackiej, od 2021 roku prezes Biblioteki Palestry;

prof. dr hab. Elżbieta Barbara Zybert – profesor zwyczajny na Uniwersytecie Warszawskim, redaktor naczelna „Przeglądu Bibliotecznego”, była kierownik Katedry Badań nad Bibliotekami i Innymi Instytucjami Kultury Uniwersytetu Warszawskiego;

prof. dr hab. Maciej Żylicz – prezes zarządu Fundacji na rzecz Nauki Polskiej, członek rzeczywisty Polskiej Akademii Nauk.

WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

ROZDZIAŁ VIII

W 2024 roku międzynarodowa aktywność Biblioteki Narodowej przejawiała się zarówno w działaniach podejmowanych na forum bibliotekarskich organizacji międzynarodowych, we współpracy z bibliotekami narodowymi innych państw, jak również w udziale w europejskich projektach bibliotek cyfrowych czy konferencjach naukowych przeprowadzonych online.

WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI MIĘDZYNARODOWYMI I WAŻNIEJSZE WIZYTY DELEGACJI ZAGRANICZNYCH W BIBLIOTECĘ NARODOWEJ

W 2024 roku Biblioteka Narodowa, podobnie jak w latach poprzednich, kontynuowała współpracę z następującymi organizacjami międzynarodowymi:

- » IFLA (Międzynarodowa Federacja Stowarzyszeń Bibliotekarzy),
- » CENL (Konferencja Narodowych Bibliotek Europejskich),
- » CDNL (Konferencja Dyrektorów Bibliotek Narodowych),

- » ASLIB (Stowarzyszenie Bibliotek Specjalnych i Biur Informacyjnych),
- » IAML (Stowarzyszenie Bibliotek Muzycznych, Archiwów i Ośrodków Dokumentacji),
- » IASA (Międzynarodowe Stowarzyszenie Archiwów Dźwiękowych i Audiowizualnych),
- » LIBER (Liga Europejskich Bibliotek Naukowych),
- » AIB (Międzynarodowe Stowarzyszenie Bibliofilów),
- » ISSN (Międzynarodowy Znormalizowany Numer Wydawnictwach Ciągłych),
- » ISBN (Międzynarodowy Znormalizowany Numer Książki),
- » ISMN (Międzynarodowy Znormalizowany Numer Druku Muzycznego),
- » Bibliotheca Baltica (grupa robocza 38 bibliotek z krajów posiadających dostęp do Bałtyku),
- » Europeana (biblioteka cyfrowa powołana przez Komisję Europejską),
- » CERL (Europejskie Konsorcjum Bibliotek Naukowych),
- » IIPC (Międzynarodowe Konsorcjum Archiwizacji Internetu),
- » IIIF (Konsorcjum Międzynarodowych Ram Interoperacyjności Obrazu),
- » NAPLE FORUM (Stowarzyszenie na rzecz wspierania bibliotek publicznych),
- » OCLC (Online Computer Library Center, organizacja i serwis o charakterze badawczym i usługowym w zakresie bibliotekarstwa cyfrowego),
- » EBLIDA (organizacja zrzeszająca biblioteki oraz centra informacji i dokumentacji),
- » UDCC (Konsorcjum UKD).

W lutym 2024 roku zastępca dyrektora BN Julia Konopka-Żołnierczuk została powołana w skład grupy ekspertów pracujących w formule otwartej metody koordynacji nad wieloma rolami bibliotek w krajach członkowskich Unii Europejskiej („Building bridges: strengthen the multiple roles of libraries as gateways and transmitters of cultural works, skills and European values”). W minionym roku odbyły się trzy dwudniowe posiedzenia grupy (13 i 14 lutego w Brukseli, 5 i 6 czerwca w Bibliotece Narodowej oraz 6 i 7 listopada 2024 roku w Brukseli).

W dniach 13–14 marca 2024 roku Narodową Książnicę odwiedziła delegacja Biblioteki Narodowej Estonii, której przewodziła Kristel Veimann, zastępca dyrektora do spraw usług bibliotecznych. Goście spotkali się z dyrektorem Tomaszem Makowskim i Julią Konopką-Żołnierczuk, zastępcą dyrektora BN, zwiedzili czytelnię BN oraz spotkali się z pracownikami Zakładu Zbiorów Cyfrowych, Zakładu Technologii Informatycznych i Instytutu Bibliograficznego. Głównym tematem rozmów było stworzenie w Estonii ogólnokrajowej sieci bibliotecznej na wzór polski.

W dniach 5–6 czerwca 2024 roku w Bibliotece Narodowej odbyło się drugie posiedzenie grupy ekspertów pracujących w formule otwartej metody koordynacji nad wieloma rolami bibliotek w krajach członkowskich Unii Europejskiej. Eksperci pochodzący z niemal wszystkich krajów członkowskich UE dyskutowali na temat raportu, który przedstawią w połowie 2025 roku. Dokument grupy powołanej przez Komitet ds. Kultury Rady Unii Europejskiej będzie zawierał rekomendacje i wskazówki dotyczące możliwości wspierania bibliotek jako miejsc zapewniających dostęp i propagujących kulturę, umiejętności i europejskie wartości. Podczas wizyty goście zwiedzili czytelnię BN i wystawę stałą w Pałacu Rzeczypospolitej. BN reprezentowała zastępca dyrektora BN Julia Konopka-Żołnierczuk.

W dniach 16–18 czerwca 2024 roku Biblioteka Narodowa była gospodarzem corocznego spotkania dyrektorów europejskich bibliotek narodowych (CENL). Wzięły w nim udział 62 osoby, w tym 33 dyrektorów bibliotek narodowych całej Europy – od Wielkiej Brytanii po Azerbejdżan. Podczas obrad dyrektorzy rozmawiali między innymi o zagrożeniach, z którymi mierzą się dziś biblioteki narodowe i sposobach ich przeciwdziałania oraz o polityce gromadzenia egzemplarza obowiązkowego, przede wszystkim elektronicznego. Dr Tomasz Makowski, dyrektor Biblioteki Narodowej, przedstawił projekt budowy ogólnokrajowej sieci bibliotecznej w Polsce, co spotkało się z dużym zainteresowaniem zebranych. Z podziwem przyjęte zostało wykorzystanie jednego katalogu i systemu bibliotecznego prowadzonego przez BN przez wiele bibliotek różnego typu oraz całodobowy proces katalogowania. Dyrektor British Library sir Roly Keating przedstawił przyczyny, przebieg i konsekwencje masowego ataku hakerskiego na serwery i usługi cyfrowe BL. Po nowych

Uczestnicy corocznego spotkania dyrektorów europejskich bibliotek narodowych (CENL) po zwiedzeniu Pałacu Rzeczypospolitej

czytelniach Biblioteki Narodowej przybyłych gości oprowadziła Julia Konopka-Żołnierczuk, zastępca dyrektora, a po wystawie skarbów BN w Pałacu Rzeczypospolitej dyrektor Tomasz Makowski.

W dniach 24–26 czerwca 2024 roku Biblioteka Narodowa gościła Oksanę Bruy – zastępczynię dyrektora Biblioteki Narodowej Ukrainy im. Jarosława Mądrego i zarazem przewodniczącą Stowarzyszenia Bibliotekarzy Ukrainy. Podczas wizyty podpisana została umowa o współpracy między narodowymi księżnicami.

W dniu 3 października 2024 roku dyrektor BN dr Tomasz Makowski, jako pierwszy Polak w historii, został wybrany wiceprzewodniczącym Konferencji Dyrektorów Bibliotek Narodowych (Conference of Directors of National Libraries CDNL). Wyboru dokonali dyrektorzy bibliotek narodowych z całego świata zgromadzeni na zjeździe w Brisbane w Australii.

W dniach 17–18 października 2024 roku Biblioteka Narodowa gościła sympozjum Bibliotheca Baltica – organizacji zrzeszającej biblioteki z krajów basenu Morza Bałtyckiego. W ramach sympozjum, którego tematem przewodnim było „Past, Present and Future of the Shared Cultural Heritage in the Baltic Sea Region” („Przeszłość, teraźniejszość i przyszłość wspólnego dziedzictwa kulturowego w regionie Morza Bałtyckiego”), uczestnicy rozmawiali o sytuacji bibliotek w Ukrainie podczas rosyjskiej agresji na ten kraj. Poruszyli także temat badań nad dziedzictwem

Dyrektor BN dr Tomasz Makowski oprowadza Sekretarza Generalnego Biblioteki Narodowej Króla Fahda w Królestwie Arabii Saudyjskiej księcia Khalid bin Talal bin Badr bin Saud al Saud po Pałacu Rzeczypospolitej

kulturowym oraz opowiedzieli o prowadzonych projektach. Podczas General Assembly Julia Konopka-Żołnierczuk, zastępca dyrektora BN, została wybrana do zarządu organizacji.

12 grudnia 2024 roku wizytę w Bibliotece Narodowej złożył Sekretarz Generalny Biblioteki Narodowej Króla Fahda w Królestwie Arabii Saudyjskiej książę Khalid bin Talal bin Badr bin Saud al Saud. Gość w towarzystwie ambasadora Królestwa Arabii Saudyjskiej w Polsce oraz licznej delegacji zwiedził nowe czytelnie BN, po których oprowadziła zastępca dyrektora BN Julia Konopka-Żołnierczuk, zaś w Pałacu Rzeczypospolitej został przyjęty przez dyrektora BN dr. Tomasza Makowskiego.

Udział pracowników BN w wybranych spotkaniach i wydarzeniach międzynarodowych oraz innych wyjazdach zagranicznych:

- » Dyrektor Biblioteki Narodowej dr Tomasz Makowski oraz zastępca dyrektora Julia Konopka-Żołnierczuk uczestniczyli w corocznym posiedzeniu Konferencji Dyrektorów Bibliotek Narodowych (CDNL) i IFLA Information Futures Summit, które odbyły się w dniach 28 września – 6 października 2024 roku w Brisbane w Australii.
- » Dyrektor BN dr Tomasz Makowski oraz Julia Konopka-Żołnierczuk, zastępca dyrektora, przebywali w dniach 11–16 listopada 2024 roku w Nowym Jorku i Bostonie w związku z przekazaniem BN darów Fundacji

- Blochów. Podczas wizyty odbyły się także spotkania z innymi darczyńcami i oferentami Narodowej Książnicy oraz z Fundacją Kościuszkowską.
- » W ramach zleconego BN zadania pełnienia Centrum Kompetencji w zakresie digitalizacji materiałów bibliotecznych, zastępca dyrektora BN Dominik Cieszkowski uczestniczył w „IIIF Annual Conference and Showcase”, która odbyła się w dniach 4–7 czerwca 2024 roku w Los Angeles w Stanach Zjednoczonych. W ramach tego samego zadania pracownicy BN uczestniczyli w następujących spotkaniach i konferencjach: Paweł Mazur i Michał Kozłowski w „International Conference on Theory and Practice of Digital Libraries”, która odbyła się w dniach 24–27 września 2024 roku w Lublanie w Słowenii, Dariusz Paradowski w konferencji „ReAImagining Public Collections in the 21st Century in Light of Digital Development”, która miała miejsce 14–15 października 2024 roku w Budapeszcie na Węgrzech, a dr Tymoteusz Barański i Jacek Kordel w konferencji „Memory Institutions and the State: Connecting History, Understanding the Present, and Building a Future”, która odbyła się w dniach 7–8 listopada 2024 roku w Wilnie na Litwie.
 - » W dniach 13–14 lutego 2024 roku oraz 6–7 listopada 2024 roku zastępca dyrektora BN Julia Konopka-Żołnierczuk uczestniczyła w spotkaniu grupy roboczej przy Komisji Europejskiej dotyczącej bibliotek (OMC), które odbyły się w Brukseli w Belgii. Ponadto Julia Konopka-Żołnierczuk wzięła udział w spotkaniu IFLA (Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń Bibliotekarzy), które odbyło się w dniach 6–8 października 2024 roku w Barcelonie w Hiszpanii, a w dniach 24–27 września 2024 roku reprezentowała BN podczas dorocznego posiedzenia Konferencji Muzeów, Archiwów i Bibliotek na Zachodzie, które odbyło się w Chicago w USA, a którego organizatorem było Muzeum Polskie w Ameryce.
 - » Izabela Koryś uczestniczyła w obradach plenarnych NAPLE (Stowarzyszenie na rzecz wspierania bibliotek publicznych) oraz sesji NAPLE e-book Working Group, które odbyły się 8 kwietnia 2024 roku w trakcie „The 32st EBLIDA Council & Conference and 2nd EBLIDA-NAPLE-PL2030 Event” w Lizbonie.
 - » W 2024 roku pracownicy Biblioteki Narodowej (Małdalena Rud, Marzena Podwińska, Maria Bereśniewicz, Aleksandra Andrzejewska) kontynuowali we Francji prace nad realizacją projektu „Digitalizacja Archiwum Instytutu Literackiego «Kultura» w Maisons-Laffitte”.
 - » Pracownicy Instytutu Książki i Czytelnictwa BN uczestniczyli w 2024 roku w wielu międzynarodowych konferencjach, gdzie prezentowali swoje referaty. I tak: Martyna Deszczyńska brała udział w Międzynarodowej Konferencji zorganizowanej przez Imperialism Russia Study Group pt. „Religie i ideologie w rosyjskiej przestrzeni imperialnej (1689–2024)/Religions and Ideologies in Russian and Soviet Imperial Space (1689–2024)”, gdzie wygłosiła referat pt. „Wyłom w szańcu” – czyli o konwersjach warszawskich katolików na prawosławie w połowie XIX w. w świetle akt archidiecezjalnych. Konferencja odbyła się w dniach 26–27 grudnia 2024 roku. Markus Eberharter wziął udział w VI Kongresie Polonoznawczym, który odbył się na Uniwersytecie Technicznym w Dreźnie w dniach 14–17 marca 2024 roku, gdzie wygłosił referat *Biografia naukowa Aleksandra Brücknera na tle jego spuścizny książkowej (Die wissenschaftliche Biographie Alexander Brückners im Spiegel seines Büchernachlasses)*. Jacek Kordel uczestniczył w konferencji „Memory Institutions And The State: Connecting History, Understanding the Present, and Building a Future” organizowanej w Wilnie przez Litewską Bibliotekę Narodową w dniach 7–8 listopada 2024 roku, gdzie zaprezentował referat *Honoring Heritage: Commemorating the Destruction of Polish Libraries and Book Collections during World War II*; uczestniczył także w dyskusji panelowej *Umkämpft. Erinnerungen an den Nationalsozialismus in Mittel- und Osteuropa*, która towarzyszyła wystawie fotografii „Urna” Pawła Bownika w Haus der Geschichte w Bonn, 29 listopada 2024 roku. Maria Przeciszewska uczestniczyła w Szkole Letniej Tartuskiej Szkoły Semiotyki (tzw. Dni Łotmanowskie), która odbyła się w dniach 28–31 sierpnia w Viljandi w Estonii, gdzie

wyłosiła referat pt. *Polish School Canon in Vistula Land, 1864–1894*.

- » Jerzy Manikowski z Instytutu Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych uczestniczył w „Coordination Meeting and Workshop on the Preservation of Library Materials and Ancient Manuscripts of the Nusantara: Implementing Best Practices from Developed Countries to Strengthen the Preservation of the Nation's Documentary Heritage”, które odbyło się 21 maja 2024 roku w Dżakarcie w Indonezji, gdzie wyłosił referat *How National Library of Poland Saved Its Rare Collections Through Mass Deacidification System*.
- » Delegacje zagraniczne pracowników BN wiązały się także z pozyskiwaniem zbiorów znajdujących się poza granicami kraju. Kierownicza Zakładu Rękopisów Anna Romaniuk oraz kierownik Zakładu Udostępniania Zbiorów Maciej Szablewski przebywali w dniach 16–19 września 2024 roku w Rzymie, gdzie prowadzili prace związane z przekazaniem do BN biblioteki Papieskiego Instytutu Studiów Historycznych. Z kolei Andrzej Mietkowski przebywał w dniach 5–10 maja 2024 roku w Wielkiej Brytanii w związku z pozyskaniem do zbiorów BN archiwum wydawniczego Jana Chodakowskiego, w dniach 25–29 listopada 2024 roku prowadził w Londynie rozmowy w sprawie pozyskania dla BN dalszej części archiwów Gustawa Herlinga-Grudzińskiego oraz spuścizny archiwalnej Wojciecha Gniatczyńskiego, a w dniach 13–19 września 2024 roku prowadził w Paryżu rozmowy związane z przejęciem archiwaliów ze zbiorów Olgi Scherer.

WSPARCIE BIBLIOTEK W UKRAINIE

W 2024 roku Biblioteka Narodowa kontynuowała działania wspierające biblioteki w Ukrainie. Pozostawała w stałym kontakcie z bibliotekami, w tym z dyrektorem Biblioteki Narodowej Ukrainy im. Władimira Wiernadskiego w Kijowie,

Oksana Bruy – zastępczyni dyrektora Biblioteki Narodowej Ukrainy im. Jarosława Mądrego i dr Tomasz Makowski – dyrektor Biblioteki Narodowej podpisują umowę o współpracy między narodowymi księżnicami

monitorowała stan placówek oraz zbierała informacje na temat poniesionych strat w wyniku rosyjskiej agresji.

W dniu 15 czerwca 2024 roku Biblioteka Narodowa i Fundacja Kościuszkowska zorganizowały uroczyste otwarcie wystawy ukraińskiej sztuki współczesnej oraz galę charytatywną pod hasłem „Ludobójstwo kulturowe: Walka Ukrainy o zachowanie historii i tożsamości”, pod honorowym patronatem Ambasady Ukrainy w Polsce oraz Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP. Celem było wyrażenie nieustannego zaangażowania we wspieranie ukraińskich instytucji kulturalnych i promowanie sztuki ukraińskiej. Na wystawie zaprezentowano 34 prace autorstwa Serhija Sawczenki, Wasyla Sawczenki, Włodka Kaufmana, Romana Romanyszyna, Weroniki Czeredniczenko, Eduarda Belskiego i Olesi Dżurajewoju oraz sześć wierszy autorstwa Dmytra Łazutkina, Liuby Jakimczuk, Grygorija Semenczuka, Kateryny Kalytko, Borysa Humenyuka i Julii Musakowskiej. Wydarzenie otworzył wstrząsający fragment filmu *Erase the Nation* Tomasza Grzywaczewskiego, dokumentujący rosyjskie zbrodnie przeciwko dziedzictwu kulturowemu Ukrainy. Głównym punktem wydarzenia była rozmowa z Lyubą Yakymchuk – pisarką, scenarzystką i menedżerką kultury z Pierwomajską w obwodzie ługańskim w Ukrainie, Grigorijem Semenczukiem, poetą, muzykiem i menedżerem kultury z Chmielnickiego w Ukrainie, Kateryną Alekseenko – zastępcą dyrektora Lwowskiej Biblioteki Publicznej z Zaporozża w Ukrainie oraz Iryną Biryukową, dyrektorką Odeskiej Narodowej Biblioteki Naukowej. Rozmowa dotyczyła

sztuki w czasach wojny, artystów na froncie i tych, którzy zginęli na wojnie oraz tego, jak ludzie zwracają się do książek, szukając odrobiny spokoju w strasznych czasach straty i rozpacz.

W dniach 24–26 czerwca 2024 roku Biblioteka Narodowa gościła Oksanę Bruy – zastępczynię dyrektora Biblioteki Narodowej Ukrainy im. Jarosława Mądrego i przewodniczącą Stowarzyszenia Bibliotekarzy Ukrainy. Głównym celem wizyty było zawarcie umowy o współpracy między narodowymi księżnicami. Porozumienie zostało podpisane przez dr. Tomasza Makowskiego, dyrektora Biblioteki Narodowej. Pozostałymi tematami poruszonymi w trakcie wizyty były doświadczenia BN w zakresie katalogowania, budowy ogólnokrajowej sieci bibliotecznej, prowadzenia biura ISBN, konserwacji zbiorów oraz digitalizacji. Gościni opowiedziały o doświadczeniach BN Ukrainy im. Jarosława Mądrego w ochronie i zachowaniu zbiorów w trakcie agresji Rosji na Ukrainę.

Od jesieni 2024 roku BN udostępnia bezpłatnie przestrzenie w Pałacu Rzeczypospolitej na kursy organizowane dla Ukraińców żyjących w Polsce: kurs psychologiczny „Samopomoc+” organizowany przez Klub Ukraińskich Kobiet oraz

na kursy języka polskiego. W dniu 26 listopada 2024 roku w Pałacu Rzeczypospolitej odbyła się gala wręczenia 16 stypendiów Fundacji „Ukraiński Dom” ukraińskim dzieciom. W uroczystości wzięli także udział: ambasador Ukrainy w Polsce Wasyl Bodnar, minister ds. społeczeństwa obywatelskiego Marek Krawczyk, podsekretarz stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego prof. Andrzej Szeptycki oraz Małgorzata Waszczuk, kierowniczka Sekcji Programów Międzykulturowych i Liderskich Muzeum POLIN.

Zgodnie z decyzją Ministry Hanny Wróblewskiej, w skład Rady Naukowej BN nowej kadencji została powołana dyrektor Biblioteki Narodowej Ukrainy im. Władimira Wiernadskiego w Kijowie, prof. Lyubov Dubrovina. Pierwsze posiedzenie Rady odbyło się 17 stycznia 2025 roku.

Ponadto Biblioteka Narodowa wspierała Bibliotekę Narodową Ukrainy w działaniach na polu międzynarodowym. Biblioteka Narodowa kontynuowała także prowadzenie bezpłatnych kursów języka polskiego dla Ukraińców. W okresie sprawozdawczym zajęcia odbywały się w jednej grupie (więcej na ten temat w rozdziale III *Funkcje centralne*).

PROMOCJA CZYTELNICTWA I DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA

ROZDZIAŁ IX

Biblioteka Narodowa jest od lat cenionym miejscem wydarzeń kulturalnych promujących czytelnictwo. W nowych, modernistycznych czytelniach wręczane są prestiżowe nagrody za osiągnięcia kulturalne i naukowe, odbywają się uroczyste gale, wystawy, koncerty, promocje książek, spotkania z pisarzami i wydawcami. Te formy działalności Biblioteki Narodowej stają się ważnymi wydarzeniami kulturalnymi Polski i Warszawy, wywołują duże zainteresowanie środowisk naukowych i artystycznych oraz skupiają uwagę mediów. Od uroczystego otwarcia 21 maja 2024 roku odrestaurowanego Pałacu Rzeczypospolitej oferta kulturalna Narodowej Książnicy stała się jeszcze bogatsza.

OTWARCIE PAŁACU RZECZYPOSPOLITEJ

Pałac Rzeczypospolitej, gdzie przechowywane są najcenniejsze zabytki polskiego i światowego piśmiennictwa znajdujące się w zbiorach Biblioteki Narodowej, został w 2024 roku na stałe udostępniony dla zwiedzających. Uroczyste otwarcie Pałacu odbyło się 21 maja 2024 roku, a ceremonię poprzedził wyjątkowy koncert w reżyserii Krzysztofa Materny, podczas którego zaprezentowany został utwór *Słowo* skomponowany specjalnie na tę okazję przez Tadeusza Woźniaka. Na scenie wystąpili wybitni artyści: Joanna Kulig, Jolanta Majchrzak, Justyna Schneider, Daniel Olbrychski, Marcin Przybylski, Olek Róžanek, a także Zespół Rocka Progresywnego pod kierownictwem

Dyrektor BN dr Tomasz Makowski przemawia podczas uroczystości otwarcia Pałacu Rzeczypospolitej

W ceremonii otwarcia Pałacu Rzeczypospolitej wzięła udział Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Hanna Wróblewska

Pokaz multimedialny na fasadzie odrestaurowanego Pałacu Rzeczypospolitej

Koncert inauguracyjny otwarcie Pałacu Rzeczypospolitej

Marka Raduli oraz Sinfonia Varsovia pod batutą Wojciecha Michniewskiego. Uroczystość poprowadzili Katarzyna Kasia i Grzegorz Markowski. Po koncercie na fasadzie Pałacu został zaprezentowany multimedialny spektakl przygotowany przez Melt Immersive z muzyką Wojciecha Urbańskiego i udziałem mistrzów polskiej sceny: Anny Dymnej, Jana Peszka oraz Wiktora Zborowskiego. Po pokazie zaproszeni goście i licznie przybyli warszawiacy zwiedzali wystawę stałą największych skarbów Biblioteki Narodowej. W uroczystości uczestniczyło ponad dziesięć tysięcy osób, a wśród gości specjalnych obecni byli Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Hanna Wróblewska i ambasador Królestwa Norwegii Øystein Bø, reprezentujący dwa główne źródła finansowania modernizacji Pałacu.

W 2024 roku Pałac Rzeczypospolitej odwiedziło ponad 170 tysięcy osób, które mogły obejrzeć bezcenne zabytki polskiego i światowego piśmiennictwa, takie jak *Kazania świętokrzyskie*, *Psalterz floriański*, *Rocznik świętokrzyski dawny*, rękopisy kronik Galla Anonima i Wincentego Kadłubka, a także średniowieczne i renesansowe dzieła iluminatorów europejskich, w tym słynną *Sforziadę*. Odrębne miejsce na wystawie stałej zajmują rękopisy literackie – jedyny autograf utworu Jana Kochanowskiego, *Balladyna* Juliusza Słowackiego, *Oda do młodości* Adama Mickiewicza oraz zbiory rękopisów Cypriana Kamila Norwida, Zbigniewa Herberta czy Czesława Miłosza. Oglądać można także zabytki kultury muzycznej, takie jak rękopisy Fryderyka Chopina i Henryka Mikołaja Góreckiego czy oryginały utworów Agnieszki Osieckiej i Jacka Kaczmarskiego.

IMIENINY JANA KOCHANOWSKIEGO

Największym wydarzeniem z zakresu promocji czytelnictwa organizowanym przez Bibliotekę Narodową są *Imieniny Jana Kochanowskiego* – literacki piknik, który odbywa się od 2012 roku w Ogrodzie Krasieńskich oraz sąsiadującym z nim Pałacu Rzeczypospolitej. Na kilkanaście godzin Ogród Krasieńskich staje się idyllicznym miastem w mieście, pełnym książek, rozmów z pisarzami, spotkań wydawców z całej Polski, konkursów literackich, warsztatów i gier dla dzieci, a wieczorem również muzyki i tańca.

Każdego roku gospodarz *Imienin*, Jan Kochanowski, zaprasza na uroczystość innego twórcę. W tym zaszczytnym gronie znaleźli się już m.in.: Julian Tuwim, Zbigniew Herbert, Franciszka i Stefan Themersonowie, Joseph Conrad, Krzysztof Kamil Baczyński i Gustaw Herling-Grudziński. W 2024 roku Jan Kochanowski na swoje *Imieniny* zaprosił Czesława Miłosza. W wydarzeniu, które odbyło się 29 czerwca 2024 roku, Noblistę wspominali Adam Michnik, Andrzej Franaszek i Joanna Miłosz-Piekarska, a jego twórczość stała się pretekstem do rozmów o przekładach poezji z Andrzejem Kopackim i Jerzym Jarniewiczem.

Uczestnicy pikniku mogli m.in. zwiedzić Ogród Krasieńskich i wziąć udział w warsztatach przygotowanych przez Fundację Pogranicze, wysłuchać korespondencji Miłosza z Wisławą Szymborską w interpretacji Magdaleny Walach i Jerzego Radziwiłowicza, z komentarzem Michała Rusinka. O zawiłościach pracy nad biografiami literatów opowiadali Andrzej Franaszek, Ula Ryciak i Wojciech Orliński. Publiczność wysłuchała też rozmów z laureatami tegorocznych nagród literackich – Michałem Książkiem i Piotrem Pazdejem oraz obejrzała występ Teatru Improvizowanego Klancyk. Mogła również uczestniczyć w meczu poetyckim drużyn Magdaleny Walach i Grażyny Wolszczak, a także wysłuchać *Pieśni świętojańskiej o Sobótce* w wykonaniu Doroty Miśkiewicz i zespołu Bastarda Trio z gościnnym udziałem Jerzego Rogiewicza. Wieczór zamknął koncert Nicponi, a ich interpretacje starszych i nowszych szlagierów porwały publiczność do tańca pod gwiazdami. Dla najmłodszych gości natomiast wystąpił teatr

Czesława Miłosza wspominał m.in. Adam Michnik

Spektakl dla najmłodszych widzów w wykonaniu aktorów warszawskiego Teatru Guliwer

Guliwer, a wydawnictwa literatury dziecięcej tradycyjnie przygotowały warsztaty dla różnych grup wiekowych.

STULECIE URODZIN ZBIGNIEWA HERBERTA

Biblioteka Narodowa, w której zbiorach znajduje się spuścizna po Zbigniewie Herbercie, była w 2024 roku głównym organizatorem wydarzeń mających na celu przypomnienie i odczytanie na nowo twórczości autora *Pana Cogito*.

» DEBATA „HERBERT I ŚWIAT”

W czytelnich Biblioteki Narodowej 10 marca 2024 roku odbyła się debata „Herbert i świat”, która zainaugurowała obchody 100. rocznicy urodzin poety. O twórczości autora *Raportu z oblężonego miasta* rozmawiali poeta i tłumacz, prezydent John Simon Guggenheim Memorial Foundation Edward Hirsch, poeta i wydawca Michael Kruger oraz Ryszard Krynicki – również poeta i wydawca. Organizatorami debaty była Fundacja im. Zbigniewa Herberta oraz Biblioteka Narodowa.

Spotkanie uświetniła recytacja wierszy Zbigniewa Herberta w interpretacji Agaty Buzek.

» SYMPOZJUM „PAMIĘTANIE: MIŁOSZ – HERBERT 2024”

Biblioteka Narodowa wspólnie z Fundacją Pogranicze i Ośrodkiem „Pogranicze – sztuk, kultur, narodów” w Sejnach oraz Fundacją im. Zbigniewa Herberta zorganizowała trzydniowe sympozjum poświęcone twórczości dwóch najwybitniejszych poetów polskich XX wieku: Zbigniewa Herberta – w stulecie urodzin i Czesława Miłosza – w dwudziestą rocznicę śmierci. Sympozjum odbyło się w dniach 14–16 sierpnia 2024 roku w Krasnogrudzie. Każdy dzień spotkania miał swój motyw przewodni („Duchowość wiersza”, „Poezja jako pamięć”, „Demony historii”), inicjowany w porannej debacie i następnie rozwijany w głosach, w warsztatowych seminariach i rozmowach, w głośnym czytaniu wierszy, w projekcjach filmów. Uczestnikami sympozjum i dyskusji o twórczości i przesłaniu Herberta i Miłosza byli: Dariusz Czaja, Małgorzata Sporek-Czyżewska, Krzysztof Czyżewski, Maria Dzieduszycka, Irena Grudzińska-Gross, Marianna Kijanowska, Ryszard Krynicki, Katarzyna Kuczyńska-Koschany, Tomasz Makowski, Adam Michnik, Anna Piwkowska, Jacek Podsiadło, Krzysztof Pomian, Paweł Próchniak, Robert Traba, Szymon Uliasz, Joanna Zach i Marek Zaleski.

» WYSTAWA PAN HERBERT – PODRÓŻNIK

W przededniu 100. rocznicy urodzin Zbigniewa Herberta 27 października 2024 roku w Pałacu Rzeczypospolitej odbył się wernisaż wystawy *Pan Herbert – podróżnik*. Na wystawie czynnej do 31 grudnia 2024 roku, przygotowanej przez Annę Romaniuk – kierowniczkę Zakładu Rękopisów BN, zaprezentowano rękopisy autora *Pana Cogito* ukazujące Herbertowską filozofię podróżowania. Ekspozycję wzbogaciły immersyjne instalacje audiowizualne przygotowane przez studio Melt Immersive. Ceniona przez odbiorców wystawa była opowieścią o losach poety i jego drodze ze Lwowa do Warszawy, jego podróży przez życie – od zachłystnięcia się wolnością w podróży po gorycz

Wystawa *Pan Herbert – podróżnik*

powrotów na łono ojczyzny, od zachwyty obcymi miastami po tęsknotę za „nieistniejącym miastem”, od radości „tu i teraz” po melancholię przeszłości, od euforycznej wdzięczności – po rezygnację końca. Wystawa stała się uniwersalną opowieścią o życiu, przemijaniu i śmierci.

» WIECZORY POEZJI

Herbertowski Jubileusz Biblioteka Narodowa wspólnie z Fundacją im. Zbigniewa Herberta uczciła dwudniowym wydarzeniem, które odbyło się w Pałacu Rzeczypospolitej. 28 października 2024 roku utwory Zbigniewa Herberta wybrzmiały w mistrzowskich interpretacjach aktorów polskich: Mai Komorowskiej, Jerzego Radziwiłowicza, Andrzeja Chyry, Mai Ostaszewskiej i Grzegorza Damińskiego. Wieczór poezji wyreżyserował Tomasz Cyz, a oprawę muzyczną przygotował Mikołaj Trzaska. Nazajutrz odbyło się spotkanie z poetami, którzy zainspirowali się twórczością autora *Barbarzyńcy w ogrodzie*. Swoje wiersze czytali Marianna Kijanowska, Alissa Valles, Michael Krüger i Ryszard Krynicki. Poeci przeczytali również wybrane przez siebie wiersze Herberta, które stały się dla nich największą inspiracją dla własnej twórczości.

Wieczór poezji Zbigniewa Herberta w wykonaniu aktorów polskich

GALE I NAGRODY

» NAGRODA LITERACKA SKRZYDŁA DEDAŁA

Nagroda przyznawana przez Bibliotekę Narodową trafia corocznie do pisarzy za książkę lub całokształt twórczości w dziedzinach literatury pięknej, ze szczególnym uwzględnieniem prozy, krytyki literackiej artystycznej, historii oraz szeroko rozumianej problematyki społecznej.

Andrzej Kopacki – Laureat Nagrody Literackiej Skrzydła Dedala za 2023 rok

Jury Nagrody w składzie: Włodzimierz Bolecki (przewodniczący), Tomasz Bocheński, Antoni Libera i o. Janusz Pyda OP przyznało 31 stycznia 2024 roku Nagrodę Andrzejowi Kopackiemu – eseiście, poecie, tłumaczowi niemieckojęzycznej liryki i prozy, profesorowi literaturoznawstwa w Instytucie Germanistyki Uniwersytetu Warszawskiego, redaktorowi miesięcznika „Literatura na Świecie”. Nagroda została przyznana laureatowi za twórcze poszukiwanie języka poetyckiego, który w zmodyfikowanych formach klasycznych wyraża zagubienie człowieka polskiego w chaotycznym świecie współczesnym.

» NAGRODA LITERACKA IM. MARKA NOWAKOWSKIEGO

W 2017 roku Biblioteka Narodowa ustanowiła Nagrodę Literacką, która przyznawana jest corocznie pisarzom za opowiadanie lub cykl opowiadań. Twórczość laureatów powinna zawierać istotne walory poznawcze oraz charakteryzować się niekonwencjonalnością sądów, opinii, odwagą i precyzją myśli oraz pięknem słowa. Mottem Nagrody są słowa Marka Nowakowskiego „Nie jesteśmy znikąd”. W skład Kapituły Nagrody Literackiej wchodzi: Maciej Urbanowski (przewodniczący), Włodzimierz Bolecki, Wojciech Chmielewski, Janusz Drzewucki, Irena Makarewicz, Krzysztof Masłoń i Mateusz Matyszkowicz. W 2024 roku Kapituła postanowiła nagrodzić Piotra Pazdeja za tom *Ostatnia sarna na ziemi*, doceniając znakomicie

Piotr Pazdej – laureat Nagrody Literackiej im. Marka Nowakowskiego w 2024 roku

skonstruowane, napisane oszczędnym, precyzyjnym stylem realistyczne opisy zrujnowanego świata nieodległej przyszłości, zmuszające do refleksji nad kondycją współczesnego człowieka i świata. Podczas uroczystości, która odbyła się 27 maja 2024 roku w Pałacu Rzeczypospolitej, laureat otrzymał dyplom oraz statuetkę z brązu i granitu zaprojektowaną, a także wykonaną przez prof. Macieja Aleksandrowicza.

» NAGRODA FUNDACJI IM. KOŚCIELSKICH

Nagroda literacka im. Kościelskich przyznawana jest od 1962 roku przez działającą w Szwajcarii Fundację ustanowioną przez rodzinę Władysława Augusta Kościelskiego, wybitnego poety, wydawcy, mecenasa sztuki. Jury nagrody w składzie: François Rosset (przewodniczący), Włodzimierz Bolecki, Anna Estreicher, Jens Herlth, Justyna Hanna Orzeł, Tomasz Różycki, Aleksandra Wojda, Ewa Zając, Jan Zieliński przyznało nagrodę za rok 2024 Aleksandrze Tarnowskiej za powieść *Wniebogłos*. W uzasadnieniu stwierdzono, że debiutancka powieść Aleksandry Tarnowskiej to niezwykle oryginalna proza, wprowadzająca czytelnika w świat małej społeczności, w której przetrwały tradycyjne zwyczaje, rytuały i przesady, związane z przechodzeniem z życia do śmierci. Uroczystość wręczenia nagrody odbyła się w Pałacu Rzeczypospolitej 27 września 2024 roku. Laudację na cześć laureatki wygłosił prof. Jan Zieliński, a jednym z gości honorowych był ambasador Szwajcarii w Polsce Fabrice Filliez.

Aleksandra Tarnowska – laureatka Nagrody im. Kościelskich w 2024 roku

Prof. Grzegorz Motyka laureat
Nagrody im. Kazimierza
Moczarskiego za 2024 rok

» GALA NAGRODY IM. KAZIMIERZA MOCZARSKIEGO

1 grudnia 2024 roku w Czytelnich Biblioteki Narodowej wręczona została Nagroda Historyczna m.st. Warszawy im. Kazimierza Moczarskiego. Spośród pięciu nominacji jury pod przewodnictwem prof. Andrzeja Friszkego postanowiło nagrodzić prof. Grzegorza Motykę za książkę *Akcja „Wisła” ’47. Komunistyczna czystka etniczna*, wydaną przez Wydawnictwo Literackie. Nagroda Młodzieżowych Klubów Historycznych im. Kazimierza Moczarskiego trafiła do Kaliny Błażejowskiej za książkę *Bezduszni. Zapomniana zagłada chorych* (Wydawnictwo Czarne).

Konkurs o Nagrodę Historyczną m.st. Warszawy im. Kazimierza Moczarskiego na najlepszą książkę roku poświęconą historii Polski po 1918 roku do współczesności jest jednym z najbardziej prestiżowych na polskim rynku księgarskim. Nagroda przyznawana od 2009 roku jest ważnym elementem edukacji historycznej, promując najbardziej wartościowe publikacje i najlepszych autorów z tej dziedziny. O randze Konkursu stanowią laureaci ubiegłych lat oraz znakomite jury, w którego skład wchodzi wybitni polscy historycy i pisarze.

» GALA NAGRODY „RZECZPOSPOLITEJ” IM. JERZEGO GIEDROYCIA

Gala XXIV edycji Nagrody „Rzeczpospolitej” im. Jerzego Giedroycia odbyła się 3 grudnia 2024 roku w Pałacu Rzeczpospolitej. Jej laureatem został Mateusz „Exen” Wodziński. Wyróżnienie przyznano za jego działania w akcji „Terenówki na front”, w ramach której zorganizował zbiórkę, zakup, remont i dostarczył blisko 300 samochodów terenowych dla walczących żołnierzy ukraińskich. Kapituła doceniła jego determinację, odwagę i zdolność mobilizowania społeczeństwa do pomocy Ukrainie.

Redakcja „Rzeczpospolitej” ustanowiła nagrodę w 2001 roku, w pierwszą rocznicę śmierci znakomitego redaktora i polityka, twórcy „Kultury” i Instytutu Literackiego w Paryżu. Wyróżnienie mogą otrzymać osoby lub instytucje kierujące się zasadami wyznawanymi przez Jerzego Giedroycia, które cechuje bezinteresowna troska o sprawy publiczne, umacnianie pozycji Polski w Europie oraz pogłębianie dialogu między narodami Europy Środkowo-Wschodniej.

WYSTAWY I WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE

» WYSTAWA *DZIADY. UPIÓR*

W związku z dwusetną rocznicą wydania drugiego tomu *Poezji* Adama Mickiewicza z II i IV częścią *Dziadów* 14 listopada 2023 roku w czytelnich BN otwarta została wystawa zbudowana wokół przechowywanych w Narodowej Książnicy pierwodruków dzieł poety, ze szczególnym naciskiem na kluczową dla dramatu postać upiора. Utwór Mickiewicza dzięki temu można było przedstawić w kontekście sięgającym duchowości staropolskiej, folkloru, oświeceniowych debat naukowych, a także kultury popularnej. Wystawa czynna była do 29 lutego 2024 roku.

Plakat promujący wystawę *Dziady. Upiór*

» WYSTAWA *ZWIERZĘTOPISMO ALBO HISTORIA NATURALNA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY*

Na wystawie otwartej w czytelnich BN 25 kwietnia 2024 roku, a przygotowanej przez dr. Łukasza Kozaka i Hannę Dudkowiak przedstawione zostały książki zoologiczne dla dzieci i młodzieży, teksty i ilustracje, które powstawały wraz z rozwojem i ustanowieniem historii naturalnej jako przedmiotu w polskich szkołach, a także jako obiektu kultury popularnej. Tytuł wystawy nawiązywał do zamówionego przez Towarzystwo do Ksiąg Elementarnych i wydanego w 1789 roku podręcznika *Zoologia czyli Zwierzętopismo dla szkół narodowych*. Było to nowoczesne, systematyczne ujęcie nauki o zwierzętach po raz pierwszy wydane w języku polskim, a nie po łacinie. Wystawa była prezentowana do 1 września 2024 roku.

Plakat promujący wystawę *Zwierzętopismo*

» WYSTAWA *LUDOBÓJSTWO KULTUROWE: WALKA UKRAINY O ZACHOWANIE HISTORII I TOŻSAMOŚCI*

Wystawa została zorganizowana przez Fundację Kościuszkowską i Bibliotekę Narodową, a jej wernisaż odbył się

Wernisaż wystawy *Ludobójstwo kulturowe*

w czytelnich i holu głównym BN 15 czerwca 2024 roku. Honorowy patronat nad wystawą objęła Ambasada Ukrainy w Polsce oraz Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP. Na wystawie, dostępnej do 5 lipca 2024 roku, zaprezentowane zostały 34 prace współczesnych artystów ukraińskich: Serhija Sawczenki, Wasyla Sawczenki, Włodka Kaufmana, Romana Romanyszyna, Weroniki Czeredniczenko, Eduarda Belskiego i Olesi Dżurajewoju, przygotowane i dostarczone przez Galerię Sawczenko, oraz sześć wierszy autorstwa Dmytra Łazutkina (żołnierza walczącego przeciwko Rosji w siłach zbrojnych Ukrainy), Liuby Jakimczuk, Grygorija Semenczuka, Kateryny Kalytko, Borysa Humenyuka (żołnierza poległego w obronie Ukrainy w bitwie pod Bachmutem) oraz Julii Musakowskiej.

Wernisażowi wystawy towarzyszyła projekcja fragmentu wstrząsającego filmu *Erase the Nation* Tomasza Grzywaczewskiego, dokumentującego rosyjskie zbrodnie przeciwko dziedzictwu kulturowemu Ukrainy. Częścią wydarzenia były rozmowy z Lyubą Yakymchuk – pisarką, scenarzystką i menedżerką kultury z Pierwomajaska w obwodzie ługańskim w Ukrainie, Grigorijem Semenczukiem – poetą, muzykiem

i menedżerem kultury z Chmielnickiego w Ukrainie, Kateryną Alekseenko – zastępcą dyrektora Lwowskiej Biblioteki Publicznej z Zaporozża w Ukrainie oraz Iryną Biryukową – dyrektorką Odeskiej Narodowej Biblioteki Naukowej, moderowane przez Marię Hud. Dyskusja dotyczyła m.in. roli sztuki w czasach wojny.

» WYSTAWA MIŁOSZ. POWRÓT

W 20. rocznicę śmierci Czesława Miłosza Biblioteka Narodowa przygotowała w Pałacu Rzeczypospolitej wystawę *Miłosz. Powrót*, na której zaprezentowano rękopisy, książki, zdjęcia i osobiste przedmioty, które trafiły do Narodowej Książnicy z domu poety w Berkeley oraz z jego krakowskiego mieszkania. Wystawa – przygotowana przez Michała Szymańskiego – prezentowana była do 14 października 2024 roku. Ekspozycje wystawy układały się w wizyjną podróż po momentach z życia Noblisty niemożliwych do przywołania bez poezji.

Rękopisy Czesława Miłosza były najcenniejszą częścią wystawy *Miłosz. Powrót*

» KONCERTY NA RZECZ UKRAINY

W ramach wsparcia, jakiego Biblioteka Narodowa udziela walczącej z rosyjską agresją Ukrainie, 3 marca 2024 roku w Audytorium im. Stefana Dembego BN odbył się koncert charytatywny legendy ukraińskiego hip-hopu – zespołu TNMK, istniejącego na ukraińskiej scenie muzycznej od ćwierćwiecza. Dochód z koncertu został przeznaczony na rzecz rodzin żołnierzy ukraińskich poległych w obronie kraju w walce z inwazją rosyjską.

Zespół TNMK

13 lipca 2024 roku odbył się koncert Mojseia Bondarenki – skrzypka, a zarazem żołnierza ukraińskiej 59. Samodzielnej Brygady Piechoty Zmotoryzowanej, którego filmy dokumentujące inwazję rosyjską na Ukrainę obieły cały świat. Podczas koncertu odbyła się aukcja charytatywna dla walczącej Ukrainy.

POZOSTAŁE INICJATYWY

» PROMOCJA KSIĄŻKI MARCINA KRUSZEWSKIEGO PRAWO MARCINA

W książce, której premiera odbyła się 22 lutego 2024 roku w Sali Darczyńców Biblioteki Narodowej, umieszczono wyjaśnienia

odnoszące się do statusu, obowiązków i praw ucznia. Marcin Kruszewski opisał wszystkie kwestie w zrozumiały sposób, z uwzględnieniem licznych przykładów, które ukazują, w jakim stopniu prawo ma związek z codziennymi szkolnymi sytuacjami. Publikacja ma na celu przeciwdziałanie nielegalnemu zachowaniu w szkołach, które przez wiele lat było uznawane za odpowiednie. Spotkanie cieszyło się ogromnym zainteresowaniem, a uczestnikami byli głównie uczniowie warszawskich szkół.

» KONFERENCJA I WARSZTATY „OKO NA ŚWIAT”

Wydarzenie zorganizowane przez Wydawnictwo Wytwórnia i Bibliotekę Narodową odbyło się 22 marca 2024 roku w Sali Darczyńców i adresowane było do specjalistów pracujących z książką dziecięcą i młodzieżową. Konferencja była częścią cyklu wydarzeń, którego celem jest budowa długotrwałych partnerstw i promocji wybranych europejskich niezależnych wydawnictw. Zaproszeni goście opowiadali o swojej filozofii wydawniczej, akcjach proczytelniczych, kontekstach rynkowych i inspirujących przykładach dobrych praktyk współpracy z bibliotekami. W drugiej, warsztatowej, części konferencji odbyły się praktyczne zajęcia dla bibliotekarzy związane z książkami i bezpośrednie rozmowy w mniejszych grupach pozwalające na wymianę doświadczeń.

» JUBILEUSZ PROFESORA KRZYSZTOFA POMIANA

28 maja 2024 roku w Pałacu Rzeczypospolitej odbyło się spotkanie z profesorem Krzysztofem Pomianem, jednym z najwybitniejszych współczesnych filozofów, historyków i eselistów. Okazją do spotkania był jubileusz 90. urodzin profesora i wznowienie przez Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej i Muzeum Narodowe w Lublinie jego pracy *Wenecja w kulturze europejskiej*. O specjalnym statusie Wenecji, jej przemianach i poświęconych jej badaniach z bohaterem wieczoru rozmawiali prof. Andrzej Mencwel i prof. Antoni Ziemia. Gośćmi uroczystości byli m.in. prof. Małgorzata Szpakowska, prof.

Dyrektor BN dr Tomasz Makowski (pierwszy z prawej) wita gości przybyłych na jubileuszowe spotkanie profesora Krzysztofa Pomiana (drugi z lewej)

Aleksander Smolar, Agnieszka Morawińska i Adam Michnik. Profesor Pomian w roku 1968, gdy opowiedział się po stronie strajkujących studentów, został wyrzucony z pracy na Uniwersytecie Warszawskim. W roku 1969 znalazł zatrudnienie w Bibliotece Narodowej, gdzie przez następne trzy lata pracował w Zakładzie Rękopisów.

» PROMOCJA KSIĄŻKI PIOTRA KORDUBY I JAROSŁAWA TRYBUSIA WARSZAWSKIE MIESZKANIA. BIOGRAFIE MIEJSC, RZECZY I LUDZI

W książce, której premiera odbyła się w Sali Darczyńców Biblioteki Narodowej 23 czerwca 2024 roku, autorzy zaglądają do wnętrz i snują opowieści o ludziach i miejscach. Autorzy odwiedzają dwadzieścia cztery mieszkania w Warszawie. Jak piszą, są one „elementem identyfikacji tożsamościowej” użytkowników, czyli widać w nich prywatne i zawodowe historie właścicieli, przeplatane praktykami codziennego życia. Zdjęcia wszystkich wnętrz wykonał Tomo Yarmush, za projekt książki i okładki, a także jej skład odpowiada Anna Piwo-war. Spotkanie premierowe z autorami poprowadziła Hanna Rydlewska.

» KODEKS SUPRASKI – SPOTKANIE WOKÓŁ PREMIERY PRZEKŁADU

W Pałacu Rzeczypospolitej odbyło się 3 września 2024 roku spotkanie poświęcone przekładowi na język polski zabytku światowego i słowiańskiego dziedzictwa kulturowego, wpisanego na Listę Pamięci Świata UNESCO – *Kodeksu supraskiego*. Rękopis kodeksu pochodzący z X wieku z terenów obecnej Bułgarii i zawierający żywoty świętych oraz nauki Ojców Kościoła czytane podczas liturgii w marcu, został odkryty w 1823 roku w monasterze bazylikańskim w Supraślu, a następnie trafił do Biblioteki Ordynacji Zamojskiej w Warszawie, której ocalała część po II wojnie światowej znajduje się w Bibliotece Narodowej. W 2024 roku została zakupiona dla BN od spadkobierców ostatniego właściciela, XVI ordynata. Od 21 maja 2024 roku stanowi część ekspozycji wystawy stałej prezentującej najcenniejsze zbiory BN. Kodeks jest nieocenionym źródłem do badań nad językiem staro-cerkiewno-słowiańskim. Przy tłumaczeniu *Kodeksu supraskiego* pracowało blisko trzydziestu specjalistów, wśród nich prof. Lilia Citko, ks. prof. Henryk Paprocki i dr hab. Iwan N. Petrow, którzy w trakcie spotkania opowiedzieli o złożonym procesie powstawania przekładu i związanych z nim wyzwaniach. Dyskusję moderował prof. dr hab. Aleksander Naumow. W spotkaniu uczestniczyła m.in. ambasador Republiki Bułgarii Margarita Ganeva. Wydarzenie współorganizowała Fundacja OIKONOMOS, która przygotowała przekład wraz z Książnicą Podlaską w Białymstoku.

» POWITANIE PEGAZÓW

W ramach Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Współczesnej „Warszawska Jesień” 28 września 2024 roku przed główną siedzibą Biblioteki Narodowej odsłonięto ekspozycję Pegazów, które przez wiele lat stały przed Pałacem Rzeczypospolitej na pl. Krasińskich. Okazją do oficjalnego powitania Pegazów była stworzona na zamówienie Festiwalu kompozycja *Pegazy* Krzysztofa Cybulskiego. Elektroakustyczny utwór powstał w ramach projektu space®opera, w toku wspólnych eksperymentów i improwizacji z uczniami klasy 5a i 6a Szkoły Podstawowej nr 32 w Warszawie, przy wsparciu wychowawczyni klasy Moniki Szulc. Utwór wypełnił łąkę eksperymentalnym dźwiękami, a uczniowie wspólnie z Moniką Szulc oraz

Powitanie Pegazów

autorką Pegazów – Beatą Konarską zaprezentowali performans inspirowany grecką mitologią. W trakcie wydarzenia powstał też kolejny, szósty pegaz. Pomalowana przez uczestników wydarzenia rzeźba (nieco mniejsza niż pozostałe Pegazy, za to znacznie bardziej kolorowa) stanęła w czytelniach Biblioteki Narodowej. Przez cały czas trwania wydarzenia można było również wziąć udział w akcji „Sitodruk na żywo” i nadrukować na przyniesione torby czy koszulki okolicznościowy projekt graficzny autorstwa Beaty Konarskiej.

» PREMIERA 8 NUMERU MAGAZYNU „ARCHITECTURE SNOB”

W Pałacu Rzeczypospolitej 8 października 2024 roku miała miejsce prezentacja 8 numeru magazynu „Architecture Snob”, który przybliży najciekawsze zjawiska i specyfikę architektury, projektowania i kultury. W wieczorze poprowadzonym przez Katarzynę Jaroszyńską ponad 360 architektów, projektantów

i osobistości ze świata kultury miało okazję zapoznać się z najnowszym numerem tego prestiżowego czasopisma.

» X NOC BIBLIOTEK

W Pałacu Rzeczypospolitej odbyła się 11 października 2024 roku inauguracja X edycji Nocy Bibliotek. Hasło X akcji to „Moc bibliotek” (Noc Bibliotek – Noc czytania – Moc czytania – Moc Bibliotek!). Po jej uroczystym rozpoczęciu goście wysłuchali koncertu Stanisława Soyki. Późno w nocy w podziemiach Pałacu odbyło się literackie silent disco. Nocy Bibliotek towarzyszyła akcja „Podziel się książkami” – zachęcająca czytelników do przynoszenia do bibliotek przeczytanych nowości wydawniczych, klasyki i lektur oraz innych poszukiwanych książek.

» MARC BOUTAVANT – WARSZTATY Z KSIĄŻKĄ

15 listopada 2024 roku w Pałacu Rzeczypospolitej odbyło się spotkanie ze słynnym francuskim ilustratorem książek dla dzieci Markiem Boutavantem, goszczącym w Polsce na zaproszenie Wydawnictwa Wytwórnia, a znanym najmłodszym czytelnikom z ilustracji do bestsellerowej książki *Muki w podróży dookoła świata*, a także serii książek *Edzio i przyjaciele*, *Zapchlony Kundel* czy *Ariol*.

» STYPENDIA FUNDACJI „UKRAIŃSKI DOM”

Fundacja „Ukraiński Dom” przyznała 16 stypendiów ukraińskim dzieciom, a ceremonia z tym związana odbyła się 26 listopada 2024 roku w Pałacu Rzeczypospolitej. Stypendia mają na celu wsparcie utalentowanych młodych Ukraińców mieszkających w Polsce w rozwijaniu ich pasji i talentów w dziedzinach takich jak nauka, sport i sztuka, a jednocześnie ułatwienie integracji w nowym środowisku. W uroczystości poza nagrodzonymi młodymi ludźmi i przedstawicielami Fundacji „Ukraiński Dom” wzięli udział: ambasador Ukrainy w Polsce Wasyl Bodnar, minister ds. społeczeństwa obywatelskiego Marek Krawczyk, podsekretarz stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego prof. dr hab. Andrzej Szeptycki oraz Małgorzata Waszczuk, kierowniczka Sekcji Programów Międzykulturowych i Liderskich Muzeum POLIN.

DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA

Biblioteka Narodowa publikuje monografie naukowe o szczególnym znaczeniu w środowisku badaczy z zakresu nauk humanistycznych i społecznych, zwłaszcza historyków, literaturoznawców i bibliologów. Narodowa Książnica jest także wydawcą trzech wysoko punktowanych czasopism naukowych: „Notes Konserwatorski”, „Polish Libraries” oraz „Rocznik Biblioteki Narodowej”. W 2024 roku Wydawnictwo Biblioteki Narodowej opublikowało 14 tytułów książek i czasopism.

Stan czytelnictwa w 2023 roku. Komunikat wstępny

OPRAC. ROMAN CHYMKOWSKI, ZOFIA ZASACKA, IZABELA KORYŚ

Wstępny raport w postaci skróconego komunikatu wskazuje wzrost czytelnictwa o 9 punktów procentowych w stosunku do roku 2023. Co najmniej jedną książkę przeczytało 43%

Polek i Polaków. Odsetek czytelników intensywnych, czyli osób, które czytały siedem lub więcej książek w ciągu roku, nie zmienił się znacząco i wynosi 8%.

Stan czytelnictwa książek w Polsce w 2023 roku

OPRAC. ROMAN CHYMKOWSKI, ZOFIA ZASACKA, IZABELA KORYŚ

Pełny raport o stanie czytelnictwa szczegółowo analizujący zmiany w poziomie czytelnictwa, ich przyczyny i preferencje lekturowe Polaków. W raporcie autorzy analizują profil czytelnika, jaki wyłania się z badań w 2023 roku, wpływ nastrojów społecznych na praktyki lekturowe, uczestnictwo czytelników w kulturze cyfrowej (w takich formach, jak podcasty, vlogi, krótkie filmy, wpisy influencerów rekomendujące książki

i czytanie na platformach TikTok, w społeczności BookTok, BookTube na YouTube czy też na Instagramie), wzrost liczby użytkowników bibliotek, zainteresowanie czytaniem książek w formatach cyfrowych i słuchaniem audiobooków, a także źródła i drogi książek do czytelników oraz konkretne wybory czytelnicze – zestawienie najbardziej popularnych autorów.

Ruch Wydawniczy w Liczbach T. 77: 2023 Książki

OPRAC. OLGA DAWIDOWICZ-CHYMKOWSKA

Siedemdziesiąty siódmy rocznik „Ruchu Wydawniczego w Liczbach” przedstawia dane dotyczące produkcji wydawniczej w 2023 roku. Zostały w nim uwzględnione publikacje wydane na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Podstawę prezentowanych obliczeń stanowią otrzymywane przez Bibliotekę Narodową egzemplarze obowiązkowe, czyli egzemplarze publikacji, które – zgodnie z obowiązującymi przepisami – są przekazywane przez wydawców Narodowej Książnicy.

W roku 2023 wydawcy przesłali do Biblioteki Narodowej 33 893 pozycje książkowe. Jest to liczba większa o 1485 tytułów i niemal 5% niż w roku 2022, a zbliżona do tej z roku 2021. Jest to także wynik nieco przekraczający średnią dla ostatniej dekady i zdecydowanie wyższy od tego, jaki odnotowaliśmy w pierwszym, najtrudniejszym roku pandemii (wtedy 30 391 tytułów).

Ruch Wydawniczy w Liczbach T. 78: 2023 Periodyki

OPRAC. OLGA DAWIDOWICZ-CHYMKOWSKA

78 tom publikacji „Ruch Wydawniczy w Liczbach. Periodyki” przedstawia dane statystyczne dotyczące tytułów periodyków opublikowanych na terenie Rzeczypospolitej Polskiej w jednym roku kalendarzowym. W roku 2023 zbiór periodyków, które otrzymała Biblioteka Narodowa, obejmował 5555 tytułów. Jest to o ponad 600 tytułów mniej niż w roku 2022. Mamy tu do czynienia z szóstym z rzędu rokiem spadków liczby publikowanych tytułów prasowych i czasopiśmiennych, i tym razem spadek ten jest bardzo duży. Istotne jest także, że nie chodzi w tym przypadku o zmiany zachodzące w nielicznych kategoriach periodyków, ale o takie, które obejmują niemal całość omawianej tu produkcji wydawniczej. Ograniczenie liczby tytułów widoczne jest tym razem w prawie wszystkich uwzględnianych przez nas kategoriach gazet i czasopism.

W raporcie zostały wzięte pod uwagę wszystkie gazety i czasopisma, których wydania z 2023 roku Biblioteka Narodowa otrzymała w formie papierowej nie później niż do końca maja 2024 roku. Jak co roku, wyjątek został zrobiony dla pism pojawiających się najrzadziej (głównie roczników i tytułów o nieregularnym cyklu wydawniczym). W ich przypadku uwzględniliśmy także wydania z roku 2022 otrzymane po terminie zamknięcia poprzedniej bazy. Gdybyśmy nie przyjęli takiej zasady, to ze względu na długi cykl wydawniczy wielu roczników i nieregularników oraz fakt, że często publikowane są one ze znacznym opóźnieniem, powstałaby sytuacja, w której część tytułów tego rodzaju na stałe wypadłaby ze statystyki wydawnictw.

Pałac Rzeczypospolitej. Trzy razy otwierana. Najcenniejsze zbiory Biblioteki Narodowej w Pałacu Rzeczypospolitej

OPRAC. TOMASZ MAKOWSKI

Przewodnik po otwartym w maju 2024 roku dla publiczności Pałacu Krasieńskich – Pałacu Rzeczypospolitej, stanowiący jednocześnie katalog wystawy stałej. W publikacji zaprezentowano najcenniejsze obiekty udostępnione na

wystawie wraz z opisem. W wersji online dodatkowo nazwa obiektu przekierowuje czytelnika do cyfrowej biblioteki polona.pl, gdzie można obejrzeć eksponowany zabytek strona po stronie.

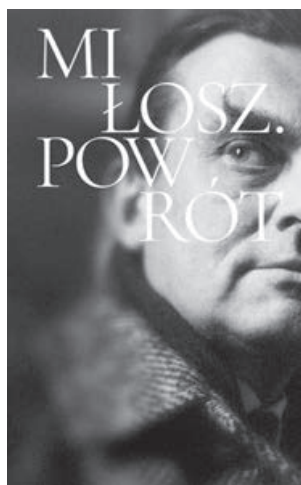
The Palace of the Commonwealth. Three times opened. Treasures from the National Library of Poland at the Palace of the Commonwealth

OPRAC. TOMASZ MAKOWSKI

TŁUM. NICK UKIAH

Anglojęzyczny przewodnik po otwartym w maju 2024 roku dla publiczności Pałacu Krasieńskich – Pałacu Rzeczypospolitej, stanowiący jednocześnie katalog wystawy stałej. W publikacji

zaprezentowano najcenniejsze obiekty udostępnione na wystawie wraz z opisem w języku angielskim.

Miłosz. Powrót

OPRAC. MICHAŁ SZYMAŃSKI

Katalog wystawy czasowej w Pałacu Rzeczypospolitej *Miłosz. Powrót*, opracowany przez kuratora wystawy. Została w nim opisana szczegółowo

koncepcja wystawy oraz wszystkie obiekty zaprezentowane w siedmiu gablotach w przestrzeni wystaw czasowych.

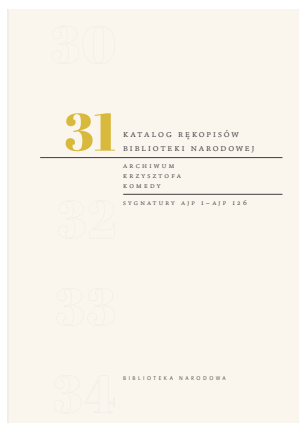

Wielgie, które niegdyś Jacka przytuliło

OPRAC. JERZY KARCZEWSKI

Monografia poświęcona rodzinie Karczewskich – linii rodzinnej wywodzącej się z drzewa genealogicznego sięgającego aż do piętnastego wieku. Publikacja autorstwa Jerzego Karczewskiego, darczyńcy BN, który przekazał Bibliotece m.in. unikatowy portret biskupa Załuskiego, jednego z założycieli Biblioteki Załuskich. Książka

prezentuje dzieje siedziby i miejsca związanego z wieloma osobami wyjątkowo zasłużonymi dla bibliotekarstwa polskiego. A także z Jackiem Malczewskim, który wielokrotnie powracał w swoich malarskich wizjach do obrazów zapamiętanych ze szczęśliwego dzieciństwa i wczesnej młodości w majątku w Wielgim.

Katalog Rękopisów Biblioteki Narodowej: T. 31, Archiwum Krzysztofa Komedy

OPRAC. MATEUSZ MELSKI

31 tom *Katalogu Rękopisów Biblioteki Narodowej*, po raz pierwszy prezentujący zawartość osobistego archiwum Krzysztofa Komedy Trzcńskiego (1931–1969), które – dzięki hojności spadkobierców tego wybitnego muzyka jazzowego, prekursora jazzu nowoczesnego w Polsce, światowej sławy twórcy muzyki filmowej – pozyskała BN. Publikacja zawiera usystematyzowane opisy kilkuset obiektów: rękopisów muzycznych kompozytora, jego notatek, korespondencji, dokumentów osobistych, nagrań i fotografii. Twórczość Komedy z okresu drugiej połowy

XX wieku, jego nowatorski język muzyczny i styl gry wywarły ogromny wpływ na rozwój europejskiego jazzu i zapewniły mu stałe miejsce w pantheonie światowych twórców muzyki.

Zamieszczonym w katalogu ilustracjom towarzyszą teksty, w których wątki biograficzne tworzą barwny kontekst faktograficzny inspirujących kontaktów Komedy ze znanymi na świecie reżyserami (wśród nich z Romanem Polańskim, Jerzym Skolimowskim, Henningiem Carlsenem, Andrzejem Wajdą, Edwardem Etlerem) oraz środowiskiem artystów tamtego czasu.

Katalog Rękopisów Biblioteki Narodowej: T. 32, Rękopisy niemieckie różnych proveniencji

OPRAC. ANNA JUST, KRZYSZTOF KOSSARZECKI

Kolejny (32) tom serii katalogów rękopisów Biblioteki Narodowej prezentuje 1300 niemieckojęzycznych rękopisów z kolekcji Zakładu Rękopisów Biblioteki Narodowej. Są to głównie manuskrypty z różnych okresów, które po II wojnie światowej, w bardzo różnych okolicznościach, trafiły w posiadanie BN. Część przed wojną należała do zbiorów niemieckich bibliotek

państwowych, uniwersyteckich i różnego rodzaju instytucji, część do wielkich rodów, np. Schaffgotschów z Cieplic. Najobszerniejszą więc grupę ukazanych w katalogu obiektów stanowią rękopisy, które w latach powojennych z różnych zbiorów były przekazywane do Biblioteki Narodowej, drugą zaś adligaty, rękopisy współoprawne ze starymi drukami.

Pan Herbert – podróżnik. Katalog wystawy

OPRAC. ANNA ROMANIUK

Pan Herbert – podróżnik to katalog wystawy czasowej, odbywającej się w Pałacu Rzeczypospolitej od 27 października do 30 grudnia 2024 roku. Katalog wprowadza w koncepcję wystawy, zapraszając do podążenia śladami wędrówek autora *Barbarzyńcy w ogrodzie* i zgłębienia Herbertowskiej filozofii podróżowania. W publikacji można również obejrzeć skany rękopisów i odpisy wierszy prezentowanych na wystawie, które układają się w opowieść: od Lwowa do Warszawy, od walizek człowieka-bez-domu – po „pakowanie się” przed

ostatnią podróżą – śmiercią, od zachłystnięcia się wolnością w podróżach – po gorzyc powrotów na łono ojczyzny, od zachwyty obcymi miastami – po tęsknotę za „nieistniejącym miastem”, od radości tu i teraz – po melancholię przeszłości, od euforycznej wdzięczności – po rezygnację końca. To opowieść o Herbercie, ale też uniwersalna opowieść o życiu, przemijaniu i śmierci. Projekt graficzny i skład katalogu oddają trud wędrówki poety, jego wahania i porwaną narrację jego życia.

Notes Konserwatorski nr 26, 2024

Numer otwiera prezentacja kolejnej polskiej biblioteki posiadającej zbiory zaliczane do Narodowego Zasobu Bibliotecznego – Agnieszka Fluda-Krokos, dyrektorka Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie omawia doświadczenia swojej instytucji. Następnie Ewa Sobiczewska kontynuuje, zapoczątkowany kilka numerów wstecz, cykl dotyczący dalekowschodniego papiernictwa. Karina Niedzielska i Tomasz Kozielec w swoim artykule sygnalizują potrzebę uporządkowania terminologii z zakresu techniki wykonania i konserwacji archiwalnych fotografii. Artykuł

autorstwa Anny Seweryn kontynuuje wątek poruszany już uprzednio w „Notesie Konserwatorskim” (nr 24/2022) o obrazowaniu wielospektralnym. Artykuł ten został opublikowany w dwóch wersjach językowych – po polsku i po angielsku. Tekst na temat praktycznych działań konserwatorskich (szczególnie dotyczących konserwacji kalek) przygotowała Dorota Dzik-Kruszelnicka. Numer zamyka przegląd wydarzeń konserwatorskich z całego 2024 roku

Polish Libraries, vol. 12

Nowy numer „Polish Libraries” za rok 2024 zawiera 12 tekstów. Otwierający artykuł to specjalistyczny, bardzo obszerny tekst dr. Jacka Tomaszewskiego dotyczący rękopisu *Ars de omnibus coloribus* z Biblioteki Jagiellońskiej – cenne źródło w badaniach nad sztuką (zwłaszcza malarstwem małopolskim), a także nad rozwojem wiedzy rzemieślniczej w późnym średniowieczu. W kolejnym artykule dr Barbara Krawczyk porównuje stan wiedzy na temat materiałów pisarskich używanych w starożytności i średniowieczu oraz ich znajomości w XIX wieku i obecnie. Dyrektorka Archiwum i Muzeum Literatury w Brukseli Laurence Boudart zastanawia się w swoim tekście, jak archiwum może stawić czoła transformacji cyfrowej. Belgijski badacz Ward de Prill z KU Leuven opisuje z kolei starania Biblioteki Mauritsa Sabbego skupione na ochronie cennych zbiorów będących własnością zakonów i zgromadzeń religijnych. Prof. Jaśtał i dr Jaglarz prezentują swoje bardzo ciekawe badania nad bogato zdobionym niemieckim rękopisem *Pamiętników*

z podróży 1852–1853 Doroty de Talleyrand-Périgord, księżny żagańskiej. Artykuł prof. Lucindy Sperry z Uniwersytetu w Sienie bada zbiory pisarki Alby de Céspedes, proces tworzenia powieści *Prima e dopo* o pokoleniu młodych ludzi z ruchu oporu, którzy po II wojnie światowej stanęli w obliczu rozczarowującej rzeczywistości. Artykuł dr Małgorzaty Ślarzyńskiej dotyczy recepcji twórczości Gustawa Herlinga-Grudzińskiego we Włoszech, szczególnie korespondencji zachowanej w archiwum w Neapolu i recenzji zawartych w listach Ennio Flaiano i Paolo Milano. Prof. Antczak i dr Wachowicz z UŁ ukazują rozwój działalności promocyjnej wojewódzkich bibliotek pedagogicznych w Polsce w serwisach społecznościowych. Prof. Teresa Święćkowska bada zjawisko zakładania wypożyczalni i czytelni naukowych przez warszawski tajny ruch samokształceniowy i oświatowy w okresie 1890–1906. Tom kończą dwie recenzje książek oraz komunikat opisujący ekslibris herbowy Johanna Philippa Breynego.

Sprawozdanie Biblioteki Narodowej za rok 2023

OPRAC. MACIEJ SZABLEWSKI

Sprawozdanie zawiera komplet informacji na temat gromadzenia, udostępniania, opracowywania i ochrony zbiorów, a także prac naukowych, przedsięwzięć kulturalnych i promocyjnych podejmowanych przez Bibliotekę Narodową.

Najważniejszym wydarzeniem 2023 roku było przekazanie archiwum Światowego Związku Esperantystów do Biblioteki Narodowej,

co znalazło odzwierciedlenie w szacie graficznej wydawnictwa.

Rok 2023 to czas doskonalenia systemu centralnego katalogowania oraz utrzymywanie 24-godzinnego trybu katalogowania publikacji wpływających do BN w ramach egzemplarza obowiązkowego, co wyróżnia polską Bibliotekę spośród wszystkich na świecie.

W 2024 roku dwie publikacje Biblioteki Narodowej zostały nagrodzone w międzynarodowym konkursie graficznym. Jury międzynarodowego konkursu „A-Design Award and Competition” we Włoszech doceniło szatę graficzną i koncepcję edytorską dwóch publikacji Biblioteki Narodowej. Iron Award zdobyły *Druki ulotne z okresu powstania styczniowego w zbiorach Biblioteki Narodowej* wydane w 2023 roku oraz *Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiętna* z roku 2019. Autorką projektów graficznych obu pozycji jest Izabela Jurczyk, artystka z Łodzi.

W 2024 roku Biblioteka Narodowa swoje publikacje prezentowała i oferowała na stoiskach Wydawnictwa BN w trakcie następujących targów książek i innych wydarzeń branżowych:

- » XXIX Targi Wydawców Katolickich, 11–14 kwietnia, Arkady Kubickiego Zamku Królewskiego w Warszawie,
- » Targi Książki Vivello, 16–19 maja, Stadion Narodowy w Warszawie,
- » Międzynarodowe Targi Książki w Warszawie, 23–26 maja, Pałac Kultury i Nauki w Warszawie,
- » Imieniny Jana Kochanowskiego – 29 czerwca, Ogród Krasińskich w Warszawie,
- » 27. Międzynarodowe Targi Książki w Krakowie, 24–27 października,
- » XXXII Targi Książki Historycznej, 28 listopada – 1 grudnia, Arkady Kubickiego Zamku Królewskiego w Warszawie.

Oktadki nagrodzonych książek wydanych przez Bibliotekę Narodową

ZAKUP I ZDALNY DOSTĘP DO NOWOŚCI WYDAWNICZYCH

Rada Ministrów przyjęła 21 maja 2021 roku uchwałę nr 69/2021 w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.o. na lata 2021–2025”. W ramach Programu określono Priorytet 1. Poprawa oferty bibliotek publicznych. Kierunek interwencji 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych. Operatorem Priorytetu została Biblioteka Narodowa. 14 lutego 2023 roku Rada Ministrów przyjęła uchwałę nr 23/2023 zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.o. na lata 2021–2025”. W ramach Programu określono Priorytet 1. Poprawa oferty bibliotek publicznych. Kierunek interwencji 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych.

W pierwszym kwartale 2024 roku trwały prace mające na celu zakończenie i rozliczenie edycji Programu realizowanego w roku 2023, po których 15 marca 2024 roku przesłano sprawozdanie z wykonania zadania do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Propozycja składu Zespołu Sterującego ds. zakupu nowości wydawniczych do bibliotek na 2024 rok została przesłana do akceptacji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, co stało się 26 kwietnia 2024 roku. W dniu 6 maja 2024 roku odbyło się posiedzenie Zespołu Sterującego. W tym samym dniu miało miejsce również w trybie hybrydowym spotkanie Zespołu Sterującego z dyrektorami wojewódzkich bibliotek

publicznych. Na spotkaniach uchwalono *Kryteria i zasady rozdziału dotacji w roku 2024*. Kryteria zostały zaakceptowane przez Ministrę Kultury i Dziedzictwa Narodowego 20 maja 2024 roku.

Biblioteki wojewódzkie dokonały podziału środków w ramach województw zgodnie z zaakceptowanymi kryteriami, wnosząc równocześnie o ich korektę. Osiem bibliotek wojewódzkich (z Lublina, Rzeszowa, Białegostoku, Olsztyna, Kielc, Szczecina, Torunia i Bydgoszczy) zgłosiło chęć i możliwość przyjęcia większej dotacji niż przewidziano według kryteriów. Biblioteki zadeklarowały zagwarantowanie w ramach województw wkładu własnego umożliwiającego rozdysponowanie dodatkowo łącznie 2 174 246 zł. Z kolei dziewięć bibliotek wojewódzkich zgłosiło niemożliwość rozdzielania całej przyznanej kwoty, przede wszystkim z powodu niespełnienia przez biblioteki publiczne warunków uprawniających do ubiegania się o dotację, tj. otwarcia w przynajmniej połowę sobót w roku przez co najmniej 4 godziny oraz z powodu braku zabezpieczenia przez biblioteki publiczne wkładu własnego na odpowiednim poziomie. Kwota nierozdysponowana wyniosła łącznie 4 023 973 zł.

W dniu 27 maja 2024 roku odbyło się posiedzenie Zespołu Sterującego, na którym uchwalono korektę kryteriów, która uwzględniła zgłoszone możliwości bibliotek, dzięki czemu nierozdysponowane środki zostały rozdzielone między chętne województwa według tych samych kryteriów, które zastosowano uprzednio na poziomie ogólnokrajowym. Skorygowane kryteria zostały zaakceptowane przez Ministrę Kultury i Dziedzictwa Narodowego 7 czerwca 2024 roku. Do rozdysponowania w pierwszym naborze przeznaczono kwotę 31 150 273 zł.

W dniach 11–24 czerwca 2024 roku przeprowadzono nabór w ramach *Kierunku interwencji*. W trakcie naboru wniosków kilka bibliotek wojewódzkich wystąpiło do Biblioteki Narodowej z prośbą o zmianę kwot w zaproponowanych wcześniej podziałach. W związku z zapisami z § 7 ust. 9 Regulaminu konkursu dyrektor BN zaakceptował przedstawione przez biblioteki wojewódzkie propozycje zmian w zakresie rozdzielania niewykorzystanych środków dla innych bibliotek spełniających kryteria w ramach województwa. Korekty dokonało 7 bibliotek wojewódzkich.

W trakcie naboru wniosków w systemie Witkac.pl złożyło 2056 instytucji.

Ocena formalnoprawna wykazała, że 4 biblioteki złożyły wniosek po terminie, a dwóch wnioskodawców zrezygnowało

z udziału, mimo iż złożyli początkowo wniosek. 25 lipca 2024 roku, po akceptacji Zespołu Sterującego, lista rankingowa została przesłana do zatwierdzenia do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (2050 wnioskodawców zostało ocenionych pozytywnie oraz 4 negatywnie). W dniu 16 sierpnia 2024 roku Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego zatwierdziła listę rankingową na łączną kwotę 30 786 604 zł. W dniach 19–20 lipca przygotowano i przesłano beneficjentom 2050 umów.

Do drugiego naboru przeznaczono kwotę 2 213 396 zł. Aktualizacja kryteriów i zasad podziału dotacji została zatwierdzona przez Ministrę Kultury i Dziedzictwa Narodowego 6 listopada 2024 roku. Nabór do II edycji programu trwał między 6 a 12 listopada. Wnioski złożyło 177 bibliotek. W ramach oceny formalnoprawnej, do dofinansowania rekomendowano 175 bibliotek, a wnioski dwóch bibliotek zostały rozpatrzone negatywnie z powodu błędów. 19 listopada 2024 roku Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego zatwierdziła listę rankingową, przyznając dofinansowania 175 wnioskodawcom na łączną kwotę 1 150 903 zł. Wszyscy beneficjenci podpisali umowy o dofinansowanie. Wypłata środków trwała od 21 do 28 listopada.

Łącznie w 2024 roku w ramach „Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0.” K.I.I.I. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych udzielono 2225 dofinansowań na łączną kwotę 31 919 274 zł dla 2063 instytucji kultury (w 2023 r. udzielono 2265 dofinansowań na łączną kwotę 28 859 475 zł dla 2040 bibliotek publicznych).

Spśród 2050 bibliotek, które otrzymały dofinansowanie w I naborze, 162 z nich otrzymały dofinansowania również w II naborze. Tylko w jednym naborze wzięło udział 1901 bibliotek, z czego: 1888 bibliotek tylko w I naborze i 13 bibliotek wyłącznie w II naborze.

W ramach realizacji zadania między 3 a 20 grudnia 2024 roku wykonano również kontrole w 10 wybranych bibliotekach, które otrzymały dofinansowania w 2023 roku.

BUDOWA OGÓLNOKRAJO- WEJ SIECI BIBLIOTECZNEJ POPRAWĄ ZINTEGROWANY SYSTEM ZARZĄDZANIA ZASOBAMI BIBLIOTEK

Biblioteka Narodowa jest operatorem także drugiego kluczowego dla rozwoju polskiego bibliotekarstwa projektu – budowy ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek. Jest on realizowany w ramach „Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025” – Priorytet 1 Poprawa oferty bibliotek publicznych. Kierunek interwencji 1.2. Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek. Dzięki programowi połączone katalogi bibliotek kompleksowo dostarczają użytkownikom spójną i wiarygodną informację o polskich zbiorach bibliotecznych. Na realizację projektu wydatkowano w 2024 roku kwotę 9 991 000 zł.

W dniu 31 grudnia 2024 roku w połączonych katalogach 148 bibliotek znajdowały się 18 162 802 rekordy bibliograficzne (15 777 528 rekordów w połączonych katalogach 137 bibliotek w 2023 r.). W 2024 roku do zintegrowanego systemu zarządzania zasobami bibliotek dołączyło w dwóch sesjach wdrożenionych 11 bibliotek.

Działania podjęte w ramach realizacji zadania zostały szczegółowo opisane w rozdziale II *Katalogowanie zbiorów* niniejszego Sprawozdania.

OBSŁUGA PRIORYTETU 1 POPRAWA OFERTY BIBLIO- TEK PUBLICZNYCH

Obsługa opisanych wyżej dwóch Kierunków interwencji: 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych i 1.2. Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek, realizowanych w ramach

Priorytetu 1. Poprawa oferty bibliotek publicznych „Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025”, wymagała wykonania przez personel Biblioteki Narodowej wielu dodatkowych prac.

W ramach obsługi K.I.1.1. opracowano nowe wzory dokumentów na 2024 rok (kryteria i zasady rozdziału dotacji, wniosek o udzielenie dofinansowania, umowa, wniosek na wypłatę dotacji, raport), zorganizowano trzy posiedzenia Zespołu Sterującego ds. Zakupu nowości wydawniczych do bibliotek publicznych oraz jedno posiedzenie Zespołu Sterującego ds. Zakupu nowości wydawniczych do bibliotek i dyrektorów wojewódzkich bibliotek publicznych, przygotowano podział dotacji dla bibliotek publicznych w poszczególnych województwach oraz jego korekty, przeprowadzono dwa nabory wniosków do K.I., sprawdzono pod względem formalnoprawnym wnioski o udzielenie dofinansowania, wezwano biblioteki do przesłania korekt wniosków i sprawdzono korekty wniosków, podpisano umowy, wypłacono dotacje oraz przeprowadzono kontrole z prawidłowości wykonania zadań.

W ramach obsługi K.I.1.2. prowadzono działania mające na celu wdrożenie zintegrowanego systemu zarządzania zasobami bibliotek w 7 bibliotekach, wykonano meliorację i deduplikację rekordów bibliograficznych oraz przygotowano ZSZB do integracji z nowymi bibliotekami. Prowadzono liczne szkolenia dla beneficjentów. Ponadto, zarówno w ramach obsługi K.I.1.1., jak i K.I.1.2., przygotowano sprawozdania z wykonania Priorytetu 1 w 2023 roku.

PRZEPROWADZENIE ILOŚCIOWEGO BADANIA CZYTELNICTWA KSIĄŻEK

Prace miały na celu zbadanie i analizę stanu czytelnictwa w 2024 roku. Zgodnie z założeniami „Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025” badanie jest również jednym z elementów stałej ewaluacji Programu, ukazując jego realny wpływ na stan czytelnictwa w Polsce. W związku z dynamicznie zmieniającymi się preferencjami czytelnictwa oraz rozwojem nowych mediów (w szczególności elektronicznych) sytuacja czytelnictwa wymaga nieustannego

monitorowania i dostosowywania działań do bieżących okoliczności.

W ramach zadania przeprowadzone zostało ilościowe badanie czytelnictwa książek metodą CAPI (Computer Assisted Personal Interview) na ogólnopolskiej, reprezentatywnej próbie typu *ad hoc* obywateli Polski w wieku 15 lat i więcej, o liczebności co najmniej 2000 respondentów. Wyniki badań zostaną zaprezentowane wiosną 2025 roku.

PEŁNIENIE FUNKCJI CENTRUM KOMPETENCJI W ZAKRESIE DIGITALIZACJI MATERIAŁÓW BIBLIOTECZ- NYCH W RAMACH PRO- GRAMU WIELOLETNIEGO KULTURA +, PRIORYTET DIGITALIZACJA

Działalność Biblioteki Narodowej w tym zakresie została opisana w rozdziale IV *Digitalizacja i udostępnianie zbiorów*.

OBSŁUGA KRAJOWEJ RADY BIBLIOTECZNEJ

Zgodnie z postanowieniami ustawy o bibliotekach z dnia 27 czerwca 1997 roku oraz rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 14 lutego 2012 roku do zadań Krajowej Rady Bibliotecznej, której kadencja trwa pięć lat, należy: opiniowanie aktów prawnych dotyczących bibliotek, koordynowanie ogólnokrajowych przedsięwzięć bibliotecznych, stymulowanie rozwoju najważniejszych kierunków polskiego bibliotekarstwa, opiniowanie działań i inicjatyw istotnych dla

rozwoju bibliotek oraz okresowa ocena działalności bibliotek i skuteczności polityki bibliotecznej.

W skład Rady powoływani są przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego: dyrektor Biblioteki Narodowej, dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej, czterech przedstawicieli bibliotek publicznych wskazani przez MKiDN, czterech przedstawicieli bibliotek szkolnych, pedagogicznych i naukowych, dwaj przedstawiciele środowisk naukowych wskazani przez Ministra Edukacji i Nauki oraz trzech przedstawicieli środowisk bibliotekarskich i twórczych.

W 2024 roku odbyło się osiem posiedzeń Krajowej Rady Bibliotecznej: 11 stycznia, 1 marca, 12 kwietnia, 22 maja, 28 czerwca, 26 sierpnia, 20 września i 11 grudnia. Głównym przedmiotem posiedzeń było rozpatrywanie wniosków w sprawie łączenia bibliotek z innymi instytucjami kultury. Rozpatrzone 23 wnioski i wydano 5 pozytywnych i 18 negatywnych opinii. Do grona spraw stale omawianych przez Radę należały sytuacja bibliotek na Ukrainie oraz realizacja „Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa z.o. na lata 2021–2025”. Ponadto Rada przyjęła stanowisko dotyczące wniosku Fundacji im. Janusza Kurtyki w sprawie włączenia Biblioteki Fundacji do bibliotek naukowych, a także przyjęła rekomendację zespołu roboczego ds. kształcenia w zakresie informacji naukowej i bibliotekoznawstwa.

W 2024 roku zakończyła się kadencja Rady powołanej w 2019 roku. 11 grudnia 2024 roku w Pałacu Rzeczypospolitej odbyło się inauguracyjne posiedzenie nowej Krajowej Rady Bibliotecznej, której członkowie otrzymali z rąk Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Hanny Wróblewskiej akty powołania na pięcioletnią kadencję w latach 2024–2029.

Na pierwszym posiedzeniu Rady nowej kadencji dokonano w głosowaniu tajnym wyboru przewodniczącego Rady. Został nim dyrektor Biblioteki Narodowej dr Tomasz Makowski, który pełni tę funkcję nieprzerwanie od 2009 roku.

SKŁAD KRAJOWEJ RADY BIBLIOTECZNEJ NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2024 ROKU

PRZEWODNICZĄCY

dr Tomasz Makowski – dyrektor Biblioteki Narodowej

CZŁONKOWIE

dr Halina Bernat – dyrektorka Biblioteki Miejskiej w Łodzi

Małgorzata Grupińska-Bis – przewodnicząca zarządu Konferencji Dyrektorów Wojewódzkich Bibliotek Publicznych, dyrektorka Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu

Joanna Kamińska – dyrektorka Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. KEN w Warszawie

Katarzyna Kamińska – dyrektorka Biblioteki Raczyńskich w Poznaniu

dr Dagmara Kawoń-Noga – nauczyciel bibliotekarz w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej w Regionalnym Zespole Placówek Wsparcia Edukacji w Opolu

Jan Krajewski – przewodniczący Polskiego Związku Bibliotek

Agnieszka Miśkiewicz – nauczyciel bibliotekarz w Zespole Szkół Społecznych nr 1 w Krakowie, zastępca prezesa Rady Głównej Towarzystwa Nauczycieli Bibliotekarzy

prof. dr hab. Anna Nasiłowska-Rek – przewodnicząca Stowarzyszenia Pisarzy Polskich

Dorota Olejnik – dyrektorka Biblioteki Publicznej Gminy Grodzisk Mazowiecki

dr hab. Remigiusz Sapa, prof. UJ – dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej

Danuta Szewczyk-Kłós – przewodnicząca Rady Wykonawczej Konferencji Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich, dyrektorka Biblioteki Uniwersytetu Opolskiego

Jakub Szprot – Interdyscyplinarne Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego Uniwersytetu Warszawskiego

Ewa Wziątek – nauczyciel bibliotekarz w X LO z Oddziałami Integracyjnymi im. S. Konarskiego w Radomiu

OBSŁUGA RADY DO SPRAW NARODOWEGO ZASOBU BIBLIOTECZNEGO

Zgodnie z art. 6 ust. 2a ustawy z dnia 27 czerwca 1997 roku o bibliotekach Rada ds. Narodowego Zasobu Bibliotecznego działa przy ministrze właściwym do spraw kultury i dziedzictwa narodowego. Szczegółowy zakres działania Rady określa zarządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 1 marca 2012 roku w sprawie Regulaminu Rady ds. Narodowego Zasobu Bibliotecznego. Na podstawie § 11 ust. 2 tego zarządzenia obsługę techniczno-organizacyjną Rady zapewnia Biblioteka Narodowa.

W okresie sprawozdawczym odbyły się dwa posiedzenia Rady ds. NZB. Na posiedzeniu w dniu 25 marca 2024 roku Rada przyjęła sprawozdanie z działalności za rok 2023 oraz ustaliła plan pracy na 2024 rok. Ponadto Rada omawiała temat finansowania bibliotek zaliczonych do NZB. Na posiedzeniu w dniu 29 października 2024 roku Rada pozytywnie zaopiniowała wniosek rektora Uniwersytetu Wrocławskiego o włączenie do narodowego zasobu bibliotecznego wybranych kolekcji Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu.

Rada w składzie podanym niżej zakończyła swą kadencję 30 października 2024 roku. Na początku stycznia 2025 roku ogłoszony zostanie skład nowej Rady.

SKŁAD RADY DS. NARODOWEGO ZASOBU BIBLIOTECZNEGO KADENCJI 2020–2024

PRZEWODNICZĄCY

dr Tomasz Makowski – dyrektor Biblioteki Narodowej

CZŁONKOWIE

Mateusz Adamkowski – przedstawiciel ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, dyrektor Departamentu Mecenatu Państwa, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

dr hab. Lucyna Harc – przedstawiciel Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, zastępczyni Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych

dr Iwona Nowicka – przedstawiciel ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki, radca ministra w Departamencie Innowacji i Rozwoju, Ministerstwo Edukacji i Nauki

Jacek Nowiński – przedstawiciel Krajowej Rady Bibliotecznej, dyrektor Biblioteki Elbląskiej im. Cypriana Norwida w Elblągu

Ewa Potrzebnicka – przedstawiciel Biblioteki Narodowej, pełnomocnik dyrektora Biblioteki Narodowej ds. Narodowego Zasobu Bibliotecznego

dr hab. Remigiusz Sapa, prof. UJ – dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej

dr Dorota Sidorowicz-Mulak – przedstawiciel Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, wicedyrektorka ds. Biblioteki Ossolineum, Zakład Narodowy im. Ossolińskich

dr Artur Górecki – przedstawiciel ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, dyrektor Departamentu Kształcenia Ogólnego i Podstaw Programowych, Ministerstwo Edukacji i Nauki

dr Anna Walczak – przedstawiciel Polskiej Akademii Nauk, dyrektorka Biblioteki Gdańskiej, Polska Akademia Nauk

PROJEKTY REALIZOWANE W 2024 ROKU

NOWA ACADEMICA

Celem projektu rozpoczętego w 2024 roku jest uruchomienie e-usługi Nowa Academica bazującej na interfejsie polona.pl i terminalach wirtualnych. Projekt skierowany jest zarówno do czytelników, jak i do instytucji. Dzięki nowej koncepcji i wykorzystaniu współczesnych technologii Nowa Academica będzie usługą bezpłatną, lecz o znacznie wyższej jakości dla wszystkich trzech grup interesariuszy: obywateli, bibliotek uczestniczących w sieci Academica oraz Biblioteki Narodowej. Jednocześnie pozwoli na redukcję wydatków, a także skróci czas niezbędny na realizację zamówień i podłączeń nowych instytucji do systemu.

Wśród największych zmian dla użytkowników należy wymienić: możliwość używania jednego konta użytkownika w ramach wszystkich bibliotek korzystających z systemu na terenie całej Polski, zwiększenie liczby terminali udostępniających obiekty chronione prawem autorskim, w których uwierzytelnienie będzie następowało z wykorzystaniem Krajowego Węzła Identyfikacji Elektronicznej, wzrost liczby placówek oferujących terminale (ułatwienie instalacji terminala – jego zdalne uruchamianie poprzez przeglądarkę internetową) oraz obniżenie kosztów przyłączenia tych instytucji do systemu – likwidacja wymagań sprzętowych.

W wyniku realizacji inwestycji powstanie e-usługa Nowa Academica umożliwiająca czytelnikom dostęp do cyfrowych wersji publikacji naukowych i innych zbiorów bibliotecznych – w szczególności współczesnych – chronionych prawem autorskim, znajdujących się w zasobie Biblioteki Narodowej.

Projekt jest realizowany w ramach działania FERC.02.01 Wysoka jakość i dostępność e-usług publicznych, programu

Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021–2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Projekt realizowany będzie w latach 2024–2027. W okresie sprawozdawczym wydatkowano nań 288 000 zł (wydatki bieżące) i 1 282 000 zł (wydatki inwestycyjne).

USPRAWNIENIE DOSTĘPU DO KOLEKCJI MUZYKI W ZBIORACH CYFROWYCH BIBLIOTEKI NARODOWEJ

W ramach projektu zrealizowanego w 2024 roku Biblioteka Narodowa przeprowadziła pogłębione prace nad opisami katalogowymi publikacji muzycznych i dźwiękowych. Wykonane prace znacząco poprawiły wyszukiwalność i dostępność zbiorów muzycznych i dźwiękowych dla użytkowników Katalogu BN oraz wszystkich systemów indeksujących te metadane (np. polona.pl, academica.edu.pl).

Realizacja projektu była istotna również w związku z tworzeniem ogólnokrajowej sieci bibliotecznej, ponieważ rekordy bibliograficzne powstałe w Narodowej Książnicy są stosowane do opisu egzemplarzy w różnych instytucjach w Polsce. W przypadku zbiorów specjalnych zgodność opisu bibliograficznego z najnowszymi przepisami w tym zakresie jest nierzadko kluczowa dla odpowiedniej identyfikacji wydania, na co wskazuje praktyka międzybibliotecznego współkatalogowania.

W ramach projektu pracownicy Zakładu Zbiorów Muzycznych oraz Zakładu Zbiorów Dźwiękowych i Audiowizualnych dokonali weryfikacji i korekty 421 rekordów bibliograficznych nut i nagrań dźwiękowych. Skorygowane rekordy dostępne są dla wszystkich w katalogu Biblioteki Narodowej. Stworzono też dziesięć publicznych kolekcji tematycznych dostępnych w bibliotece cyfrowej polona.pl: „Z repertuaru mandolinisty i mandolinistki”, „Tańce amerykańskie”, „Cyganomania muzyczna”, „Sztajerki ulubione”, „Druki muzyczne czcionkowe”, „Miedzioryt muzyczny”, „Początki litografii muzycznej”, „Instrumenty muzyczne w sztuce: grafika, rysunek, malarstwo”, „Instrumenty muzyczne na fotografiach” i „Kompozytorki polskie”. Kolekcje są kuratorską próbą zaprezentowania bogactwa cyfrowych zbiorów muzycznych

Biblioteki Narodowej i odpowiadają na potrzeby różnych typów użytkowników bibliotek cyfrowych: muzykologów, muzyków, bibliotekarzy, antykwariuszy, melomanów, uczniów i studentów, nauczycieli, twórców oraz szerokiego grona odbiorców zainteresowanych historią kultury.

Ponadto opracowano koncepcję nowego interdyscyplinarnego szkolenia „Przewodnik praktyczny i teoretyczny po muzykaniach w Polsce” skierowanego m.in. do bibliotekarzy, nauczycieli, muzykologów, muzyków, artystów, pracowników instytucji kultury, naukowców oraz studentów, łączącego takie dyscypliny, jak: informacja naukowa i bibliotekoznawstwo, muzykologia, informatyka, cyfrowa humanistyka. W ramach szkolenia zaplanowano m.in. zaprezentowanie w przystępny sposób różnych kategorii danych, podstawowej wiedzy o notacji muzycznej i technikach drukarskich oraz wyjaśnienie relacji ontologicznych i prawnych między utworem, jego edycją, wykonaniem, nagraniem, remiksem i ich cyfrowymi kopiami. Omówiony zostanie również potencjał muzykaniów w dziedzinie cyfrowej humanistyki.

Zadanie zrealizowano w ramach grantu przyznanego z Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności, komponent: „Odporność i konkurencyjność gospodarki, inwestycja A2.5.1: Program wspierania działalności podmiotów sektora kultury i przemysłów kreatywnych na rzecz stymulowania ich rozwoju”, a koszt zrealizowanego projektu wyniósł 125 000 zł.

ZADANIE INWESTYCYJNE „MODERNIZACJA I ARANŻACJA WNĘTRZ PAŁACU KRASIŃSKICH (PAŁACU RZECZYPOSPOLITEJ) PRZY PLACU KRASIŃSKICH 3/5 W WARSZAWIE”

W dniu 30 kwietnia 2024 roku Biblioteka Narodowa zakończyła realizację trzyletniego zadania, które rozpoczęło się 12 maja 2021 roku podpisaniem umowy nr 90/2021/DZIAŁANIE1/

MFEOG finansowanej ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (MF EOG) 2014–2021 i budżetu państwa w ramach Programu „Kultura, Działanie 1: Poprawa zarządzania dziedzictwem kulturowym”. W ramach projektu dokonano prac konserwatorskich, restauratorskich oraz przeprowadzono roboty budowlane (rozbudowa, przebudowa i remont) wraz promocją projektu, szkoleniami oraz ofertą kulturalną i edukacyjną. W dniu 17 września 2024 roku rozpoczęła się tzw. trwałość projektu, która potrwa do 17 września 2029 roku. Na realizację zadania wydatkowano w 2024 roku 1 569 000 zł (wydatki bieżące) oraz 4 926 000 zł (wydatki inwestycyjne).

ZADANIE INWESTYCYJNE „PEŁNA CZYTELNI RZECZYPOSPOLITEJ”

W marcu 2024 roku Biblioteka Narodowa w ramach Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021–2027 (FEnIKS) otrzymała środki na projekt „Pełna czytelnia Rzeczypospolitej”. Projekt będzie realizowany do 2026 roku i stanowić ma kontynuację wcześniejszych przedsięwzięć, których celem jest zabezpieczenie najcenniejszych zbiorów Biblioteki Narodowej, zapewnienie warunków do ich konserwacji i opracowania, a także udostępniania. W ramach projektu zaplanowano adaptację i aranżację wybranych pomieszczeń gmachu głównego Biblioteki Narodowej, a także zwiększenie efektywności energetycznej.

Biblioteka Narodowa dzięki realizacji projektu stanie się bardziej dostępna dla mieszkańców miasta, którzy są zainteresowani czytaniem i kulturą. Zapewniony zostanie dostęp do książek również zagranicznych (dzięki planowanej Bibliotece Kultur), czasopism, audiobooków, muzyki, filmów i innych mediów. W ramach oferty zorganizowane zostaną liczne wydarzenia kulturalne promujące czytelnictwo, rozszerzając dotychczasową ofertę o spacer i spotkania ze współczesnymi twórcami.

Projekt realizowany jest we współpracy z Towarzystwem Historyczno-Literackim – Biblioteką Polską w Paryżu. Współpraca z partnerem projektu oparta będzie na dzieleniu się

wiedzą i doświadczeniem oraz na organizacji cyklu wystaw rękopisów przechowywanych w BN i w zasobach Towarzystwa. W okresie sprawozdawczym Biblioteka Narodowa prowadziła przede wszystkim prace związane z przygotowaniem postępowania o zamówienie publiczne oraz z realizacją zadania nr 1 „Roboty budowlano-instalacyjne wraz z wyposażeniem”, a także przygotowaniem postępowania o zamówienie publiczne w zakresie zadania nr 3 „Działania miękkie”. W dniu 11 grudnia 2024 roku podpisano umowę z Firmą WIBAR – Instalacje Sp. z o.o. Sp. j. Tego samego dnia nastąpiło wprowadzenie wykonawcy na budowę i rozpoczęto prace rozbiórkowe.

W 2024 roku na realizację projektu wydatkowano 1 272 000 zł (wydatki bieżące) i 1 136 000 zł (wydatki inwestycyjne).

STRUKTURA ORGANIZACYJNA BIBLIOTEKI NARODOWEJ I ZARZĄDZENIA DYREKTORA BIBLIOTEKI NARODOWEJ

SCHEMAT ORGANIZACYJNY BIBLIOTEKI NARODOWEJ STAN NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2024 ROKU

» I. DYREKTOR BIBLIOTEKI NARODOWEJ – DR TOMASZ MAKOWSKI

Dyrektorowi Biblioteki Narodowej podlegają bezpośrednio:

- » zastępcy dyrektora Biblioteki Narodowej,
- » główny księgowy (Beata Szczygieł),
- » Biuro Finansowo-Księgowe (kierownik Bożumiła Bańska),
- » samodzielne stanowisko pracy – pełnomocnik dyrektora Biblioteki Narodowej do spraw Bezpieczeństwa (Marcin Wojtaś),
- » samodzielne stanowisko pracy – pełnomocnik dyrektora Biblioteki Narodowej do spraw ochrony informacji niejawnych (Marta Wojciechowska),
- » Służba Ochrony (szef ochrony Andrzej Bujanowicz),
- » samodzielne stanowisko pracy – audytor wewnętrzny Biblioteki Narodowej (Marcin Laskowski),
- » samodzielne stanowisko pracy – Doradca dyrektora BN (-),
- » samodzielne stanowisko pracy do spraw obronnych i zarządzania kryzysowego (Ewa Mikulska),
- » samodzielne stanowisko pracy do spraw zabezpieczeń technicznych (-),

- » samodzielne stanowisko pracy – inspektor ochrony danych (Patrycja Jurkowska),
- » samodzielne stanowisko pracy – radca prawny (Barbara Karpowicz-Ćwiek),
- » samodzielne stanowisko pracy – sekretarz Dyrekcji (-),
- » zespół zadaniowy do spraw zarządzania ryzykiem informacji niejawnych w Bibliotece Narodowej (Marta Wojciechowska).

» II. ZASTĘPCA DYREKTORA BIBLIOTEKI NARODOWEJ DO SPRAW NAUKOWYCH – DR MONIKA MITERA

Zastępcy dyrektora Biblioteki Narodowej do spraw naukowych podlegają bezpośrednio:

- » Biuro Spraw Pracowniczych (kierowniczka Agnieszka Grzybowska),
- » Instytut Książki i Czytelnictwa (kierownik dr Tomasz Szwaciński),
- » Instytut Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych (kierowniczka Justyna Król-Próba),
- » Kancelaria (kierowniczka Agata Siry),
- » Zakład Gromadzenia i Uzupełniania Zbiorów (kierowniczka Katarzyna Augustyniak-Wrońska),
- » Zakład Kontroli Zbiorów (zastępczyni kierownika Małgorzata Bąk),
- » Zakład Rękopisów (kierowniczka Anna Romaniuk),
- » Zakład Starych Druków (kierownik dr Krzysztof Soliński),
- » Zakład Zbiorów Bibliologicznych (zastępczyni kierownika dr Katarzyna Krawczyk),
- » Zakład Zbiorów Dźwiękowych i Audiowizualnych (kierowniczka Anna Iwanicka-Nijakowska),
- » Zakład Zbiorów Ikonograficznych (kierowniczka Agata Pietrzak),
- » Zakład Zbiorów Kartograficznych (kierowniczka Agata Pietrzak),
- » Zakład Zbiorów Muzycznych (kierowniczka Sonia Wronkowska),
- » samodzielne stanowisko pracy – pełnomocnik dyrektora Biblioteki Narodowej do spraw zakupów i darów materiałów bibliotecznych (Anna Romaniuk).

Z upoważnienia dyrektora Biblioteki Narodowej zastępca dyrektora Biblioteki Narodowej do spraw naukowych sprawuje nadzór nad:

- » samodzielnym stanowiskiem pracy do spraw BHP (Łukasz Podolec),
- » samodzielnym stanowiskiem pracy do spraw kontroli wewnętrznej (Alfred Kabata),
- » samodzielnym stanowiskiem pracy – pełnomocnik dyrektora Biblioteki Narodowej do spraw narodowego zasobu bibliotecznego (Ewa Potrzebicka).

» III. ZASTĘPCA DYREKTORA BIBLIOTEKI NARODOWEJ – DOMINIK CIESZKOWSKI

Zastępcy dyrektora Biblioteki Narodowej – Dominikowi Cieszkowskiemu podlegają bezpośrednio:

- » Biuro Planowania i Zamówień Publicznych (kierownik Sławomir Majcher),
- » Zakład Administracyjno-Gospodarczy (kierowniczka Katarzyna Ostenda),
- » Zakład Inwestycji i Remontów (kierownik Artur Galiński),
- » Zakład Technologii Informatycznych (kierownik Anna Surma),
- » Zakład Zbiorów Cyfrowych (kierownik Ada Lewandowska),
- » samodzielne stanowisko pracy do spraw ochrony przeciwpożarowej (Łukasz Podolec, Henryk Łoza),
- » samodzielne stanowisko pracy do spraw znormalizowanych numerów wydawnictw ISBN i ISMN (Bożena Wojtas),
- » zespół zadaniowy do spraw bezpieczeństwa informacji (kierowniczka Anna Surma),
- » zespół zadaniowy do spraw znormalizowanych numerów wydawnictw ISBN i ISMN (kierowniczka Bożena Wojtas),
- » zespół zadaniowy „Zespół Projektowy do realizacji projektu Nowa Academia” (kierowniczka Iwona Korchow),
- » zespół zadaniowy „Zespół Projektowy do realizacji Projektu – Pełna czytelnia Rzeczypospolitej”.

Z upoważnienia dyrektora Biblioteki Narodowej zastępca dyrektora Biblioteki Narodowej – Dominik Cieszkowski sprawuje nadzór nad:

- » samodzielnym stanowiskiem pracy – pełnomocnik dyrektora Biblioteki Narodowej do spraw Rozwoju (Sonia Wronkowska).

» IV. ZASTĘPCA DYREKTORA BIBLIOTEKI NARODOWEJ – JULIA KONOPKA-ŻOŁNIERCZUK

Zastępcy dyrektora Biblioteki Narodowej – Julii Konopce-Żołnierczuk podlega bezpośrednio:

- » Archiwum (kierowniczka Maria Remisz),
- » Biuro Komunikacji i Promocji (kierowniczka Liliana Skoczylas),
- » Sekretariat (zastępczyni kierownika Sylwia Urbanowska),
- » Zakład Edukacji Bibliotekarskiej (kierowniczka Joanna Piekarska),
- » Zakład Magazynów Bibliotecznych (kierowniczka Beata Makowska),
- » Zakład Udostępniania Zbiorów (kierownik dr Maciej Szablewski),
- » Zakład Wypożyczania Krajowego i Zagranicznego (kierownik Marta Wojciechowska),
- » Zakład Zasobu Wymiennego (kierownik Krzysztof Alberski),
- » zespół zadaniowy do realizacji projektu Digitalizacja Archiwum Instytutu Literackiego Kultura (kierowniczka Małdalena Rud),
- » zespół zadaniowy do spraw programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025”, Kierunek interwencji 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych (kierowniczka Marzena Sokołowska).

» V. ZASTĘPCA DYREKTORA BIBLIOTEKI NARODOWEJ – KACPER TRZASKA

Zastępcy dyrektora Biblioteki Narodowej – Kacprowi Trzaskie podlegają bezpośrednio:

- » Instytut Bibliograficzny (kierowniczka Zofia Żurawińska),
- » Zakład Bibliografii Polskiej 1901–1939 (-),
- » Zakład Czasopism (kierownik Szymon Kiepiński),
- » Zakład Dokumentów Życia Społecznego (kierownik dr Lech Walkiewicz),
- » Zakład Katalogowania Dziedziny (kierownik dr Paweł Lelen),
- » samodzielne stanowisko pracy – bibliotekarz systemowy (Witold Wysota),
- » samodzielne stanowisko pracy do spraw statystyki wydawnictw (dr Olga Dawidowicz-Chymkowska),
- » zespół zadaniowy „Korpus Publikacji Polskich” (-),
- » zespół zadaniowy do spraw programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025”, Kierunek interwencji 1.2. Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek (Barbara Morawiec).

Z upoważnienia dyrektora Biblioteki Narodowej zastępca dyrektora Biblioteki Narodowej – Kacper Trzaska sprawuje nadzór nad:

- » samodzielnym stanowiskiem pracy – pełnomocnik dyrektora Biblioteki Narodowej do spraw Katalogowania (Zofia Żurawińska)

PRACOWNICY BIBLIOTEKI NARODOWEJ – STAN NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2024 ROKU

LICZBA OSÓB ZATRUDNIONYCH	502
KADRA ZARZĄDZAJĄCA	6
PRACOWNICY NAUKOWI	15
SŁUŻBA BIBLIOTECZNA	194
POZOSTALI PRACOWNICY MERYTORYCZNI	121
PRACOWNICY ADMINISTRACYJNI	77
PRACOWNICY TECHNICZNI I OBSŁUGI	89

ZARZĄDZENIA DYREKTORA BIBLIOTEKI NARODOWEJ WYDANE W 2024 ROKU

- » Zarządzenie nr 1/2024 z dnia 9 stycznia 2024 r. w sprawie powołania komisji likwidacyjnej do likwidacji zużytych składników (elementów) majątku ruchomego, będącego sprzętem komputerowym.
- » Zarządzenie nr 2/2024 z dnia 9 stycznia 2024 r. w sprawie powołania komisji likwidacyjnej do likwidacji zużytych składników (elementów) majątku ruchomego, niebędącego sprzętem komputerowym.
- » Zarządzenie nr 3/2024 z dnia 19 stycznia 2024 r. w sprawie powołania komisji zdawczo-odbiorczej do przekazania stanowiska kierownika Zakładu Gromadzenia i Uzupełniania Zbiorów.
- » Zarządzenie nr 4/2024 z dnia 8 lutego 2024 r. w sprawie brakowania dokumentacji zgromadzonej przez Biuro Spraw Pracowniczych w ramach prowadzenia zakładowego funduszu świadczeń socjalnych w Bibliotece Narodowej.
- » Zarządzenie nr 5/2024 z dnia 8 lutego 2024 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko sprzątaczk/sprzątacza/szatniarki/szatniarza.
- » Zarządzenie nr 6/2024 z dnia 20 lutego 2024 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko młodszego bibliotekarza/starszego kustosa do katalogowania publikacji z zakresu literaturoznawstwa.
- » Zarządzenie nr 7/2024 z dnia 20 lutego 2024 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko młodszego bibliotekarza/starszego kustosa do katalogowania publikacji z zakresu kulturoznawstwa.
- » Zarządzenie nr 8/2024 z dnia 21 lutego 2024 r. w sprawie wprowadzenia Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego dla Pałacu Rzeczypospolitej.
- » Zarządzenie nr 9/2024 z dnia 21 lutego 2024 r. w sprawie wprowadzenia zmian w „Polityce rachunkowości w Bibliotece Narodowej”.
- » Zarządzenie nr 10/2024 z dnia 26 lutego 2024 r. w sprawie ustalenia zakresu działania Zakładu Udostępniania Zbiorów.
- » Zarządzenie nr 11/2024 z dnia 27 lutego 2024 r. zmieniające zarządzenie w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko sprzątaczk/sprzątacza/szatniarki/szatniarza.
- » Zarządzenie nr 12/2024 z dnia 29 lutego 2024 r. w sprawie wprowadzenia w Bibliotece Narodowej drugiego stopnia alarmowego (stopnia BRAVO) i podjęcia realizacji przedsięwzięć wykonywanych w ramach stopnia alarmowego.
- » Zarządzenie nr 13/2024 z dnia 29 lutego 2024 r. w sprawie wprowadzenia w Bibliotece Narodowej drugiego stopnia alarmowego CRP (stopnia BRAVO-CRP) i podjęcia realizacji przedsięwzięć wykonywanych w ramach stopnia alarmowego CRP.
- » Zarządzenie nr 14/2024 z dnia 29 lutego 2024 r. zmieniające zarządzenie w sprawie wprowadzenia Regulaminu działania Komisji Ubytków Materiałów Bibliotecznych.
- » Zarządzenie nr 15/2024 z dnia 29 lutego 2024 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustalenia zakresu działania Instytutu Bibliograficznego.
- » Zarządzenie nr 16/2024 z dnia 5 marca 2024 r. zmieniające zarządzenie w sprawie zabezpieczenia materiałów bibliotecznych o szczególnej wartości zabytkowej ze zbiorów Biblioteki Narodowej.
- » Zarządzenie nr 17/2024 z dnia 8 marca 2024 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko starszego wartownika-konwojenta w Służbie Ochrony.
- » Zarządzenie nr 18/2024 z dnia 14 marca 2024 r. w sprawie aktualizacji oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy zdalnej w Bibliotece Narodowej.
- » Zarządzenie nr 19/2024 z dnia 14 marca 2024 r. zmieniające zarządzenie w sprawie aktualizacji oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy w Bibliotece Narodowej.
- » Zarządzenie nr 20/2024 z dnia 18 marca 2024 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustalenia zakresu działania Sekretariatu.

- » Zarządzenie nr 21/2024 z dnia 18 marca 2024 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustalenia zakresu działania Biura Spraw Pracowniczych.
- » Zarządzenie nr 22/2024 z dnia 20 marca 2024 r. w sprawie powołania Komitetu Sterującego projektu „Nowa Academica”.
- » Zarządzenie nr 23/2024 z dnia 20 marca 2024 r. w sprawie utworzenia i ustalenia zakresu Zespołu Zadaniowego „Zespół Projektowy do realizacji projektu Nowa Academica”.
- » Zarządzenie nr 24/2024 z dnia 24 marca 2024 r. w sprawie powołania komisji zdawczo-odbiorczej do przekazania dokumentów związanych z organizacją delegacji służbowych pracowników Biblioteki Narodowej.
- » Zarządzenie nr 25/2024 z dnia 25 marca 2024 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko młodszego bibliotekarza/starszego kustosza do katalogowania przewodników turystycznych.
- » Zarządzenie nr 26/2024 z dnia 25 marca 2024 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko młodszego bibliotekarza/starszego kustosza do katalogowania publikacji z zakresu geografii.
- » Zarządzenie nr 27/2024 z dnia 3 kwietnia 2024 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustalenia zakresu działania Biura Spraw Pracowniczych.
- » Zarządzenie nr 28/2024 z dnia 3 kwietnia 2024 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustalenia zakresu działania Sekretariatu.
- » Zarządzenie nr 29/2024 z dnia 3 kwietnia 2024 r. zmieniające zarządzenie w sprawie powołania komisji zdawczo-odbiorczej do przekazania dokumentów związanych z organizacją delegacji służbowych pracowników Biblioteki Narodowej.
- » Zarządzenie nr 30/2024 z dnia 9 kwietnia 2024 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustalenia zakresu działania Biura Spraw Pracowniczych.
- » Zarządzenie nr 31/2024 z dnia 9 kwietnia 2024 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu korzystania z Biblioteki Narodowej.
- » Zarządzenie nr 32/2024 z dnia 19 kwietnia 2024 r. zmieniające „Procedurę w sprawie kwalifikacji podatkowej nabywanych przez Bibliotekę Narodową towarów i usług pod względem prawa do odliczenia podatku VAT naliczonego”.
- » Zarządzenie nr 33/2024 z dnia 19 kwietnia 2024 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rozeznania rynku w celu ustalenia wartości szacunkowej zamówienia pn. „Przeprowadzenie ilościowego badania czytelnictwa książek metodą CAPI na ogólnopolskiej próbie reprezentatywnej respondentów w 2024 roku”.
- » Zarządzenie nr 34/2024 z dnia 22 kwietnia 2024 r. zmieniające Regulamin pracy w Bibliotece Narodowej.
- » Zarządzenie nr 35/2024 z dnia 22 kwietnia 2024 r. w sprawie wprowadzenia harmonogramu przekazywania do Archiwum akt spraw zakończonych za rok 2021.
- » Zarządzenie nr 36/2024 z dnia 23 kwietnia 2024 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko młodszego bibliotekarza/starszego kustosza do katalogowania publikacji z zakresu historii.
- » Zarządzenie nr 37/2024 z dnia 23 kwietnia 2024 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko młodszego bibliotekarza/starszego kustosza do katalogowania poloników zagranicznych w języku ukraińskim.
- » Zarządzenie nr 38/2024 z dnia 23 kwietnia 2024 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko młodszego bibliotekarza/starszego kustosza do katalogowania poloników zagranicznych w języku litewskim.
- » Zarządzenie nr 39/2024 z dnia 23 kwietnia 2024 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko młodszego bibliotekarza/starszego kustosza do katalogowania poloników zagranicznych w języku białoruskim.
- » Zarządzenie nr 40/2024 z dnia 25 kwietnia 2024 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko sprzątaczk/sprzątacza/szatniarki/szatniarza.
- » Zarządzenie nr 41/2024 z dnia 13 maja 2024 r. zmieniające Regulamin korzystania z usługi bezprzewodowego dostępu do sieci Internet w siedzibie Biblioteki Narodowej.

- » Zarządzenie nr 42/2024 z dnia 17 maja 2024 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu zwiedzania wystaw w Pałacu Rzeczypospolitej.
- » Zarządzenie nr 43/2024 z dnia 23 maja 2024 r. zmieniające instrukcję sporządzania, kontroli i obiegu dokumentów finansowo-księgowych w Bibliotece Narodowej wraz z załącznikami.
- » Zarządzenie nr 44/2024 z dnia 23 maja 2024 r. w sprawie zapewnienia pracownikom okularów lub szkielek kontaktowych korygujących wzrok.
- » Zarządzenie nr 45/2024 z dnia 27 maja 2024 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko zastępcy kierownika Instytutu Bibliograficznego.
- » Zarządzenie nr 46/2024 z dnia 31 maja 2024 r. w sprawie wprowadzenia w Bibliotece Narodowej drugiego stopnia alarmowego (stopnia BRAVO) i podjęcia realizacji przedsięwzięć wykonywanych w ramach stopnia alarmowego.
- » Zarządzenie nr 47/2024 z dnia 31 maja 2024 r. w sprawie wprowadzenia w Bibliotece Narodowej drugiego stopnia alarmowego CRP (stopnia BRAVO-CRP) i podjęcia realizacji przedsięwzięć wykonywanych w ramach stopnia alarmowego CRP.
- » Zarządzenie nr 48/2024 z dnia 20 czerwca 2024 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko młodszego bibliotekarza/starszego kustosa do katalogowania rysunków, rycin i fotografii.
- » Zarządzenie nr 49/2024 z dnia 25 czerwca 2024 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko starszego wartownika-konwojenta w Służbie Ochrony.
- » Zarządzenie nr 50/2024 z dnia 27 czerwca 2024 r. zmieniające Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych Biblioteki Narodowej.
- » Zarządzenie nr 51/2024 z dnia 1 lipca 2024 r. w sprawie powołania komisji, której zadaniem będzie przygotowanie i opublikowanie ogłoszenia o zamówieniu oraz wyłonienie wykonawcy usługi pn. „Przeprowadzenie ilościowego badania czytelnictwa książek metodą CAPI na ogólnopolskiej próbie reprezentatywnej respondentów w 2024 roku”.
- » Zarządzenie nr 52/2024 z dnia 3 lipca 2024 r. w sprawie zasad postępowania przy realizacji przez Bibliotekę Narodową projektu pn.: „Pełna czytelnia Rzeczypospolitej” nr FENX.07.01-IP.04-0009/23 w ramach działania FENX.07.01 Infrastruktura kultury i turystyki kulturowej priorytet FENX.07 Kultura Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021–2027.
- » Zarządzenie nr 53/2024 z dnia 1 sierpnia 2024 r. w sprawie ustalenia aktualnego podziału zadań Dyrektora i zastępców dyrektora Biblioteki Narodowej.
- » Zarządzenie nr 54/2024 z dnia 14 sierpnia 2024 r. w sprawie Regulaminu wykonywania pracy zdalnej w Bibliotece Narodowej.
- » Zarządzenie nr 55/2024 z dnia 14 sierpnia 2024 r. w sprawie procedury ochrony danych osobowych podczas wykonywania pracy zdalnej w Bibliotece Narodowej.
- » Zarządzenie nr 56/2024 z dnia 26 sierpnia 2024 r. w sprawie kontroli prawidłowości wykonywania przez biblioteki publiczne zadań określonych w umowach dotyczących dofinansowania realizowanych w okresie od 1 stycznia 2023 roku do 30 listopada 2023 roku w ramach programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025”, Priorytet 1 Poprawa oferty bibliotek publicznych, Kierunek interwencji 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych.
- » Zarządzenie nr 57/2024 z dnia 30 sierpnia 2024 r. w sprawie wprowadzenia w Bibliotece Narodowej drugiego stopnia alarmowego CRP (stopnia BRAVO-CRP) i podjęcia realizacji przedsięwzięć wykonywanych w ramach stopnia alarmowego CRP.
- » Zarządzenie nr 58/2024 z dnia 30 sierpnia 2024 r. w sprawie wprowadzenia w Bibliotece Narodowej drugiego stopnia alarmowego (stopnia BRAVO) i podjęcia realizacji przedsięwzięć wykonywanych w ramach stopnia alarmowego.
- » Zarządzenie nr 59/2024 z dnia 5 września 2024 r. zmieniające procedurę ochrony danych osobowych podczas wykonywania pracy zdalnej w Bibliotece Narodowej.
- » Zarządzenie nr 60/2024 z dnia 5 września 2024 r. w sprawie powołania komisji zdawczo-odbiorczej do

przekazania spraw związanych z prowadzeniem przez Bibliotekę Narodową ośrodka międzynarodowego znormalizowanego numeru ISSN.

- » Zarządzenie nr 61/2024 z dnia 6 września 2024 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko starszego specjalisty/głównego specjalisty ds. zamówień publicznych.
- » Zarządzenie nr 62/2024 z dnia 6 września 2024 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu zwiedzania wystaw w Pałacu Rzeczypospolitej.
- » Zarządzenie nr 63/2024 z dnia 9 września 2024 r. zmieniające zarządzenie w sprawie powołania komisji, której zadaniem będzie przygotowanie i opublikowanie ogłoszenia o zamówieniu oraz wyłonienie wykonawcy usługi pn. „Przeprowadzenie ilościowego badania czytelnictwa książek metodą CAPI na ogólnopolskiej próbie reprezentatywnej respondentów w 2024 roku”.
- » Zarządzenie nr 64/2024 z dnia 11 września 2024 r. zmieniające Regulamin wynagradzania pracowników Biblioteki Narodowej.
- » Zarządzenie nr 65/2024 z dnia 19 września 2024 r. w sprawie powołania komisji zdawczo-odbiorczej do przekazania stanowiska kierownika Zakładu Gromadzenia i Uzupełniania Zbiorów.
- » Zarządzenie nr 66/2024 z dnia 24 września 2024 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko starszego wartownika-konwojenta w Służbie Ochrony.
- » Zarządzenie nr 67/2024 z dnia 26 września 2024 r. w sprawie obowiązkowego szkolenia pracowników Biblioteki Narodowej z zakresu przeciwdziałania mobbingowi i dyskryminacji.
- » Zarządzenie nr 68/2024 z dnia 26 września 2024 r. w sprawie powołania komisji, której zadaniem będzie wyłonienie wykonawcy usługi pn. „Bieżący monitoring ogólnodostępnych bezpłatnych portali internetowych prowadzonych w języku polskim i wybranych mediów społecznościowych w 2025 r. oraz udostępnianie zamawiającemu wyników monitoringu w formie elektronicznej”.
- » Zarządzenie nr 69/2024 z dnia 26 września 2024 r. w sprawie powołania komisji, której zadaniem będzie wyłonienie wykonawcy usługi pn. „Monitoring polskiej prasy drukowanej (papierowych wydań ogólnopolskich

i regionalnych dzienników i czasopism określonych przez zamawiającego) w 2025 r. i dostarczanie zamawiającemu wyników monitoringu w formie wycinków prasowych, wyodrębnionych (wyciętych) z oryginalnych, drukowanych, papierowych egzemplarzy dzienników i czasopism”.

- » Zarządzenie nr 70/2024 z dnia 26 września 2024 r. w sprawie powołania komisji, której zadaniem będzie wyłonienie wykonawcy usługi pn. „Monitoring polskiej prasy elektronicznej (elektronicznych wydań ogólnopolskich i regionalnych dzienników i czasopism określonych przez zamawiającego) w 2025 r. i udostępnianie zamawiającemu wyników monitoringu w formie elektronicznej (dostępu do materiałów prasowych zamieszczonych w tych dziennikach i czasopismach)”.
- » Zarządzenie nr 71/2024 z dnia 26 września 2024 r. w sprawie kontroli prawidłowości wykonywania przez biblioteki publiczne zadań określonych w umowach dotyczących dofinansowania realizowanych w okresie od 1 stycznia 2023 roku do 30 listopada 2023 roku w ramach programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025”, Priorytet 1 Poprawa oferty bibliotek publicznych, Kierunek interwencji 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych.
- » Zarządzenie nr 72/2024 z dnia 27 września 2024 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko młodszego bibliotekarza/starszego kustosa do katalogowania poloników zagranicznych w języku niemieckim.
- » Zarządzenie nr 73/2024 z dnia 27 września 2024 r. zmieniające Instrukcję sporządzania, kontroli i obiegu dokumentów finansowo-księgowych w Bibliotece Narodowej.
- » Zarządzenie nr 74/2024 z dnia 7 października 2024 r. w sprawie wewnętrznej procedury dokonywania zgłoszeń naruszeń prawa i podejmowania działań następczych w Bibliotece Narodowej.
- » Zarządzenie nr 75/2024 z dnia 7 października 2024 r. w sprawie ustalenia składu Zespołu do spraw postępowań wyjaśniających.

- » Zarządzenie nr 76/2024 z dnia 11 października 2024 r. zmieniające zakres działania Zakładu Gromadzenia i Uzupełniania Zbiorów.
- » Zarządzenie nr 77/2024 z dnia 11 października 2024 r. zmieniające zakres działania samodzielnego stanowiska pracy – Pełnomocnik Dyrektora Biblioteki Narodowej do spraw zakupów i darów materiałów bibliotecznych.
- » Zarządzenie nr 78/2024 z dnia 24 października 2024 r. w sprawie powołania w Bibliotece Narodowej Komisji Inwentaryzacyjnej.
- » Zarządzenie nr 79/2024 z dnia 24 października 2024 r. zmieniające zarządzenie w sprawie aktualizacji oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy w Bibliotece Narodowej.
- » Zarządzenie nr 80/2024 z dnia 29 października 2024 r. zmieniające zarządzenie w sprawie powołania komisji zdawczo-odbiorczej do przekazania stanowiska kierownika Zakładu Gromadzenia i Uzupełniania Zbiorów.
- » Zarządzenie nr 81/2024 z dnia 30 października 2024 r. zmieniające zarządzenie w sprawie powołania Komisji Pojedynczej.
- » Zarządzenie nr 82/2024 z dnia 31 października 2024 r. zmieniające zarządzenie w sprawie powołania Komisji Bezpieczeństwa i Higieny Pracy.
- » Zarządzenie nr 83/2024 z dnia 7 listopada 2024 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko robotnika gospodarczego.
- » Zarządzenie nr 84/2024 z dnia 7 listopada 2024 r. w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko sprzątaczk/sprzątacza/szatniarki/szatniarza.
- » Zarządzenie nr 85/2024 z dnia 8 listopada 2024 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu zwiedzania wystaw w Pałacu Rzeczypospolitej.
- » Zarządzenie nr 86/2024 z dnia 8 listopada 2024 r. w sprawie utworzenia i ustalenia zakresu Samodzielnego Stanowiska Pracy – Pełnomocnik Dyrektora Biblioteki Narodowej do spraw Pałacu Rzeczypospolitej.
- » Zarządzenie nr 87/2024 z dnia 21 listopada 2024 r. w sprawie powołania Komisji do przeprowadzenia kontroli okresowej stanu ochrony informacji niejawnych.
- » Zarządzenie nr 88/2024 z dnia 29 listopada 2024 r. w sprawie wprowadzenia w Bibliotece Narodowej drugiego stopnia alarmowego (stopnia BRAVO) i podjęcia realizacji przedsięwzięć wykonywanych w ramach stopnia alarmowego.
- » Zarządzenie nr 89/2024 z dnia 29 listopada 2024 r. w sprawie wprowadzenia w Bibliotece Narodowej drugiego stopnia alarmowego CRP (stopnia BRAVO-CRP) i podjęcia realizacji przedsięwzięć wykonywanych w ramach stopnia alarmowego CRP.
- » Zarządzenie nr 90/2024 z dnia 10 grudnia 2024 r. w sprawie nagród pieniężnych za rok 2024.
- » Zarządzenie nr 91/2024 z dnia 10 grudnia 2024 r. zmieniające zarządzenie w sprawie utworzenia i ustalenia zakresu zespołu zadaniowego „Zespół Zadaniowy do realizacji projektu Digitalizacja Archiwum Instytutu Literackiego Kultura”.
- » Zarządzenie nr 92/2024 z dnia 10 grudnia 2024 r. zmieniające zarządzenie w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko robotnika gospodarczego.
- » Zarządzenie nr 93/2024 z dnia 10 grudnia 2024 r. zmieniające zarządzenie w sprawie powołania komisji do przeprowadzenia rekrutacji na stanowisko sprzątaczk/sprzątacza/szatniarki/szatniarza.
- » Zarządzenie nr 94/2024 z dnia 13 grudnia 2024 r. zmieniające Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych Biblioteki Narodowej.
- » Zarządzenie nr 95/2024 z dnia 13 grudnia 2024 r. w sprawie powołania komisji w celu przeprowadzenia wyboru oferty na sprawowanie profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami Biblioteki Narodowej.
- » Zarządzenie nr 96/2024 z dnia 19 grudnia 2024 r. w sprawie polityki przeciwdziałania mobbingowi i innym niepożądanym zachowaniom w Bibliotece Narodowej.
- » Zarządzenie nr 97/2024 z dnia 19 grudnia 2024 r. w sprawie ustalenia zakresu działania Biura Spraw Pracowniczych.
- » Zarządzenie nr 98/2024 z dnia 19 grudnia 2024 r. zmieniające „Procedurę w sprawie kwalifikacji podatkowej nabywanych przez Bibliotekę Narodową towarów i usług pod względem prawa do odliczenia podatku VAT naliczonego”.

- » Zarządzenie nr 99/2024 z dnia 19 grudnia 2024 r. w sprawie powołania w Bibliotece Narodowej Komisji Inwentaryzacyjnej.
- » Zarządzenie nr 100/2024 z dnia 20 grudnia 2024 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu korzystania z Internetu i zasobów cyfrowych w siedzibie Biblioteki Narodowej.
- » Zarządzenie nr 101/2024 z dnia 31 grudnia 2024 r. w sprawie ustalenia zakresu działania Zakładu Administracyjno-Gospodarczego.
- » Zarządzenie nr 102/2024 z dnia 31 grudnia 2024 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustalenia zakresu działania Sekretariatu.
- » Zarządzenie nr 103/2024 z dnia 31 grudnia 2024 r. w sprawie powołania komisji zdawczo-odbiorczej do przekazania spraw związanych z koordynowaniem i prowadzeniem spraw związanych z usługami świadczonymi na rzecz Biblioteki Narodowej w zakresie obsługi prawnej.
- » Zarządzenie nr 104/2024 z dnia 31 grudnia 2024 r. w sprawie powołania komisji zdawczo-odbiorczej do przekazania stanowiska kierownika Zakładu Administracyjno-Gospodarczego.

Opracowanie: Jan Kasprzyk
Redakcja: Agnieszka Konopka
Projekt graficzny: Joanna Jopkiewicz/Grupa PROJEKTOR
Skład: Katarzyna Niewczas
W publikacji wykorzystano fotografie autorstwa: Hashtagalek, Paweł Morawiec,
Łukasz Paluch, Andrzej Szozda

Copyright © Biblioteka Narodowa, Warszawa 2025

ISBN ISBN 978-83-8259-535-2
ISSN 0137-2734

Kroje pisma: Portrait Text, Di Grotesk
Materiały: Rives Design Bright White 250 g/m², Munken Lynx 120 g/m²
Druk i oprawa: Akapit sp. z o.o., Lublin

Biblioteka Narodowa
al. Niepodległości 213
02-086 Warszawa
www.bn.org.pl

